NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 26. marca 2009 [1]

Obsah

I — Právny rámec . . . . . I - 8699

II — Skutkový rámec . . . . . I - 8701

III — Žaloba pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok . . . . . I - 8703

IV — Konanie pred Súdnym dvorom a návrhy účastníkov konania . . . . . I - 8704

V — Odvolacie dôvody . . . . . I - 8705

A — Dôvody, ktoré uplatnil Erste (C-125/07 P) . . . . . I - 8705

B — Dôvody, ktoré uplatnil RZB (C-133/07 P) . . . . . I - 8690

C — Dôvody, ktoré uplatnil BA-CA (C-135/07 P) . . . . . I - 8707

D — Dôvody, ktoré uplatnil ÖVAG (C-137/07 P) . . . . . I - 8709

VI — Spojenie odvolaní a spôsob, akým sa nimi zaoberajú tieto návrhy . . . . . I - 8710

VII — Úvodné pripomienky . . . . . I - 8710

A — O rozsahu preskúmania vykonávaného Súdnym dvorom v rámci prejednávaných odvolaní . . . . . I - 8711

B — Právny a skutkový kontext kontroly protisúťažných postupov a dohôd . . . . I - 8713

VIII — O dôvodoch založených na porušení článku 81 ods. 1 ES . . . . . I - 8716

A — O prvom dôvode založenom na nesprávnom posúdení podmienky vplyvu na obchod medzi členskými štátmi . . . . . I - 8716

1. O prvej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení schopnosti kartelovej dohody vzťahujúcej sa na celé vnútroštátne územie citeľne ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi . . . . . I - 8719

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8719

b) Posúdenie . . . . . I - 8720

2. O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení Súdu prvého stupňa kvôli celkovému preskúmaniu cezhraničných účinkov kartelu . . . I - 8724

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8724

b) Posúdenie . . . . . I - 8725

i) O prvej výhrade založenej na nesprávnom uplatnení a posúdení judikatúry Spoločenstva . . . . . I - 8725

— O rozsudku VGB a i./Komisia . . . . . I - 8725

— O rozsudku Bagnasco a i. . . . . I - 8728

ii) O nesprávnej, nedostatočnej a vnútorne rozpornej povahe analýzy Súdu prvého stupňa týkajúcej sa definície relevantného trhu . . . . I - 8729

— O spôsobe, akým Súd prvého stupňa posudzuje výhrady založené na nesprávnej definícii relevantného trhu . . . . . I - 8729

— O nedostatočnej a vnútorne rozpornej povahe odôvodnenia . . . I - 8732

— O nesprávnom odkaze na rozsudok SPO a i./Komisia . . . . . I - 8734

3. O tretej časti dôvodu založenej na nepreukázaní citeľného vplyvu kartelu na obchod vnútri Spoločenstva . . . . . I - 8734

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8734

b) Posúdenie . . . . . I - 8735

4. O štvrtej časti dôvodu založenej na nevykonaní analýzy skutočných účinkov kartelu na trh . . . . . I - 8736

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8736

b) Posúdenie . . . . . I - 8736

B — O druhom dôvode založenom na nesprávnom pripísaní zodpovednosti za porušenie . . . . . I - 8737

1. Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8737

2. Posúdenie . . . . . I - 8738

IX — O dôvodoch založených na porušení článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 spočívajúcom v tom, že posúdenie závažnosti porušenia a základnej sumy pokuty je postihnuté nesprávnym právnym posúdením a vadou odôvodnenia a porušuje právo na obhajobu I - 8742

A — O prvom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení závažnosti porušenia . . . . . I - 8742

1. O prvej časti dôvodu založenej na posúdení, ktoré nie je v súlade s usmerneniami . . . . . I - 8744

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8744

b) Posúdenie . . . . . I - 8745

2. O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení „vlastnej povahy“ porušenia . . . . . I - 8746

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8746

b) Posúdenie . . . . . I - 8747

3. O tretej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení „skutočného dopadu porušenia na trh“ . . . . . I - 8749

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8749

b) Posúdenie . . . . . I - 8749

i) Prístup súdu Spoločenstva . . . . . I - 8751

ii) Moje stanovisko . . . . . I - 8755

4. O štvrtej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení „veľkosti relevantného zemepisného trhu“ . . . . . I - 8758

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8758

b) Posúdenie . . . . . I - 8758

5. O piatej časti dôvodu založenej na tom, že Súd prvého stupňa nesprávne posúdil vplyv selektívnosti stíhaní, a na porušení povinnosti odôvodnenia I - 8759

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8759

b) Posúdenie . . . . . I - 8760

6. O šiestej časti dôvodu založenej na nevykonaní celkového posúdenia závažnosti porušenia . . . . . I - 8761

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8761

b) Posúdenie . . . . . I - 8761

7. O siedmej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení rozdelenia odvolateľov do kategórií . . . . . I - 8762

a) Výhrady vznesené odvolateľmi . . . . . I - 8763

i) O prvej výhrade založenej na nezákonnosti priradenia trhových podielov bánk v decentralizovaných sektoroch centrálnym inštitúciám . . . . . I - 8763

— O princípe priradenia a kritériách posúdenia použitých na tento účel . . . . . I - 8763

— O porušení článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, zásady proporcionality sankcie, zásady osobnej zodpovednosti za porušenie práva hospodárskej súťaže a zásady rovnosti . . . . . I - 8764

ii) O druhej výhrade založenej na porušení práva na obhajobu . . . . . I - 8765

iii) O tretej výhrade založenej na nesprávnom posúdení úlohy a funkcií centrálnych inštitúcií v bankových zoskupeniach . . . . . I - 8766

iv) O štvrtej výhrade založenej na nesprávnom určení trhových podielov Erste a zoskupenia sporiteľní . . . . . I - 8766

v) O piatej výhrade založenej na skreslení skutkového stavu a dôkazných prostriedkov . . . . . I - 8767

b) Posúdenie . . . . . I - 8768

i) O prvej výhrade založenej na nezákonnosti priradenia trhových podielov bánk v decentralizovaných sektoroch centrálnym inštitúciám . . . . . I - 8768

B — O druhom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení, nedostatku odôvodnenia a skreslení dôkazných prostriedkov, pokiaľ ide o existenciu poľahčujúcich okolností . . . . . I - 8770

a) O prvej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení pasívneho správania ÖVAG Súdom prvého stupňa . . . . . I - 8771

i) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8771

— O prvej výhrade založenej na nesprávnom výkone súdnej právomoci Súdom prvého stupňa . . . . . I - 8771

— O druhej výhrade založenej na použití nesprávneho kritéria posúdenia . . . . . I - 8771

— O tretej výhrade založenej na skreslení dôkazných prostriedkov predložených Súdu prvého stupňa . . . . . I - 8771

— O štvrtej výhrade založenej na vnútornej rozpornosti odôvodnenia I - 8772

ii) Posúdenie . . . . . I - 8772

b) O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení účasti verejných orgánov na bankových okrúhlych stoloch Súdom prvého stupňa . . . . . I - 8773

i) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8773

ii) Posúdenie . . . . . I - 8774

c) O tretej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení verejného charakteru stretnutí Súdom prvého stupňa . . . . . I - 8776

i) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8776

ii) Posúdenie . . . . . I - 8776

C — O treťom dôvode založenom ne nesprávnom právnom posúdení, na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, ochrany legitímnej dôvery a práva na obhajobu, ako aj na nedostatočnom a vnútorne rozpornom odôvodnení pokiaľ ide o uplatnenie bodu D oznámenia o spolupráci . . . . . I - 8777

1. O prvej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení voľnej úvahy Komisie a výkonu vlastného súdneho preskúmania Súdom prvého stupňa I - 8780

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8780

b) Posúdenie . . . . . II - 8780

2. O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom právnom posúdení pri uplatnení oznámenia o spolupráci . . . . . I - 8781

a) O prvej výhrade založenej na použití nesprávneho kritéria posúdenia a na na porušení zásady rovnosti zaobchádzania . . . . . I - 8781

i) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8781

ii) Posúdenie . . . . . I - 8782

b) O druhej výhrade založenej na nesprávnom právnom posúdení pri prieskume rozsahu spolupráce podnikov, na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, ochrany legitímnej dôvery a rešpektovania práva obhajobu, ako aj na nedostatočnom a vnútorne rozpornom odôvodnení I - 8783

i) O prvom tvrdení RZB založenom na nesprávnom posúdení dobrovoľnosti odpovedí na žiadosti o informácie a na porušení práva na obhajobu . . . I - 8784

— Argumentácia účastníkov konania . . . I - 8784

— Posúdenie . . . I - 8785

ii) O druhom tvrdení založenom na nesprávnom právnom posúdení spoločného opísania skutkového stavu . . . I - 8788

— Argumentácia účastníkov konania . . . I - 8788

— Posúdenie . . . I - 8789

iii) O treťom tvrdení založenom na nesprávnom posúdení uznania protisúťažného cieľa porušenia zo strany RZB a na porušení zásady rovnosti zaobchádzania . . . I - 8790

— Argumentácia účastníkov konania . . . I - 8790

— Posúdenie . . . I - 8790

iv) O štvrtom tvrdení založenom na prenesení dôkazného bremena pokiaľ ide o hodnotu spolupráce RZB a na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery . . . I - 8791

— Argumentácia účastníkov konania . . . I - 8791

— Posúdenie . . . I - 8775

v) O piatom tvrdení založenom na nesprávnom právnom posúdení a na vnútorne rozpornom odôvodnení v analýze Súdu prvého stupňa týkajúcej sa hodnoty dodatočných dokumentov, ktoré odovzdal BA-CA . . . I - 8792

— Argumentácia účastníkov konania . . . I - 8792

— Posúdenie . . . I - 8793

vi) O šiestom tvrdení založenom na nezohľadnení odpovedí BA-CA na oznámenie o výhradách . . . I - 8794

— Argumentácia účastníkov konania . . . I - 8794

— Posúdenie . . . . . I - 8794

3. O tretej časti založenej na nerešpektovaní práva na obhajobu v rozsahu, v akom toto právo zahŕňa právo byť vypočutý . . . . . I - 8795

a) Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8795

b) Posúdenie . . . . . I - 8795

D — O štvrtom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu v rozsahu, v akom toto právo zahŕňa právo byť vypočutý a povinnosť Súdu prvého stupňa odôvodniť svoje závery k návrhom na zníženie pokút . . . . . I - 8796

1. Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8796

2. Posúdenie . . . . . I - 8796

X — O dôsledkoch zrušenia napadnutého rozsudku . . . . . I - 8798

A — O prvom dôvode založenom na nesprávnom posúdení závažnosti porušenia a základnej sumy pokuty so zreteľom na nepreukázanie skutočného dopadu kartelu na trh . . . . . I - 8798

1. Argumentácia účastníkov konania . . . . . I - 8798

2. Posúdenie . . . . . I - 8799

B — O druhom dôvode založenom na nesprávnom posúdení pri zaradení Erste, RZB a ÖVAG do kategórií na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty . . . . . I - 8804

1. O spornom rozhodnutí . . . . . I - 8804

2. Zhrnutie argumentácie účastníkov konania . . . . . I - 8805

3. Posúdenie . . . . . I - 8806

XI — O trovách . . . . . I - 8806

XII — Návrh . . . . . I - 8817

1. Predmetom prejednávanej veci sú odvolania, ktoré podali štyri rakúske banky, a to Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG [2] (C-125/07 P), Raiffeisen Zentralbank Österreich AG [3] (C-133/07 P), Bank Austria Creditanstalt AG [4] (C-135/07 P) a Österreichische Volksbanken AG [5] (C-137/07 P), proti rozsudku Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev zo 14. decembra 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a i./Komisia [6].

2. Napadnutým rozsudkom Súd prvého stupňa v podstatnej časti potvrdil rozhodnutie Komisie 2004/138/ES [7], ktoré konštatovalo účasť týchto podnikov na sérii dohôd a zosúladených postupov na trhu bankových produktov a služieb v Rakúsku v rozpore s článkom 81 ES. Súd prvého stupňa však napriek tomu so zreteľom na svoju kontrolu skutkových zistení urobených Komisiou Európskych spoločenstiev, ktoré sa týkali trvania porušenia a spolupráce bánk s Komisiou, zmenil sankciu uloženú Österreichische Postsparkasse AG (ďalej len „PSK“).

3. V prejednávaných odvolaniach odvolatelia napádajú analýzu Súdu prvého stupňa týkajúcu sa podmienok vyžadovaných na uplatnenie článku 81 ods. 1 ES, a najmä podmienky týkajúcej sa vplyvu na obchod medzi členskými štátmi. Okrem toho vytýkajú Súdu prvého stupňa, že porušil článok 15 ods. 2 nariadenia Rady č. 17 [8] najmä tým, že nesprávne posúdil závažnosť porušenia na účely výpočtu pokuty. Odvolatelia napokon vznášajú niekoľko výhrad proti posúdeniu Súdu prvého stupňa týkajúcemu sa existencie poľahčujúcich okolností a rozsahu ich spolupráce v konaní.

4. V týchto návrhoch navrhnem Súdnemu dvoru, aby zrušil napadnutý rozsudok, pretože Súd prvého stupňa sa dopustil dvojakého nesprávneho právneho posúdenia pri svojom posúdení závažnosti porušenia na účely výpočtu základnej sumy pokuty.

5. Myslím si totiž, že Súd prvého stupňa sa dopustil prvého nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia mohla vychádzať z vykonávania kartelovej dohody pri závere o existencii skutočného dopadu porušenia na trh. Okrem toho sa domnievam, že súd sa dopustil druhého nesprávneho právneho posúdenia a spôsobil tak vnútornú

2 — Ďalej len „Erste“.
3 — Ďalej len „RZB“.
4 — Ďalej len „BA-CA“. BA-CA je inštitúcia, ktorá vznikla v septembri 1998 zlúčením Bank Austria AG (BA) s Creditanstalt AG (CA). Obchodné meno bolo zmenené 13. augusta 2002.
5 — Ďalej len „ÖVAG“.
6 — T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Zb. s. II-5169 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).
7 — Rozhodnutie Komisie z 11. júna 2002 týkajúce sa konania podľa článku 81 Zmluvy ES (Vec COMP/36.571/D-1, Rakúske banky — „klub Lombard“) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ L 56, 2004, s. 1, ďalej len „sporné rozhodnutie“).
8 — Nariadenie zo 6. februára 1962 Prvé nariadenie implementujúce články [81] a [82] zmluvy (Ú. v. ES 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3) zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 1216/1999 z 10. júna 1999 (Ú. v. ES L 148, s. 5, ďalej len „nariadenie č. 17“). Treba uviesť, že toto nariadenie bolo nahradené nariadením Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

rozpornosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, keď rozhodol, že Komisia mohla na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty, priradiť Erste, RZB a ÖVAG ako centrálnym inštitúciám trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch, hoci im nepripísala ich protiprávne správanie.

6. V rozsahu, v akom možno podľa môjho názoru v spore rozhodnúť, navrhnem Súdnemu dvoru, aby v súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora sám rozhodol s konečnou platnosťou o dvoch dôvodoch zrušenia, ktoré boli uplatnené pred Súdom prvého stupňa. Na záver týchto návrhov navrhnem Súdnemu dvoru, aby zrušil článok 3 sporného rozhodnutia a pri výkone svojej neobmedzenej právomoci stanovil výšku pokút, ktoré treba uložiť každému z dotknutých podnikov.

I — Právny rámec

7. Článok 81 ES zakazuje „všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“.

8. V prípade porušenia tohto ustanovenia môže Komisia v súlade s článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 „uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty od [1 000 eur] do [1 000 0000 eur] alebo viac [pokuty najmenej 1 000 eur a najviac 1 000 0000 eur — *neoficiálny preklad*], ale nepresahujúcej 10 % obratu v predchádzajúcom obchodnom roku každého podniku, ktorý sa zúčastnil porušenia“.

9. Na zabezpečenie transparentnosti a objektívnosti svojich rozhodnutí tak vo vzťahu k podnikom, ako aj vo vzťahu k súdu Spoločenstva, vydala Komisia v roku 1998 usmernenia, v ktorých formuluje metódu výpočtu pokút ukladaných podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. [9]

10. Usmernenia vo svojom bode 1 stanovujú, že na účely výpočtu výšky pokút sa základná suma určuje podľa kritérií uvedených v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, teda podľa závažnosti a dĺžky trvania porušenia.

11. V prvom rade sa pri posudzovaní závažnosti porušenia musí brať do úvahy vlastná povaha porušenia, jeho skutočný dosah na trh, tam, kde je ho možné merať a veľkosť

9 — Usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171, ďalej len „usmernenia“).

relevantného zemepisného trhu (bod 1 A prvý odsek usmernení). V tomto rámci sú porušenia zaradené do troch kategórií, a to „mierne priestupky [porušenia — *neoficiálny preklad*]“, za ktoré možno uložiť pokuty od 1 000 eur do 1 milióna eur, „závažné priestupky [porušenia — *neoficiálny preklad*]“, v prípade ktorých sa táto suma môže pohybovať od 1 milióna eur do 20 miliónov eur, ako aj „veľmi závažné priestupky [porušenia — *neoficiálny preklad*]“, v prípade ktorých môže táto suma presahovať 20 miliónov eur (bod 1 A druhý odsek prvá až tretia zarážka usmernení).

12. V druhom rade sa závažnosť porušenia posudzuje vo vzťahu ku charakteristikám každého dotknutého podniku. V rámci každej z týchto kategórií navrhované rozpätie pokút umožňuje uplatnenie diferencovaného prístupu k podnikom podľa povahy porušení, ktorých sa dopustili. Komisia teda zohľadní skutočnú ekonomickú kapacitu dotknutých podnikov spôsobiť škodu a stanoví pokutu na úroveň, ktorá zabezpečí, aby mala pokuta dostatočne odstrašujúci účinok (bod 1 A štvrtý odsek usmernení). V tomto štádiu môže Komisia zaradiť podniky do rôznych kategórií a zvážiť východiskovú sumu pokuty pre každý podnik.

13. V treťom rade Komisia zohľadní dĺžku trvania porušenia.

14. Podľa bodov 2 a 3 usmernení môže Komisia následne zohľadniť určité priťažujúce alebo poľahčujúce okolnosti na účely zvýšenia alebo zníženia základnej sumy.

15. Okrem toho v súlade s bodom 4 týchto usmernení môže Komisia uplatniť svoje oznámenie z 18. júla 1996 o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov [*neoficiálny preklad*]. [10] Toto oznámenie stanovuje podmienky, za ktorých môžu byť podniky spolupracujúce s Komisiou počas jej vyšetrovania týkajúceho sa kartelu oslobodené od uloženia pokuty alebo im môže byť znížená pokuta, ktorú by inak museli zaplatiť.

16. Bod D oznámenia o spolupráci znie takto:

„Výrazné zníženie výšky pokuty

1. Ak podnik spolupracuje bez toho, aby boli splnené všetky podmienky uvedené pod

10 — Ú. v. ES C 207, s. 4, ďalej len „oznámenie o spolupráci“.

bodmi B a C, poskytne sa mu zníženie od 10 do 50 % sumy pokuty, ktorá by mu bola uložená, ak by nespolupracoval.

II — Skutkový rámec

18. Skutkový stav tak, ako vyplýva z napadnutého rozsudku, možno zhrnúť takto.

2. Ide najmä o prípad, ak:

19. Dňa 30. júna 1997 politická strana Freiheitliche Partei Österreichs podala sťažnosť proti ôsmim rakúskym úverovým inštitúciám podozrivým z účasti na dohodách a/alebo zosúladených postupoch v rozpore s článkom 81 ES. V júni 1998 Komisia pristúpila k neohláseným kontrolám v priestoroch týchto podnikov a potom v septembri 1998 im zaslala žiadosť o informácie. Hlavné dotknuté banky ponúkli Komisii svoju „spoluprácu“ pri preskúmaní veci.

— pred zaslaním oznámenia o výhradách podnik poskytne Komisii informácie, dokumenty alebo iné dôkazné prostriedky, ktoré prispievajú k potvrdeniu existencie porušenia,

— po doručení oznámenia o výhradách podnik informuje Komisiu, že nepopiera vecnú správnosť skutkového stavu, na ktorom Komisia zakladá svoje obvinenia.“ [*neoficiálny preklad*]

20. Dňa 13. septembra 1999 Komisia zaslala ôsmim bankám oznámenie o výhradách prijaté 11. septembra 1999. Banky nahliadli do spisu a podali písomné pripomienky. Rovnako boli aj vypočuté. Komisia následne 22. novembra 2000 zaslala bankám dodatočné oznámenie o výhradách, ku ktorému mohli dotknuté podniky uplatniť svoje písomné a ústne pripomienky. Komisia vytýkala týmto podnikom v podstate to, že vytvorili „sieť Lombard“, ako to nazýva Komisia, teda systém pravidelných stretnutí, na ktorých v pravidelných intervaloch zosúlaďovali svoje správanie v súvislosti s hlavnými ukazovateľmi

17. Bod 5 písm. a) prvý odsek usmernení všeobecne upresňuje, že konečná výška pokuty nesmie v žiadnom prípade prekročiť 10 % celosvetového obratu daných podnikov v súlade s článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17.

týkajúcimi sa hospodárskej súťaže na trhu bankových produktov a služieb v Rakúsku.

21. Dňa 11. júna 2002 prijala Komisia sporné rozhodnutie.

22. Komisia kvalifikovala zistený skutkový stav ako komplexné a dlhodobé porušenie. Podniky, ktoré boli príjemcami sporného rozhodnutia, boli vybrané na základe frekvencie ich účasti na hlavných okrúhlych stoloch a ich úlohy na rakúskom bankovom trhu danej ich veľkosťou.

23. V spornom rozhodnutí sa uvádza, že v Rakúsku majú dohody medzi bankami, najmä týkajúce sa úrokových sadzieb a poplatkov, dlhú tradíciu, čiastočne založenú na vnútroštátnej právnej úprave. Táto právna úprava však bola zrušená najneskôr 1. januára 1994, keď Rakúska republika vstúpila do Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) a keď nadobudol účinnosť zákon o bankovom systéme (Bundesgesetz über das Bankwesen). [11] Komisia však uviedla, že úverové inštitúcie naďalej pokračovali v uzatváraní dohôd v rámci už inštitucionalizovanej a úzko prepojenej siete bankových okrúhlych stolov.

24. Sporné rozhodnutie vysvetľuje spôsob, akým táto sieť okrúhlych stolov, tak formálne, ako aj vecne rôznorodá, umožňovala zúčastneným inštitúciám pravidelne zosúlaďovať ich trhové správanie, najmä pokiaľ ide o úrokové sadzby a bankové poplatky.

25. „Klub Lombard“ predstavoval najvyššiu inštanciu a skladal sa zo zástupcov vedení hlavných rakúskych bánk. Na bezprostredne podriadenej úrovni zasadali technické okrúhle stoly, ktoré sa týkali konkrétnych produktov (úvery, sporenie), alebo špecializované okrúhle stoly, ktoré sa venovali najmä operáciám s podnikmi (napríklad segment „slobodné povolania“), s jednotlivcami (napríklad „lóža o hypotekárnom úvere“) alebo sa zaoberali otázkami týkajúcimi sa hospodárskej súťaže (napríklad klub „Export“). V každej rakúskej spolkovej krajine sa pravidelne stretávali aj regionálne okrúhle stoly. Komisia zdôrazňuje osobitnú úlohu, ktorú zohrávali centrálne inštitúcie, nazývané v bežnom jazyku „vrcholové inštitúcie“, pokiaľ ide o koordináciu a zastupovanie svojich decentralizovaných sektorov, t. j. v prípade Erste sektora sporiteľní, v prípade RZB sektora RZB, a čo sa týka ÖVAG-u, sektora ľudových bánk. [12]

11 — BGBl. 3903/1993.

12 — Ako uviedol Súd prvého stupňa v bode 6 napadnutého rozsudku v Rakúsku sa rozlišuje medzi bankami, ktorých štruktúra je jednoúrovňová, a skupinami bánk, ktorých štruktúra pozostáva z niekoľkých úrovní a ktoré sa nazývajú aj „decentralizované“.

26. V článku 1 sporného rozhodnutia Komisia uvádza, že osem bánk, ktorým je toto rozhodnutie určené, porušilo článok 81 ods. 1 ES tým, že sa zúčastňovalo na dohodách a zosúladených postupoch týkajúcich sa cien, bankových poplatkov a iných ukazovateľov hospodárskej súťaže, ktorých cieľom bolo od 1. januára 1995 do 24. júna 1998 obmedziť hospodársku súťaž na trhu bankových produktov a služieb v Rakúsku.

27. V článku 2 uvedeného rozhodnutia sa ukladá podnikom povinnosť bezodkladne ukončiť porušenie.

28. Podľa článku 3 sporného rozhodnutia Komisia ukladá pokutu každému z týchto podnikov, a to pokutu vo výške 37,69 milióna eur Erste, vo výške 30,38 milióna eur RZB, vo výške 30,38 milióna eur Bank Austria AG a vo výške 7,59 milióna eur ÖVAG.

29. Tieto pokuty boli vypočítané na základe metodológie uvedenej v usmerneniach, ako aj na základe oznámenia o spolupráci.

30. Pokiaľ ide o závažnosť porušenia, Komisia kvalifikuje stretnutia bánk ako veľmi závažné porušenie článku 81 ES, pričom toto posúdenie nemení ani pomerne obmedzená veľkosť relevantného zemepisného trhu. Následne Komisia rozdeľuje účastníkov dohôd do piatich kategórií podľa ich trhových podielov. Komisia potom pripisuje vrcholovým inštitúciám trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch.

31. Pokiaľ ide o dĺžku trvania porušenia, Komisia prihliada na obdobie od 1. januára 1995 do júna 1998. So zreteľom na túto dĺžku Komisia zvýšila východiskovú sumu pokuty o 35 %.

32. Komisia nepriznáva bankám žiadnu poľahčujúcu okolnosť. Naopak na základe oznámenia o spolupráci priznáva 10 %-né zníženie pokuty z dôvodu „nepopretia“ skutkového stavu adresátmi sporného rozhodnutia.

III — Žaloba pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok

33. RZB návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 30. augusta 2002, a potom Erste, BA-CA a ÖVAG, návrhmi podanými 2. septembra 2002, ako aj ostatné banky, ktoré boli príjemcami sporného

rozhodnutia, podali žalobu o neplatnosť proti tomuto rozhodnutiu.

34. Napadnutým rozsudkom Súd prvého stupňa zamietol žaloby odvolateľov a zaviazal ich na náhradu trov konania.

IV — Konanie pred Súdnym dvorom a návrhy účastníkov konania

35. Erste návrhom podaným do kancelárie Súdneho dvora 2. marca 2007, a RZB, BA-CA a ÖVAG návrhmi podanými 6. marca 2007 podali odvolania proti napadnutému rozsudku podľa článku 56 štatútu Súdneho dvora.

36. Erste, RZB, BA-CA a ÖVAG navrhujú Súdnemu dvoru, aby:

— ako hlavný petit zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom zamieta žalobu o neplatnosť podanú odvolateľmi a zrušil sporné rozhodnutie,

— subsidiárne znížil sumu pokuty, ktorá im bola uložená podľa článku 3 uvedeného rozhodnutia,

— v každom prípade zaviazal Komisiu na náhradu trov konania a

— ešte subsidiárnejšie, Erste a ÖVAG navrhujú Súdnemu dvoru, aby zrušil napadnutý rozsudok a vrátil vec Súdu prvého stupňa.

37. Komisia vo všetkých veciach navrhuje Súdnemu dvoru, aby:

— zamietol odvolania odvolateľov v celom rozsahu,

— potvrdil napadnutý rozsudok a

— zaviazal odvolateľov na náhradu trov odvolacieho konania.

V — Odvolacie dôvody

A — *Dôvody, ktoré uplatnil Erste (C-125/07 P)*

38. Erste uplatňuje tri dôvody, ktorými smeruje buď k zrušeniu sporného rozhodnutia v celom rozsahu, alebo k zníženiu sumy pokuty, ktorá mu bola uložená.

39. V rámci prvého dôvodu Erste tvrdí porušenie článku 81 ods. 1 ES. Tento dôvod sa delí na dve časti:

— prvá časť dôvodu je založená na nesprávnom posúdení podmienky týkajúcej sa vplyvu na obchod medzi členskými štátmi, a

— druhá časť dôvodu je založená na nesprávnom právnom posúdení pokiaľ ide o pripísateľnosť porušenia.

40. V rámci druhého dôvodu Erste tvrdí porušenie článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 z dôvodu nesprávneho posúdenia závažnosti porušenia a východiskovej sumy pokuty. Na podporu tohto dôvodu Erste spochybňuje rozdelenie do kategórií, ku ktorému pristúpila Komisia na účely výpočtu pokuty. V tomto ohľade tento dôvod pozostáva z dvoch častí:

— prvá časť je založená na nesprávnom právnom posúdení, ku ktorému došlo z dôvodu, že trhové podiely decentralizovaného sektora sporiteľní boli pripísané Erste, a

— druhá časť je založená na nesprávnom určení trhových podielov Erste a decentralizovaného sektora sporiteľní.

41. Napokon, v rámci tretieho dôvodu Erste tvrdí porušenia práva na obhajobu spočívajúce v tom, že oznámenie o výhradách neobsahovalo zmienku o úmysle Komisie priradiť mu trhové podiely decentralizovaného sektora sporiteľní.

B — *Dôvody, ktoré uplatnil RZB (C-133/07 P)*

42. RZB uplatňuje rovnako tri dôvody, ktoré v podstate smerujú buď k zrušeniu sporného rozhodnutia v celom rozsahu, alebo k zníženiu sumy pokuty, ktorá mu bola uložená.

43. V rámci prvého dôvodu RZB popiera existenciu porušenia článku 81 ods. 1 ES z dôvodu nesprávneho posúdenia podmienky týkajúcej sa vplyvu na obchod medzi členskými štátmi.

44. Na podporu druhého dôvodu RZB tvrdí porušenie článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 spočívajúce v tom, že analýza závažnosti porušenia je nesprávna a postihnutá nesprávnym právnym posúdením. Tento dôvod sa delí na šesť častí:

— v rámci prvých troch častí RZB tvrdí, že Súd prvého stupňa nesprávne posúdil povahu porušenia, jeho skutočný dopad na trh a jeho zemepisný rozsah,

— na podporu štvrtej časti tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že nezohľadnil selektívnosť stíhaní,

— v rámci piatej časti RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že nevykonal celkovú analýzu závažnosti porušenia, a

— na podporu šiestej časti RZB kritizuje rozdelenie do kategórií, ku ktorému pristúpila Komisia na účely výpočtu pokuty. Napáda to, že mu boli pripísané trhové podiely jeho decentralizovaného sektora a v tomto ohľade vznáša päť výhrad. Takéto pripísanie, po prvé, nemá právny základ. Po druhé, porušuje zásadu sankcie prispôsobenej závažnosti skutku, po tretie, porušuje zásadu osobnej zodpovednosti za porušenia práva hospodárskej súťaže a po štvrté, porušuje zásadu rovnosti. Napokon, odôvodnenie napadnutého rozsudku je v tomto ohľade vnútorne rozporné.

45. Na podporu tretieho dôvodu RZB tvrdí nesprávne právne posúdenie pri uplatnení

bodu D oznámenia o spolupráci. Tento dôvod sa delí na dve časti:

— prvá časť je založená na použití nesprávneho kritéria posúdenia. V tomto ohľade RZB vznáša dve výhrady založené, po prvé, na porušení zásady zákazu retroaktivity, a po druhé, na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery,

— druhá časť je založená na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce RZB v konaní a delí sa na štyri výhrady:

— prvé tri výhrady sú založené, po prvé, na nesprávnom posúdení dobrovoľnosti odpovedí na žiadosti o informácie, po druhé, na nesprávnom právnom posúdení spoločného opísania skutkového stavu a po tretie, na nesprávnom posúdení uznania protisúťažného cieľa porušenia zo strany RZB, a

— na podporu štvrtej výhrady RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že preniesol dôkazné bremeno, pokiaľ ide o hodnotu jeho spolupráce a tým porušil zásadu ochrany legitímnej dôvery.

C — Dôvody, ktoré uplatnil BA-CA (C-135/07 P)

46. BA-CA uplatňuje štyri dôvody, ktoré všetky smerujú k zníženiu pokuty, ktorá mu bola uložená podľa článku 3 sporného rozhodnutia.

47. V rámci prvého dôvodu BA-CA tvrdí porušenie článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, keďže posúdenie závažnosti porušenia a najmä jeho skutočného dopadu na trh je nesprávne. Tento dôvod pozostáva z dvoch častí:

— prvá časť je založená na nesprávnom posúdení existencie ekonomických účinkov vyvolaných bankovými okrúhlymi stolmi, a

— druhá časť je založená na porušení zásad dokazovania.

48. Na podporu druhého dôvodu BA-CA tvrdí nesprávne posúdenie poľahčujúcich okolností. Tento dôvod sa delí na dve časti:

— v prvej časti BA-CA vytýka Súdu prvého stupňa, že nezohľadnil účasť niektorých verejných orgánov na stretnutiach, a

— na podporu druhej časti odvolateľ tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil rozličných nesprávnych právnych posúdení tým, že nezohľadnil verejnú povahu okrúhlych stolov.

49. V rámci tretieho dôvodu BA-CA tvrdí rôzne nesprávne právne posúdenia, ako aj porušenie základných zásad pri uplatnení bodu D oznámenia o spolupráci. Tento dôvod pozostáva z troch častí:

— na podporu prvej časti BA-CA napáda analýzu Súdu prvého stupňa, ktorá sa týka voľnej úvahy Komisie a výkonu jeho vlastného súdneho preskúmania,

— druhá časť je založená na použití nesprávneho kritéria posúdenia a na porušení zásad rovnosti zaobchádzania a ochrany legitímnej dôvery,

— tretia časť je založená na nesprávnom posúdení rozsahu spolupráce BA-CA. Táto časť sa delí na štyri výhrady:

— prvé dve výhrady sú založené na nesprávnom posúdení po prvé, hodnoty spoločného opísania skutkového stavu a po druhé, hodnoty dodatočných dokumentov, ktoré odovzdal odvolateľ,

— v tretej výhrade BA-CA vytýka Súdu prvého stupňa, že nezohľadnil jeho odpovede na oznámenie o výhradách, a

— štvrtá výhrada je založená na porušení práva byť vypočutý.

50. Na podporu štvrtého dôvodu BA-CA tvrdí, že Súd prvého stupňa pri svojich záveroch k návrhom na zníženie pokút porušil jeho právo na obhajobu v rozsahu, v akom toto právo zahŕňa právo byť vypočutý.

D — *Dôvody, ktoré uplatnil ÖVAG (C-137/07 P)*

51. Rovnako ako Erste a RZB, aj ÖVAG uplatňuje tri dôvody, ktoré v podstate smerujú buď k zrušeniu sporného rozhodnutia v celom rozsahu, alebo k zníženiu pokuty, ktorá mu bola uložená Komisiou.

52. V rámci prvého dôvodu ÖVAG popiera existenciu porušenia článku 81 ods. 1 ES z dôvodu nesprávneho posúdenia podmienky týkajúcej sa vplyvu na obchod medzi členskými štátmi. Tento dôvod sa skladá z troch častí:

— prvá časť sa týka nesprávneho právneho posúdenia a vady odôvodnenia, pokiaľ ide o schopnosť čisto vnútroštátneho kartelu ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva,

— druhá časť sa týka nesprávneho právneho posúdenia, ktorého sa dopustil Súd prvého stupňa tým, že celkovo posúdil cezhraničné účinky kartelu. V tomto ohľade odvolateľ vznáša dve výhrady založené, po prvé, na nesprávnom posúdení judikatúry Spoločenstva, a po druhé, na nesprávnej, nedostatočnej a vnútorne rozpornej povahe analýzy Súdu prvého stupňa týkajúcej sa definície relevantného trhu a

— tretia časť sa týka nepreukázania skutočných účinkov kartelu na trh v napadnutom rozsudku.

53. V rámci druhého dôvodu odvolateľ tvrdí porušenie článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, keďže posúdenie závažnosti porušenia

a najmä rozdelenia do kategórií, ktoré vykonala Komisia na účely výpočtu pokuty, je nesprávne.

54. V rámci tretieho dôvodu ÖVAG tvrdí nesprávne právne posúdenie, nedostatok odôvodnenia a skreslenie skutkového stavu pri posúdení poľahčujúcich okolností.

57. V druhom rade preskúmam dôvody, ktoré smerujú k zníženiu pokuty stanovenej Komisiou v článku 3 uvedeného rozhodnutia. V tomto ohľade budem analyzovať dôvody založené na nesprávnom posúdení závažnosti porušenia a rozdelenia odvolateľov do kategórií. Potom preskúmam dôvody týkajúce sa posúdenia poľahčujúcich okolností a spolupráce podnikov v konaní. Napokon sa zamyslím nad posledným dôvodom, ktorý uplatnil BA-CA, a ktorý sa zakladá na porušení práva na obhajobu a povinnosti odôvodnenia.

VI — Spojenie odvolaní a spôsob, akým sa nimi zaoberajú tieto návrhy

55. Z dôvodu ich úzkej súvislosti boli prejednávané veci spojené na spoločné konanie na účely vyhlásenia konečného rozsudku v súlade s článkom 43 rokovacieho poriadku. Keďže niektoré dôvody, ktoré uplatnili odvolatelia, sa prekrývajú, rozhodol som sa zaoberať sa nimi spoločne, a to z dôvodov prehľadnosti.

58. Skôr, než pristúpim k analýze, chcem na úvod formulovať niekoľko pripomienok, aby som objasnil právny rámec, v ktorom Súdny dvor preskúma prejednávané odvolania.

VII — Úvodné pripomienky

56. Na účely mojej analýzy preskúmam v prvom rade dôvody, ktoré smerujú k spochybneniu zákonnosti sporného rozhodnutia v celom rozsahu. V tomto ohľade budem analyzovať dôvody, ktoré popierajú existenciu porušenia článku 81 ods. 1 ES uvedeného v článku 1 tohto rozhodnutia.

59. Tieto pripomienky sa týkajú na jednej strane súdneho preskúmania vykonávaného Súdnym dvorom v konaní o odvolaní, a na druhej strane právneho a skutkového kontextu vyšetrovania a sankcionovania protisúťažného správania.

A — *O rozsahu preskúmania vykonávaného Súdnym dvorom v rámci prejednávaných odvolaní*

60. V konaní o odvolaní sa úloha Súdneho dvora obmedzuje na preskúmanie, či sa Súd prvého stupňa dopustil pri výkone svojho súdneho preskúmania nesprávneho právneho posúdenia.

61. Podľa článku 225 ods. 1 ES a článku 58 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora sa odvolanie obmedzuje len na právne otázky a musí sa zakladať na dôvodoch nepríslušnosti Súdu prvého stupňa, vadách konania pred Súdom prvého stupňa alebo na porušení práva Spoločenstva Súdom prvého stupňa. Okrem toho v súlade s článkom 112 ods. 1 prvým pododsekom písm. c) rokovacieho poriadku musí odvolanie špecifikovať uplatnené právne dôvody a tvrdenia.

62. Na základe týchto ustanovení Súdny dvor upresnil podmienky prípustnosti odvolaní podaných proti rozsudkom Súdu prvého stupňa.

63. Po prvé, Súdny dvor sa domnieva, že v odvolaní sa musia presne označiť napadnuté časti rozsudku, ktorého zrušenie sa navrhuje, ako aj právne dôvody, o ktoré sa tento návrh osobitne opiera. [13]

64. Po druhé, Súdny dvor sa domnieva, že odvolateľ pred ním nemôže po prvýkrát vzniesť dôvody a tvrdenia, ktoré nevzniesol pred Súdom prvého stupňa. To by totiž znamenalo, že sa účastníkovi konania povolí, aby Súdnemu dvoru predložil spor širšieho rozsahu ako bol ten, ktorým sa zaoberal Súd prvého stupňa, hoci právomoc Súdneho dvora v odvolacom konaní je obmedzená. [14]

65. Po tretie, Súdny dvor usudzuje, že odvolanie nie je prípustné, ak odvolateľ iba opakuje alebo doslovne reprodukuje dôvody a tvrdenia, ktoré už uviedol pred Súdom prvého stupňa, a ak nevysvetľuje ani neoznačuje nesprávne právne posúdenie, ktorým je postihnutý rozsudok. V takomto prípade sa totiž Súdny dvor domnieva, že odvolanie predstavuje v skutočnosti návrh umožňujúci odvolateľovi dosiahnuť opätovné preskúmanie žaloby podanej na Súd prvého stupňa, čo nie je v právomoci Súdneho dvora. [15] Naopak, pokiaľ odvolateľ napáda výklad alebo uplatnenie práva Spoločenstva Súdom prvého stupňa, možno v odvolacom konaní opätovne prejednať právne otázky preskúmavané v prvostupňovom konaní. Totiž podľa

13 — Rozsudok z 28. mája 1998, Deere/Komisia, C-7/95 P, Zb. s. I-3111, bod 19 a citovaná judikatúra.

14 — Rozsudok z 21. septembra 2006, JCB Service/Komisia, C-167/04 P, Zb. s. I-8935, bod 114 a citovaná judikatúra.

15 — Pozri najmä rozsudok zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 51 a citovaná judikatúra.

Súdneho dvora, ak by odvolateľ nemohol založiť svoje odvolanie na dôvodoch a tvrdeniach už použitých pred Súdom prvého stupňa, bolo byť toto konanie zbavené časti svojho zmyslu. [16]

66. Z vyššie uvedených ustanovení rovnako vyplýva, že odvolanie sa môže opierať iba o dôvody týkajúce sa porušenia právnych pravidiel. Dôvody týkajúce sa posúdenia skutkového stavu sa v zásade považujú za neprípustné s výnimkou dvoch prípadov výslovne uvedených v judikatúre.

67. V zásade má iba Súd prvého stupňa právomoc na zistenie a posúdenie skutkového stavu. Rovnako má ako jediný právomoc posúdiť hodnotu, ktorú treba priznať jemu predloženým dôkazom, pokiaľ dôkazy, ktoré použil na podporu tohto skutkové stavu boli riadne získané a pokiaľ boli rešpektované všeobecné právne zásady a procesné pravidlá uplatniteľné v oblasti dôkazného bremena a vykonávania dôkazov. [17]

68. V tomto prípade môže Súdny dvor podľa článku 225 ES vykonať iba preskúmanie právnej kvalifikácie tohto skutkového stavu a právnych dôsledkov, ktoré z neho vyvodil Súd prvého stupňa. [18]

69. Predovšetkým v rámci uplatňovania článku 81 ES a článku 15 nariadenia č. 17 má preskúmanie Súdnym dvorom dvojaký cieľ. Na jednej strane musí Súdny dvor preskúmať, do akej miery Súd prvého stupňa z právneho hľadiska správne zohľadnil všetky faktory podstatné pre posúdenie závažnosti správania podniku s prihliadnutím na článok 81 ES a článok 15 nariadenia č. 17. Na druhej strane musí Súdny dvor overiť, či Súd prvého stupňa po právnej stránke dostatočne odpovedal na všetky tvrdenia žalobcu smerujúce k zrušeniu alebo zníženiu pokuty. [19] Naopak Súdnemu dvoru z dôvodov priamosti neprináleží, aby svojim vlastným posúdením nahrádzal posúdenie Súdu prvého stupňa, ktorý pri výkone svojej neobmedzenej právomoci rozhoduje o výške pokút uložených podnikom. [20]

70. Ako som uviedol, existujú dva prípady, v ktorých možno Súdnemu dvoru predložiť výhrady týkajúce sa zistenia a posúdenia skutkového stavu. [21]

16 — Rozsudok z 18. januára 2007, PKK a KNK/Rada, C-229/05 P, Zb. s. I-439, bod 32 a citovaná judikatúra.

17 — Rozsudky JCB Service/Komisia, už citovaný, bod 107 a citovaná judikatúra, ako aj z 10. mája 2007, SGL Carbon/Komisia, C-328/05 P, Zb. s. I-3921, bod 41 a citovaná judikatúra.

18 — Pozri najmä rozsudky JCB Service/Komisia, už citovaný, bod 106 a citovaná judikatúra, ako aj SGL Carbon/Komisia, už citovaný, bod 41 a citovaná judikatúra.

19 — Pozri rozsudky zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 128; z 29. apríla 2004, British Sugar/Komisia, C-359/01 P, Zb. s. I-4933, bod 47; z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 244, ako aj z 8. februára 2007, Groupe Danone/Komisia, C-3/06 P, Zb. s. I-1331, bod 69.

20 — Pozri najmä rozsudky Baustahlgewebe/Komisia, už citovaný, bod 129; British Sugar/Komisia, už citovaný, bod 48, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 245.

21 — Pozri rozsudok PKK a KNK/Rada, už citovaný, bod 35.

71. Prvý prípad je ten, v ktorom odvolateľ tvrdí, že Súd prvého stupňa vyvodil zistenia, ktorých nesprávnosť vyplýva zo spisu.

72. Druhý prípad je ten, v ktorom odvolateľ tvrdí, že Súd prvého stupňa skreslil dôkazné prostriedky, ktoré mu boli predložené. V tomto prípade Súdny dvor, ktorý v zásade nemá právomoc preskúmavať dôkazy, ktoré Súd prvého stupňa použil na podporu skutkového stavu, môže vykonať súdne preskúmanie. Odvolateľ teda musí presne označiť dôkazné prostriedky, ktoré Súd prvého stupňa skreslil a preukázať pochybenia analýzy, ktoré podľa jeho názoru viedli Súd prvého stupňa k tomuto skresleniu. Podľa ustálenej judikatúry musí toto skreslenie zjavne vyplývať zo spisu bez toho, aby bolo potrebné vykonať nové posúdenie skutkového stavu a dôkazov alebo použiť nové dôkazné prostriedky. [22]

73. Na základe týchto úvah preskúmam prípustnosť dôvodov a tvrdení uplatnených odvolateľmi v prejednávaných odvolaniach.

22 — Pozri najmä rozsudky JCB Service/Komisia, už citované, bod 108 a citovaná judikatúra, ako aj PKK a KNK/Rada, už citovaný, bod 37 a citovaná judikatúra.

B — *Právny a skutkový kontext kontroly protisúťažných postupov a dohôd* [23]

74. Účasť podniku na protisúťažných postupoch a dohodách predstavuje ekonomické porušenie, ktorého cieľom je maximalizovať jeho výhody vo všeobecnosti prostredníctvom dobrovoľného obmedzenia ponuky, umelého rozdelenia trhu a umelého zvýšenia cien. Účinkom takýchto postupov alebo dohôd je obmedziť slobodnú hospodársku súťaž a zabrániť vytvoreniu spoločného trhu, najmä bránením obchodu vnútri Spoločenstva. Tento typ horizontálneho kartelu ovplyvňujúceho úrokové sadzby, a teda v konečnom dôsledku ceny platené konečnými spotrebiteľmi, predstavuje jeden z najzávažnejších protisúťažných postupov. [24] Dohody týkajúce sa debetných a kreditných úrokových sadzieb, ako sú tie, o ktoré ide v prejednávaných veciach, sú jedným z prostriedkov, ktoré majú úverové inštitúcie k dispozícii, aby si navzájom konkurovali ponúkaním vyšších sadzieb pri niektorých sporiacich účtoch alebo nižších sadzieb za poskytnuté úvery. Existencia kartelových dohôd, ktoré stanovujú tieto sadzby medzi úverovými inštitúciami, však vylučuje hospodársku súťaž, čo sa priamo prejavuje na spotrebiteľoch, pretože títo sú zbavení

23 — V tomto ohľade odkazujem na úvahy nachádzajúce sa v bode 53 a nasl. rozsudku Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaného.

24 — Pozri v tomto ohľade rozhodnutie Rady pre hospodársku súťaž č. 2000-D-28 z 19. septembra 2000 týkajúce sa stavu hospodárskej súťaže v sektore hypotekárnych úverov (BOCCRF č. 13 z 5. decembra 2000), a rozsudok odvolacieho súdu v Paríži z 27. novembra 2001 o odvolaní, ktoré podali SA Caisse nationale du crédit agricole, SA Société générale, SA BNP Paribas, SA Crédit lyonnais, Confédération nationale du crédit mutuel, Fédération du crédit mutuel océan, regionálna banka Crédit agricole de la Loire-Atlantique, SA Caisse nationale des caisses d'épargne et de prévoyance (CNCEP) a Caisse d'épargne des Alpes proti rozhodnutiu Rady pre hospodársku súťaž č. 2000-D-28 z 19. septembra 2001 týkajúcemu sa stavu hospodárskej súťaže v sektore hypotekárnych úverov (BOCCRF č. 2 z 31. januára 2002).

svojho manévrovacieho priestoru a nemôžu viac využívať tieto výhody.

75. Právomoci priznané Komisii nariadením č. 17 majú za cieľ umožniť jej plniť úlohu dbať na dodržiavanie pravidiel hospodárskej súťaže na spoločnom trhu, ktorá jej bola zverená článkom 81 ES. Ako totiž vyplýva z predchádzajúceho bodu, je v súlade so všeobecným záujmom zabrániť protisúťažným postupom a dohodám, odhaľovať ich a sankcionovať.

76. Keďže pokuty, ktorým sa podniky môžu vystaviť, sú všeobecne známe, je obvyklé, že činnosti obsiahnuté v protisúťažných dohodách sa odohrávajú skryte, že stretnutia sa konajú tajne, najčastejšie v treťom štáte, a že príslušná dokumentácia sa obmedzuje na minimum.

77. Aj keď Komisia objaví dokumenty výslovne svedčiace o tom, že došlo k nedovolenému kontaktu medzi subjektmi, ako sú napríklad zápisnice zo stretnutia, tieto sú obvykle iba zlomkovité a rozptýlené, takže sa často ukazuje nevyhnutné zrekonštruovať niektoré detaily dedukciou.

78. Vo väčšine prípadov musí byť existencia protisúťažného postupu alebo dohody vyvodená z niekoľkých zhôd okolností a nepriamych dôkazov, ktoré posudzované v súhrne, môžu v prípade, že neexistuje iné logické vysvetlenie, predstavovať dôkaz porušenia pravidiel hospodárskej súťaže.

79. Navyše, ako je tomu v prejednávaných veciach, Komisia sa môže ocitnúť v situácii, keď musí čeliť ťažkostiam vyplývajúcim zo zložitej štruktúry niektorých subjektov, reštrukturalizácie a zmien právnej subjektivity podnikov.

80. V tejto súvislosti je namieste pripomenúť, že článok 81 ES sa týka činností podnikov. Na účely uplatnenia tohto ustanovenia nemá zmena právnej formy a mena podniku nevyhnutne za následok vznik nového podniku zbaveného zodpovednosti za protisúťažné správanie jeho predchodcu, keď sú z ekonomického hľadiska oba podniky totožné. [25]

81. Oznámenie o výhradách však musí jednoznačne určiť právnickú osobu, ktorej môžu

25 — Pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. marca 1984, Compagnie royale asturienne des mines a Rheinzink/Komisia, 29/83 a 30/83, Zb. s. 1679, bod 9.

byť uložené pokuty a musí byť adresované tejto osobe. [26]

82. Na zachovanie potrebného účinku vyšetrovacej právomoci, ktorá je Komisii zverená článkom 11 ods. 1 a 5 nariadenia č. 17, je Komisia oprávnená uložiť, a to prípadne aj rozhodnutím, podniku povinnosť poskytnúť všetky potrebné informácie týkajúce sa skutkového stavu, o ktorých môže mať vedomosť a v prípade potreby jej odovzdať súvisiace dokumenty, ktoré má tento podnik v držbe, aj keď tieto informácie a dokumenty môžu slúžiť na preukázanie existencie protisúťažného správania proti uvedenému podniku alebo proti inému podniku.

83. Nariadenie č. 17 ukladá vyšetrovanému podniku povinnosť aktívnej spolupráce, ktorá znamená, že tento poskytne Komisii všetky informácie týkajúce sa predmetu vyšetrovania. [27]

84. Pri plnení týchto úloh však Komisia musí napriek tomu dbať na to, aby nedošlo k porušeniu práva na obhajobu počas predbežných vyšetrovaní, ktoré môžu byť rozhodujúce pre zabezpečenie dôkazov o protiprávnej povahe správania podnikov spôsobilej založiť ich zodpovednosť. [28]

85. Právo na obhajobu je základné právo tvoriace neoddeliteľnú súčasť všeobecných právnych zásad, ktorých rešpektovanie zabezpečuje Súdny dvor, pričom sa inšpiruje ústavnými tradíciami, ktoré sú spoločné členským štátom, ako aj usmerneniami, ktoré vyplývajú z medzinárodných nástrojov, na ktorých tvorbe členské štáty spolupracovali alebo ku ktorým pristúpili, ako je napríklad Európskych dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaný v Ríme 4. novembra 1950. [29]

86. Komisia tak nemôže v žiadosti o informácie uložiť podniku povinnosť poskytnúť odpovede, ktorými by bol tento podnik donucovaný k tomu, aby uznal existenciu porušenia, ktoré má preukázať Komisia. [30]

87. Rešpektovanie práva na obhajobu vyžaduje aj to, aby bol dotknutý podnik schopný počas správneho konania užitočne vyjadriť svoje stanovisko k existencii a významu tvrde-

26 — Rozsudok z 2. októbra 2003, ARBED/Komisia, C-176/99 P, Zb. s. I-10687, bod 21.

27 — Pozri rozsudok z 18. októbra 1989, Orkem/Komisia, 374/87, Zb. s. 3283, bod 27.

28 — Rozsudok z 21. septembra 1989, Hoechst/Komisia, 46/87 a 227/88, Zb. s. 2859, bod 15.

29 — Pozri v tomto zmysle rozsudky z 28. marca 2000, Krombach, C-7/98, Zb. s. I-1935, body 25 a 26, ako aj zo 6. marca 2001, Connolly/Komisia, C-274/99 P, Zb. s. I-1611, body 37 a 38.

30 — Pozri rozsudok Orkem/Komisia, už citovaný, bod 35.

ných skutočností a okolností, ako aj k dokumentom použitým Komisiou na podporu jej tvrdenia o existencii porušenia Zmluvy ES. [31]

88. V tomto zmysle nariadenie č. 17 predvída, že účastníkom konania sa zasiela oznámenie o výhradách, ktoré musí jasne uvádzať všetky podstatné skutočnosti, o ktoré sa Komisia opiera v tomto štádiu konania. Toto oznámenie však môže byť urobené stručne a rozhodnutie nemusí byť nevyhnutne kópiou opísania výhrad, [32] pretože oznámenie o výhradách je prípravným dokumentom, ktorého skutkové a právne posúdenie má čisto predbežnú povahu. [33] Z tohto dôvodu Komisia môže a dokonca musí zohľadniť skutočnosti vyplývajúce zo správneho konania, aby okrem iného upustila od výhrad, ktoré sa ukážu nedôvodné. [34]

89. S prihliadnutím na tieto úvahy treba teraz preskúmať rôzne dôvody, ktoré uplatnili odvolatelia v prejednávaných odvolaniach.

31 — Pozri rozsudky zo 7. júna 1983, Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, bod 10, ako aj zo 6. apríla 1995, BPB Industries a British Gypsum/Komisia, C-310/93 P, Zb. s. I-865, bod 21.

32 — Pozri rozsudok Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný, bod 14.

33 — Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. novembra 1987, British American Tobacco a Reynolds/Komisia, 142/84 a 156/84, Zb. s. 4487, bod 70.

34 — Pozri rozsudok Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný, bod 14.

VIII — O dôvodoch založených na porušení článku 81 ods. 1 ES

90. Odvolatelia v podstate uplatnili dva dôvody založené, po prvé, na nesprávnom posúdení podmienky vplyvu na obchod medzi členskými štátmi uvedenej v článku 81 ods. 1 ES a po druhé, na nesprávnom pripísaní zodpovednosti za porušenie.

A — *O prvom dôvode založenom na nesprávnom posúdení podmienky vplyvu na obchod medzi členskými štátmi*

91. Podľa článku 81 ods. 1 ES „sa zakazuje ako nezlučiteľné so spoločným trhom: všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“.

92. Podmienkami uplatniteľnosti článku 81 ods. 1 ES sú teda, po prvé, vplyv na obchod medzi členskými štátmi a po druhé, obmedzenie hospodárskej súťaže. [35]

93. Kritérium vplyvu na obchod medzi členskými štátmi umožňuje vymedziť pôsobnosť súťažného práva Spoločenstva vo vzťahu k pôsobnosti práva členských štátov. [36]

94. Súdny dvor sa pri mnohých príležitostiach vyjadril k zásadám, ktorými sa riadi posúdenie tohto kritéria.

95. Súdny dvor sa podľa ustálenej formulácie domnieva, že na to, aby boli dohoda alebo postup spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, musia na základe všetkých objektívnych právnych alebo skutkových okolností umožňovať s dostatočnou pravdepodobnosťou predpokladať, že by mohli mať priamy či nepriamy, skutočný či potenciálny vplyv na obchodné toky medzi členskými štátmi, a to tak, že vyvolávajú obavu, že môžu brániť vytvoreniu jednotného trhu medzi členskými štátmi. [37] To môže byť najmä prípad, keď dohoda oddeľuje vnútroštátny trh, odkláňa smer obchodných tokov alebo mení štruktúru hospodárskej súťaže na spoločnom trhu. [38]

96. Podľa Súdneho dvora teda vplyv na obchod vnútri Spoločenstva vyplýva zo spojenia niekoľkých faktorov, ktoré, zohľadňované samostatne, nie sú nevyhnutné rozhodujúce. [39]

97. V tomto ohľade sa Súdny dvor domnieva, že nie je nevyhnutné preukázať skutočné narušenie obchodu a že postačuje dôkaz potenciálneho vplyvu. [40]

35 — Pokiaľ ide o túto druhú podmienku, na to, aby bola dohoda alebo zosúladený postup v rozpore s článkom 81 ods. 1 ES je nevyhnutné, aby mala alebo mal „za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“. V prvom rade teda treba overiť, či dohoda alebo zosúladený postup majú protisúťažný cieľ. Ak taký cieľ majú, ako je tomu v prejednávaných veciach, zákaz obsiahnutý v článku 81 ods. 1 ES sa uplatní bez ohľadu na akýkoľvek následok (body 426 až 429 odôvodnenia sporného rozhodnutia). Ak cieľom nie je obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž, treba vykonať analýzu smerujúcu k preukázaniu, či vedú alebo nevedú k takémuto následku [pozri najmä rozsudky Súdneho dvora z 28. februára 1991, Delimitis (C-234/89, Zb. s. I-935, bod 13), ako aj Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2001, Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni/Komisia (T-45/98 a T-47/98, Zb. s. II-3757, bod 152)].

36 — Rozsudok z 23. novembra 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, Zb. s. I-11125, bod 33, ako aj citovaná judikatúra.

37 — Rozsudky z 28. apríla 1998, Javico, C-306/96, Zb. s. I-1983, bod 16, ako aj Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, bod 34. Pozri rovnako rozsudky z 29. októbra 1980, van Landewyck a i./Komisia, 209/78 až 215/78 a 218/78, Zb. s. 3125, bod 170, ako aj zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisia, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 20.

38 — Tamže.

39 — Rozsudok Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, bod 35 a citovaná judikatúra.

40 — Rozsudky z 1. februára 1978, Miller International Schallplatten/Komisia, 19/77, Zb. s. 131, bod 15, a Ferriere Nord/Komisia, už citovaný, bod 19. Pozri rovnako rozsudok z 21. januára 1999, Bagnasco a i., C-215/96 a C-216/96, Zb. s. I-135, bod 48.

98. Toto narušenie naopak musí byť citeľné. [41] Komisia ho musí posúdiť najmä s ohľadom na postavenie a veľkosť účastníkov konania na relevantnom tovarovom trhu. Keď teda dohoda so zreteľom na slabé postavenie, ktoré majú dotknuté osoby na relevantnom tovarovom trhu, ovplyvňuje trh iba nepodstatne, nevzťahuje sa na ňu zákaz uvedený v článku 81 ES ani v prípade, ak zabezpečuje absolútnu teritoriálnu ochranu. [42]

99. Okrem toho, ako pripomenul Súd prvého stupňa v bode 164 napadnutého rozsudku, nie je dôležité, či je vplyv kartelu na obchod nepriaznivý, neutrálny alebo priaznivý.

100. So zreteľom na tieto zásady treba teraz posúdiť dôvodnosť tvrdení, ktoré uplatnili odvolatelia.

101. Erste, RZB a ÖVAG, každý v rámci svojho prvého dôvodu, tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil rôznych nesprávnych právnych posúdení, keď sa domnieval, že dohody „klubu Lombard“ sú spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 81 ES. S výnimkou určitých špecifík súvisiacich s ich vlastnou situáciou ich argumentácia v podstate spochybňuje kritéria, z ktorých Súd prvého stupňa vychádzal na účely svojho posúdenia.

102. Rôzne výhrady, ktoré vzniesli odvolatelia, som rozdelil do štyroch častí.

103. Na podporu prvej časti RZB a ÖVAG tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že kartelová dohoda, ktorá sa vzťahuje na územie jedného členského štátu, je spôsobilá ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva. Na podporu druhej časti ÖVAG vytýka Súdu prvého stupňa, že vykonal celkový prieskum cezhraničných účinkov kartelu. V rámci tretej časti Erste tvrdí, že Súd prvého stupňa nepreukázal, že tento kartel mohol citeľne ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva. Napokon na podporu štvrtej časti ÖVAG vytýka Súdu prvého stupňa, že nevykonal analýzu skutočných účinkov kartelu na trh.

41 — Pozri rozsudok z 9. júla 1969, Völk, 5/69, Zb. s. 295, bod 5, ako aj rozsudky Miller International Schallplatten/Komisia, už citovaný, bod 15, a Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, bod 34 a citovaná judikatúra.

42 — Rozsudok Javico, už citovaný, bod 17 a citovaná judikatúra.

1. O prvej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení schopnosti kartelovej dohody vzťahujúcej sa na celé vnútroštátne územie citeľne ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi

a) Argumentácia účastníkov konania

104. RZB a ÖVAG tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď sa v bode 181 napadnutého rozsudku domnieval, že „existuje… *silná domnienka* [43], že postup obmedzujúci hospodársku súťaž uplatňovaný na celom území jedného členského štátu môže prispieť k zablokovaniu trhov a ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva“.

105. Na jednej strane sa RZB domnieva, že Súd prvého stupňa zjednodušene vykladá podmienku vplyvu na obchod medzi členskými štátmi tým, že ju dáva do pomeru s významom kritéria účinku zablokovania trhov. ÖVAG tvrdí, že Súd prvého stupňa extenzívne vykladá článok 81 ods. 1 ES.

106. Na druhej strane si RZB myslí, že schopnosť ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi nepredpokladá len územnú pôsobnosť, ale vyžaduje aj dôkaz účinku zablokovania trhov. Tento dôkaz je nevyhnutný. Súd prvého stupňa teda nerešpektoval judikatúru Spoločenstva, a najmä v bodoch 182 až 184 napadnutého rozsudku nerešpektoval význam už citovaného rozsudku Bagnasco a i., keď potvrdil, že samotná skutočnosť, že okrúhle stoly zahŕňali celé rakúske územie stačila pre záver o vplyve na obchod vnútri Spoločenstva. V tomto ohľade odvolateľ zdôrazňuje, že služby dotknuté stretnutiami bánk sa poskytovali prakticky bez výnimky na miestnej úrovni a že okrúhlych stolov sa nezúčastňovala žiadna zahraničná banka. Navyše, pokiaľ ide o dôkazné bremeno, Súd prvého stupňa sa nesprávne domnieval, že Komisia nebola povinná preukázať existenciu účinku zablokovania trhov v prípade, keď sa kartelová dohoda vzťahovala na celé územie jedného členského štátu. V bodoch 181 a 186 napadnutého rozsudku sa tak dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že dôkazné bremeno preniesol na podniky.

107. ÖVAG dodáva, že podniky nemajú prostriedky na takéto preukázanie. Navyše skutočnosť, že kartel sa môže rozšíriť na celé vnútroštátne územie, nie je dostatočným kritériom a Súd prvého stupňa mal náležite zohľadniť aj iné kritériá, ako sú napríklad osobitosti bankového sektora.

108. ÖVAG navyše zdôrazňuje vnútorne rozpornú a nedostatočnú povahu odôvodnenia Súdu prvého stupňa. V bode 164 napadnutého rozsudku sa totiž Súd prvého stupňa domnieval, že účinok zablokovania trhov nie je silným nepriamym dôkazom umožňujúcim dospieť k záveru o vplyve na obchod medzi členskými štátmi, zatiaľ čo

43 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

v bode 181 tohto rozsudku naopak tvrdil, že existuje úzka súvislosť medzi účinkom zablokovania trhov, ktorý má kartel a schopnosťou tohto kartelu ovplyvniť cezhraničný obchod.

b) Posúdenie

109. Myslím si, že rôzne výhrady vznesené odvolateľmi treba zamietnuť.

110. Myslím si totiž, že taký kartel, ako je ten, o ktorý ide v tejto veci, organizovaný na vnútroštátnej úrovni medzi hlavnými rakúskymi bankami, ktorého cieľom je zosúladenie cien a bankových poplatkov, je v dôsledku samotnej svojej povahy spôsobilý ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle článku 81 ods. 1 ES.

111. Pokiaľ ide po prvé o posúdenie Súdu prvého stupňa v bode 181 napadnutého rozsudku, podľa ktorého existuje domnienka, že dohoda uplatňovaná na celom území jedného členského štátu môže prispieť k zablokovaniu trhov a ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva, myslím si, že táto úvaha je správna, hoci výraz „domnienka“ nie je podľa mňa vhodný.

112. Podľa názoru Súdneho dvora totiž skutočnosť, že dohoda sa realizuje medzi podnikmi usadenými v jednom a tom istom členskom štáte a týka sa iba tovarov alebo služieb uvádzaných na trh v tomto štáte predsa len neznamená, že nemôže dôjsť k ovplyvneniu obchodu vo vnútri vnútorného trhu. [44] Podľa tohto súdu má takáto dohoda v dôsledku samotnej svojej povahy naopak za následok posilnenie zablokovania na vnútroštátnej úrovni a zabezpečenie ochrany vnútroštátnej produkcie, čo bráni vzájomnému ekonomickému prenikaniu, o ktoré sa snaží zmluva ES, a tým skôr ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi. [45]

113. Vplyv vnútroštátneho kartelu na obchod vnútri Spoločenstva vyplýva teda z vlastnej povahy porušenia a nie z „domnienky“, ktorú stanovil Súdny dvor.

114. V dôsledku toho, a napriek použitiu tohto výrazu, si myslím, že úvaha Súdu prvého stupňa uvedená v bode 181 napadnutého rozsudku nie je, na rozdiel od toho, čo tvrdia RZB a ÖVAG, postihnutá žiadnym nesprávnym právnym posúdením.

44 — Rozsudky z 26. novembra 1975, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique a i./Komisia, 73/74, Zb. s. 1491, bod 25, ako aj Asnef-Equifax et Administración del Estado, už citovaný, bod 37 a citovaná judikatúra.

45 — Rozsudky Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique a i./Komisia, už citovaný, bod 26; z 11. júla 1985, Remia a i./Komisia, 42/84, Zb. s. 2545, bod 22; z 18. júna 1998, Komisia/Taliansko, C-35/96, Zb. s. I-3851, bod 48; z 19. februára 2002, Wouters a i., C-309/99, Zb. s. I-1577, bod 95, ako aj Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, bod 37 a citovaná judikatúra.

115. Za týchto okolností nemôžem potvrdiť, že Súd prvého stupňa tým vykonal extenzívny výklad článku 81 ods. 1 ES alebo zjednodušený výklad podmienky vplyvu na obchod medzi členskými štátmi.

116. Navrhujem teda Súdnemu dvoru, aby zamietol tvrdenia, ktoré v tomto ohľade uplatnili RZB a ÖVAG.

117. Na rozdiel od toho, čo tvrdí ÖVAG, si navyše myslím, že táto úvaha nie je v rozpore s tým, čo Súd prvého stupňa tvrdil v bode 164 napadnutého rozsudku. V tomto bode totiž Súd prvého stupňa jednoducho zdôraznil, že účinky zablokovania trhov neboli jedinými účinkami, ktoré Komisia mohla zohľadniť, aby dospela k záveru o schopnosti kartelu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

118. Pokiaľ ide po druhé o existenciu účinku zablokovania vnútroštátneho trhu, na rozdiel od toho, čo tvrdia RZB a ÖVAG si myslím, že Súd prvého stupňa preukázal, z právneho hľadiska dostatočne a so zohľadnením osobitostí bankového sektora, že okrem jednoduchej územnej pôsobnosti kartelu, predstavuje tento kartel nebezpečenstvo, že povedie k zablokovaniu rakúskeho trhu.

119. Súd prvého stupňa totiž po tom, čo v bode 179 napadnutého rozsudku uviedol, že kartelová dohoda zistená Komisiou sa vzťahovala na celé vnútroštátne územie, v bode 183 tohto rozsudku zdôraznil, že zosúladené postupy v rámci „siete Lombard“ zahŕňali všetky úverové inštitúcie v Rakúsku, ale aj veľmi širokú škálu bankových produktov a služieb, takže „boli schopné zmeniť podmienky hospodárskej súťaže v tomto členskom štáte ako celku“. Okrem toho v bodoch 184 a 185 tohto rozsudku uviedol, že nemožno dospieť k záveru, že kartel nemal cezhraničný účinok, keďže sieť mohla prispieť k zachovaniu štruktúr na rakúskom bankovom trhu a v dôsledku toho k zachovaniu prekážok vstupu na trh. Tieto konštatovania treba posúdiť aj s prihliadnutím na analýzu Súdu prvého stupňa uvedenú v bodoch 111 až 121 napadnutého rozsudku, v ktorej tento súd na základe dokumentov, ktorých preskúmanie odvolatelia nespochybnili, objasňuje cieľ sledovaný každým z okrúhlych stolov.

120. Zachovanie prekážok vstupu na trh, ktoré uvádza Súd prvého stupňa, podľa mňa stačí na preukázanie existencie nebezpečenstva zablokovania rakúskeho trhu.

121. Po prvé, okrem štrukturálnych prekážok, spôsobených najmä sieťovými efektmi kartelu, odvolatelia vytvorili a posilnili

strategické prekážky organizovaním zosúladeného postupu tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj v niektorých regiónoch na miestnej úrovni, v bankovom sektore, pričom na tomto zosúladenom postupe sa zahraničné banky nepodieľali, ako to okrem toho uznáva RZB vo svojom odvolaní. [46]

122. Po druhé, povaha a podrobnosť informácií vymieňaných medzi bankami, ktoré Súd prvého stupňa objasňuje v bodoch 111 až 121 napadnutého rozsudku, vytvárajú na už silne koncentrovanom trhu štruktúru transparentnosti, ktorá zabraňuje akejkoľvek skrytej hospodárskej súťaži a posilňuje prekážky vstupu na trh pre podniky, ktoré nie sú členmi. [47]

123. Po tretie, dotknuté bankové služby sa týkajú ekonomických činností, ktoré môžu mať významný vplyv na obchod medzi členskými štátmi a poskytovanie tohto typu služieb je podľa môjho názoru rozhodujúce pre vstup bánk pochádzajúcich z ostatných členských štátov na finančný trh členského štátu. Stanovením zvlášť nízkych debetných úrokových sadzieb, znížením úverových sadzieb alebo stanovením zvlášť vysokých sadzieb sporenia dokázali odvolatelia získať klientelu zosúladeným znižovaním a zvyšovaním cien, a tak mohli odradiť zahraničné banky neschopné prispôsobiť sa takýmto sadzbám od vstupu na rakúsky trh alebo v každom prípade ich preniknutie na vnútroštátny trh sťažiť alebo oddialiť. [48]

124. Po štvrté, tvrdenie RZB založené na čisto vnútroštátnej povahe niektorých bankových služieb, ktorých sa týkal zosúladený postup, sa mi nezdá relevantné.

125. Globalizácia bankových činností, využívanie nových technológií pri poskytovaní finančných služieb a vytvorenie jednotného bankového trhu totiž uľahčili vykonávanie bankových operácií medzi členskými štátmi [49]. Viem si tak predstaviť, že nemecký klient sa obráti na banku usadenú v Rakúsku, aby s ňou uzavrel zmluvu o zriadení kontokorentného účtu v prípade, ak sa mu podmienky ponúkané touto bankou zdajú priaznivejšie ako podmienky uplatňované bankami usadenými v Nemecku. Rovnako banka iného členského štátu môže chcieť poskytovať bankové služby v Rakúsku zo svojho štátu pôvodu alebo prostredníctvom dcérskych spoločností alebo pobočiek, ktoré zriadi na rakúskom území. Úplné dokončenie vnútorného trhu prostredníctvom slobody usadiť sa [50], slobod-

46 — Bod 6.

47 — Pozri bod 160 napadnutého rozsudku.

48 — Pozri najmä príklady nachádzajúce sa v odôvodnení č. 431 sporného rozhodnutia.

49 — V tomto ohľade treba pripomenúť, že druhá smernica Rady 89/646/EHS z 15. decembra 1989 o koordinácií zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa začatia a vykonávania činnosti úverových inštitúcií, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 77/780/EHS [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 386, s. 1), zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 95/26/ES z 29. júna 1995 (Ú. v. ES L 168, s. 7), zjednodušila prístup európskych bánk na bankové trhy členských štátov, ktoré nie sú ich štátom pôvodu, harmonizáciou podmienok vykonávania bankovej činnosti, stanovením zásady vzájomného uznávania povolení na výkon bankovej činnosti, ktoré vydávajú členské štáty úverovým inštitúciám a organizáciou kontroly týchto inštitúcií iba členským štátom pôvodu.

50 — Podľa článku 43 ES majú úverové inštitúcie, rovnako ako všetky hospodárske subjekty, slobodu usadiť sa.

ného poskytovania služieb, voľného pohybu kapitálu [51], ako aj v rámci hospodárskej a menovej politiky, podľa mňa napomáha komunitarizácii všetkých finančných služieb. V tejto súvislosti sa mi zdá preto ťažké uznať, že zosúladené postupy týkajúce sa bankových služieb čisto vnútroštátnej povahy nemohli ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

126. V dôsledku toho sa domnievam, že Súd prvého stupňa sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 186 napadnutého rozsudku usúdil, že predmetná dohoda mohla mať za následok zablokovanie trhu a bola spôsobilá ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

127. Navyše nemožno mať výhrady ani proti tomu, že Súd prvého stupňa sa v tomto bode domnieval, že odvolatelia nevyvrátili „domnienku“, podľa ktorej kartel mohol mať takýto následok.

128. Na rozdiel od toho, čo tvrdí RZB, Súd prvého stupňa nepreniesol dôkazné bremeno na odvolateľov. V tomto ohľade treba pripomenúť, že pokiaľ ide o dokazovanie porušenia článku 81 ods. 1 ES, prináleží Komisii, aby predložila dôkaz porušenia, ktoré konštatuje a obstarala vhodné dôkazné prostriedky na to, aby sa z právneho hľadiska dostatočne preukázala existencia skutočností tvoriacich porušenie [52]. Naopak podniku vyšetrovanému Komisiou prináleží, aby sa bránil v kontradiktórnom konaní a preukázal, že podmienky článku 81 ods. 1 ES nie sú splnené. Ako to teda Súd prvého stupňa zdôrazňuje v bode 154 napadnutého rozsudku, Komisia posúdila schopnosť „siete Lombard“ ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi tak, že zobrala do úvahy najmä to, že kartel zmenil podmienky hospodárskej súťaže v celom Rakúsku a bol spôsobilý ovplyvniť rozhodnutia zahraničných bánk o vstupe na trh. Súd prvého stupňa teda sám skonštatoval, že odvolateľom sa nepodarilo preukázať, že konštatovanie, ku ktorému dospela Komisia, je nesprávne.

129. Keďže Súd prvého stupňa podľa môjho názoru nepreniesol dôkazné bremeno, domnievam sa, že tvrdenie ÖVAG založené na tom, že odvolatelia nemajú prostriedky na preukázanie neexistencie zablokovania trhu, je irelevantné.

51 — Bankový sektor podľa článku 49 ES rovnako využíva slobodu poskytovania služieb spolu s možnosťou poskytovať takéto služby osobám usadeným v iných členských štátoch bez akejkoľvek diskriminácie. Navyše treba pripomenúť, že podľa článku 51 ods. 2 ES sa liberalizácia bankových a poisťovacích služieb spojených s pohybom kapitálu musí uskutočniť v súlade s liberalizáciou pohybu kapitálu.

52 — Pozri v tomto ohľade rozsudky Baustahlgewebe/Komisia, už citovaný, bod 58, a z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 86. Pozri rovnako článok 2 nariadenia č. 1/2003, ktorý upresňuje, že vo všetkých vnútroštátnych konaniach a konaniach na úrovni Spoločenstva, ktoré sa týkajú uplatňovania článku 81, bremeno dokazovania porušenia článku 81 ods. 1 zaťažuje stranu alebo orgán, ktorý ho tvrdí.

130. S prihliadnutím na všetky tieto úvahy si myslím, že Súd prvého stupňa správne posúdil schopnosť dotknutého kartelu ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva a v tomto ohľade dostatočne odôvodnil svoju úvahu.

131. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol prvú časť tohto prvého dôvodu ako nedôvodnú.

2. O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení Súdu prvého stupňa kvôli celkovému preskúmaniu cezhraničných účinkov kartelu

a) Argumentácia účastníkov konania

132. ÖVAG tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď usúdil, že Komisia mohla vykonať celkový prieskum cezhraničných účinkov rôznych okrúhlych bankových stolov. Podľa ÖVAG mala byť schopnosť rôznych okrúhlych stolov ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi posúdená zvlášť pre každých z nich.

133. Na podporu tohto návrhu ÖVAG uplatňuje dve výhrady.

134. Prvá výhrada je založená na nesprávnom uplatnení a posúdení judikatúry Spoločenstva.

135. Na jednej strane sa Súd prvého stupňa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že nepreskúmal oddelene a v súlade s rozsudkom VGB a i./Komisia [53] účinky okrúhlych stolov, ktoré sa vzťahovali na odlišnú činnosť na obchod vnútri Spoločenstva. V prípade, že rôzne okrúhle stoly predstavujú jedno porušenie, sa ÖVAG navyše domnieva, že na rozdiel od toho, čo vyslovil Súd prvého stupňa v bode 170 napadnutého rozsudku, nemožno dospieť k záveru, že existuje priama súvislosť medzi dohodami dojednanými v rámci týchto okrúhlych stolov.

136. Na druhej strane Súd prvého stupňa v bode 171 napadnutého rozsudku nesprávne posúdil judikatúru Súdneho dvora vyplývajúcu z už citovaného rozsudku Bagnasco a i. V tejto veci Súdny dvor vykonal oddelený prieskum ustanovení týkajúcich sa dvoch odlišných bankových operácií, hoci tieto ustanovenia boli obsiahnuté vo všeobecných bankových podmienkach a týkali sa tej istej bankovej služby.

53 — Rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1997, T-77/94, Zb. s. II-759.

137. Druhá výhrada je založená na nesprávnej definícii relevantného tovarového trhu.

138. Na jednej strane ÖVAG kritizuje úvahu Súdu prvého stupňa uvedenú v bode 172 napadnutého rozsudku, podľa ktorej „vymedzenie relevantného trhu nemá ten istý význam podľa toho, či ide o uplatňovanie článku 81 ES alebo článku 82 ES“. Táto úvaha nie je odôvodnená a navyše je nesprávna. Odvolateľ totiž tvrdí, že vymedzenie relevantného trhu treba vykonať podľa rovnakých kritérií, či už ide o jedno alebo o druhé konanie. Navyše podľa neho má výhrada formulovaná proti definícii relevantného trhu použitej Komisiou právnu dimenziu nezávislú od výhrad týkajúcich sa vplyvu na obchod medzi členskými štátmi v rámci uplatňovania článku 81 ES. Týmto tvrdením chce ÖVAG preukázať, že Komisia a Súd prvého stupňa mali posúdiť účinok dohôd uzavretých v rámci rôznych okrúhlych stolov na obchod na základe užšej definície relevantných trhov.

139. Na druhej strane ÖVAG zdôrazňuje vnútorný rozpor medzi po prvé bodom 174 napadnutého rozsudku, v ktorom Súd prvého stupňa uznáva, že „rozdielne bankové produkty a služby, upravené dohodami, nie sú navzájom zameniteľné“ a po druhé bodom 175 toho istého rozsudku, v ktorom tento súd tvrdí, že „Komisia nemala povinnosť oddelene preskúmať trhy s rozdielnymi bankovými produktmi, ktorých sa týkali okrúhle stoly“.

140. Napokon ÖVAG popiera dôvodnosť analógie, ktorú urobil Súd prvého stupňa v bode 175 napadnutého rozsudku so svojím rozsudkom z 21. februára 1995, SPO a i./Komisia [54], keďže v tejto veci to bol žalobca, ktorý poskytol definíciu relevantného trhu, ktorú prevzala Komisia.

b) Posúdenie

i) O prvej výhrade založenej na nesprávnom uplatnení a posúdení judikatúry Spoločenstva

— O rozsudku VGB a i./Komisia

141. Odvolatelia v podstate vytýkajú Súdu prvého stupňa, že nepreskúmal oddelene a v súlade s už citovaným rozsudkom VGB a i./Komisia účinky okrúhlych stolov, ktoré sa vzťahovali na odlišnú činnosť na obchod vnútri Spoločenstva.

142. Myslím si, že táto výhrada nie je dôvodná.

54 — T-29/92, Zb. s. II-289.

143. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že vplyv na obchod vnútri Spoločenstva sa posudzuje na základe súhrnu objektívnych právnych alebo skutkových okolností, ktoré, zohľadňované samostatne, nie sú nevyhnutné rozhodujúce. [55] Súdny dvor zohľadňuje osobitosti dohody, teda jej povahu, tovary ňou dotknuté, ako aj postavenie a význam účastníkov tejto dohody na trhu. [56] Rovnako berie do úvahy aj ekonomické a právne súvislosti, v ktorých sa uvedená dohoda nachádza a v ktorých môže mať spolu s inými dohodami kumulatívny účinok na hospodársku súťaž. [57]

144. V rozsudku Windsurfing International/Komisia [58] Súdny dvor pripomenul, že článok 81 ods. 1 ES nevyžaduje, aby všetky ustanovenia dohody, zohľadňované samé osebe, boli spôsobilé ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva. Podľa Súdneho dvora sa súťažné právo Spoločenstva uplatňuje na dohody medzi podnikmi, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. Iba v prípade, keď dohoda, zohľadňovaná ako celok, môže ovplyvniť obchod, je podľa neho namieste preskúmať, ktoré ustanovenia dohody majú za cieľ alebo za následok obmedzenie alebo skreslenie hospodárskej súťaže. [59]

145. Na základe tejto judikatúry Súd prvého stupňa rozhodol vo veci, v ktorej bol vyhlásený už citovaný rozsudok VGB a i./Komisia. V tejto veci bol Súd prvého stupňa požiadaný, aby sa vyjadril k zlučiteľnosti dvoch typov dohôd týkajúcich sa ponuky kvetinárskych produktov, ktoré uzavrelo družstvo združujúce pestovateľov holandských kvetov, s článkom 81 ods. 1 ES.

146. Prvý typ dohôd sa týkal obchodných zmlúv, ktoré uzavrelo družstvo s distribútormi v ňom pôsobiacimi na účely vývozu holandských kvetinárskych produktov. Tieto zmluvy boli uzatvárané na základe predpisov prijatých družstvom a stanovovali práva a povinnosti nájomcu pri vystavovaní a predaji rezaných kvetov v budove družstva. Zmluvy upravovali najmä platbu poplatkov a ukladali povinnosti nákupu. Vo svojom rozhodnutí sa Komisia domnievala, že zmluvy boli súčasťou celku podobných rozhodnutí a dohôd týkajúcich sa ponuky kvetinárskych produktov, ktoré vo svojom súhrne obmedzovali hospodársku súťaž v rozpore s článkom 81 ods. 1 ES. Tieto dohody totiž sťažovali preniknutie konkurentov pochádzajúcich z iných členských štátov na holandský vnútroštátny trh. V už citovanom rozsudku VGB a i./Komisia Súd prvého stupňa potvrdil prístup Komisie a na základe už citovaného rozsudku Windsurfing International/Komisia usúdil, že keďže obchodné zmluvy boli neoddeliteľnou súčasťou predpisov prijatých družstvom, bolo bezvýznamné, či, zohľadňované samostatne, ovplyvňovali alebo neovplyvňovali obchod medzi členskými štátmi v dostatočnej miere.

55 — Rozsudok z 15. decembra 1994, DLG, C-250/92, Zb. s. I-5641, bod 54, ako aj rozsudky van Landewyck/Komisia, už citovaný, bod 170; Remia a i./Komisia, už citovaný, bod 22; Ferriere Nord/Komisia, už citovaný, bod 20; Javico, už citovaný, bod 16; Bagnasco a i., už citovaný, bod 47, a British Sugar/Komisia, už citovaný, bod 27.

56 — Pozri najmä rozsudky z 25. novembra 1971, Béguelin Import. 22/71, Zb. s. 949, bod 18, a Javico, už citovaný, bod 17.

57 — Rozsudok VGB a i./Komisia, už citovaný, bod 140.

58 — Rozsudok z 25. februára 1986, 193/83, Zb. s. 611.

59 — Bod 96.

147. Druhý typ dohôd, a to „dohody Cultra“, sa týkal piatich individuálnych zmlúv o výhradnom nákupe, ktoré uzavrelo družstvo s piatimi holandskými veľkoobchodníkmi, ktorí v ňom pôsobili. Títo veľkoobchodníci sa zaviazali nakupovať výhradne od družstva produkty holandského pôvodu s cieľom ich ďalšieho predaja maloobchodníkom, ktorí sa nemohli zúčastňovať predajov na dražbe vo forme „cash and carry“. Podľa Súdu prvého stupňa nemali tieto dohody priamu súvislosť s inými aspektmi predpisov družstva. Nepredstavovali totiž podstatnú súčasť týchto predpisov týkajúcich sa predajov na dražbe alebo priameho dodávania distribútorom najmä na účely vývozu dotknutých produktov, ale vzťahovali sa skôr na doplnkovú a odlišnú činnosť, a to ďalší predaj produktov družstva maloobchodníkom metódou „cash and carry“. V tomto kontexte, a s ohľadom na osobitosť týchto dohôd, Súd prvého stupňa usúdil, že ich vplyv na obchod vnútri Spoločenstva treba posúdiť oddelene a nie v rámci všetkých predpisov vydaných družstvom.

148. S ohľadom na tieto skutočnosti mohol Súd prvého stupňa v bode 168 napadnutého rozsudku správne uviesť, že „vplyvy na obchod medzi členskými štátmi dohôd, medzi ktorými existuje priame spojenie a ktoré sú neoddeliteľnými časťami jedného celku, sa musia preskúmať spoločne, pričom dohody, medzi ktorými neexistuje priame spojenie a ktoré sa týkajú rozdielnych činností, sa musia preskúmať oddelene“. Tento záver je úplne v súlade s už citovanou judikatúrou.

149. Sporné teda je, či, ako v prípade „dohôd Cultra“, bol Súd prvého stupňa povinný preskúmať účinky zosúladených postupov dohodnutých v rámci špecifických okrúhlych stolov „siete Lombard“ na obchod.

150. Nemyslím si to.

151. Zosúladené postupy dohodnuté v rámci technických alebo špecializovaných okrúhlych stolov „siete Lombard“ sa skutočne týkali špecifických bankových produktov a operácií. Na rozdiel od „dohôd Cultra“, ktorých sa týkal už citovaný rozsudok VGB a i./Komisia, však tieto okrúhle stoly boli predsa len súčasťou celkovej dohody, ktorá zahŕňala takmer všetky rakúske úverové inštitúcie, trvala niekoľko rokov a vzťahovala sa na celú ponuku bankových produktov a služieb v Rakúsku. Ako Súd prvého stupňa uznal v bodoch 111 až 125 napadnutého rozsudku, tieto zosúladené postupy boli súčasťou jediného porušenia a to je podľa môjho názoru rozhodujúce. Tieto dohody boli súčasťou celkového plánu, t. j. „siete Lombard“, ktorý sa vyznačoval sériou snáh sledujúcich jediný hospodársky účel, a to odstránenie hospodárskej súťaže v sektore bankových služieb. ÖVAG to nepopiera. Okrúhle stoly navzájom úzko súviseli, tak z hľadiska obsahu, ako aj z organizačného hľadiska, a bol to „klub Lombard“, ktorý vydával hlavné rozhodnutia, pripravené počas týchto okrúhlych stolov a riešil disciplinárne problémy ohľadom dodržiavania dohôd.

152. V takomto prípade, keď bol kartel kvalifikovaný ako jediné porušenie, sa mi zdá úplne umelé a nelogické rozdeliť ho na účely posúdenia účinkov, ktoré môže mať na obchod vnútri Spoločenstva, podľa špecifického cieľa každého okrúhleho stola. V takomto prípade sa toto posúdenie podľa mňa musí uskutočniť celkovo s ohľadom na všetky zosúladené postupy dohodnuté v rámci okrúhlych stolov.

153. Za týchto okolností môžem iba súhlasiť s úvahou Súdu prvého stupňa uvedenou v bode 170 napadnutého rozsudku, podľa ktorej existuje medzi dohodami tvoriacimi jedno porušenie súvislosť, ktorá odôvodňuje a vyžaduje celkové preskúmania schopnosti ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva.

154. Výhrady, ktoré v tomto ohľade formuluje ÖVAG, treba teda podľa môjho názoru zamietnuť.

155. S prihliadnutím na uvedené si myslím, že Súd prvého stupňa sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia pri výklade už citovaného rozsudku VGB a i./Komisia.

— O rozsudku Bagnasco a i.

156. ÖVAG tvrdí, že Súd prvého stupňa v bode 171 napadnutého rozsudku nesprávne uplatnil a vyložil už citovaný rozsudok Bagnasco a i.

157. V tejto veci bol Súdny dvor požiadaný, aby sa v konaní o prejudiciálnej otázke vyjadril k tomu, či sú s článkom 81 ods. 1 ES zlučiteľné niektoré všeobecné bankové podmienky, ktorých zahrnutie talianska banková asociácia ukladala svojim členom pri uzatváraní zmlúv o zriadení kontokorentného účtu a všeobecnej záruky. Prvé sporné ustanovenie umožňovalo bankám v zmluvách o zriadení kontokorentného účtu zmeniť kedykoľvek úrokovú sadzbu z dôvodu zmien na peňažnom trhu, a to prostredníctvom oznámenia vyveseného v ich priestoroch. Druhé ustanovenie sa týkalo podmienok všeobecnej záruky na zabezpečenie kontokorentného účtu. Súdny dvor vykonal oddelený prieskum každého z týchto ustanovení.

158. Vo svojom odvolaní sa ÖVAG domnieva, že námietka, ktorú Súd prvého stupňa uplatnil, aby sa neriadil touto judikatúrou, je nesprávna. Súd prvého stupňa sa totiž domnieval, že v už citovanom rozsudku Bagnasco a i. otázka celkového preskúmania cezhraničných účinkov sporných bankových podmienok nevznikla, keďže v prípade prvého ustanovenia všeobecné bankové podmienky

nemali za cieľ alebo za následok obmedzenie hospodárskej súťaže, zatiaľ čo druhé ustanovenie týkajúce sa všeobecnej záruky nebolo spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

159. Myslím si, že dôvody uvedené Súdom prvého stupňa na to, aby vylúčil použitie judikatúry vyplývajúcej z už citovaného rozsudku Bagnasco a i., sú úplne opodstatnené.

160. Ako som totiž uviedol v bode 92 týchto návrhov, kritérium vplyvu na obchod medzi členskými štátmi je podmienkou uplatniteľnosti článku 81 ES a je základným znakom porušenia uvedeného v tomto ustanovení.

161. V dôsledku toho, ak sa zistí, že jedno z dvoch ustanovení nie je spôsobilé ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva, potom toto ustanovenie nepatrí do pôsobnosti článku 81 ES a otázka celkového preskúmania cezhraničných účinkov bankových podmienok preto nevzniká.

162. Za týchto okolností si myslím, že Súd prvého stupňa sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia pri výklade už citovaného rozsudku Bagnasco a i. a v dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol túto výhradu.

ii) O nesprávnej, nedostatočnej a vnútorne rozpornej povahe analýzy Súdu prvého stupňa týkajúcej sa definície relevantného trhu

— O spôsobe, akým Súd prvého stupňa posudzuje výhrady založené na nesprávnej definícii relevantného trhu

163. Vo svojom odvolaní ÖVAG spochybňuje spôsob, akým súd Spoločenstva posudzuje výhrady vznesené proti definícii relevantného trhu použitej Komisiou na účely uplatnenia článku 81 ods. 1 ES.

164. ÖVAG poukazuje hlavne na bod 172 napadnutého rozsudku. Najprv má výhrady voči úvahe Súdu prvého stupňa, podľa ktorej „vymedzenie relevantného trhu nemá ten istý význam podľa toho, či ide o uplatňovanie článku 81 ES alebo článku 82 ES“. Ďalej odvolateľ napáda nasledujúcu analýzu Súdu prvého stupňa, podľa ktorej „nemôžu mať výhrady proti vymedzeniu trhu Komisiou nezávislú dimenziu vo vzťahu k výhradám týkajúcim sa ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi a narušenia hospodárskej súťaže“. Táto úvaha je podľa odvolateľa neodôvodnená a právne nesprávna.

165. Hoci čiastočne súhlasím s výhradou formulovanou ÖVAG, myslím si, že táto výhrada je neúčinná, keďže nemôže viesť k nezákonnosti napadnutého rozsudku.

166. V bode 172 napadnutého rozsudku totiž Súd prvého stupňa iba na úvod pripomenul judikatúru Spoločenstva, ktorú odvolateľ správne spochybňuje. Pripomenutie tejto judikatúry však napriek tomu neovplyvnilo výsledok úvahy Súdu prvého stupňa, pretože tento súd v bodoch 173 až 175 napadnutého rozsudku správne preskúmal námietku ÖVAG proti definícii trhu použitej Komisiou.

167. Napriek tomu chcem uviesť niekoľko poznámok k úvahe Súdu prvého stupňa v bode 172 napadnutého rozsudku, keďže čiastočne súhlasím s výhradami, ktoré formuloval odvolateľ.

168. Hoci sa totiž úvaha Súdu prvého stupňa zakladá na jeho ustálenej judikatúre, [60] myslím si, že definícia relevantného trhu naopak má ten istý význam bez ohľadu na to, či ide o uplatnenie článku 81 ES, ktorý zakazuje protisúťažné kartelové dohody, článku 82 ES, ktorý zakazuje zneužitie dominantného postavenia alebo dokonca nariadenia Rady (EHS) č. 4064/89 z 21. decembra 1989 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi. [61]

Iba povaha správania skúmaného Komisiou a účel vymedzenia trhu sa menia.

169. V týchto troch konaniach umožňuje definícia relevantného trhu identifikovať a definovať okruh, v ktorom sa uskutočňuje hospodárska súťaž medzi podnikmi, na účely lepšieho pochopenia fungovania trhu. Táto definícia, tak na úrovni tovarov, ako aj na úrovni zemepisného rozmeru relevantného trhu, musí umožňovať určiť, či na tomto trhu existujú skutoční konkurenti, spôsobilí ovplyvniť správanie dotknutých podnikov alebo im zabrániť, aby konali nezávisle od tlakov, ktoré vytvára efektívna hospodárska súťaž.

170. Vhodná definícia relevantného trhu je teda predbežnou a nevyhnutnou podmienkou rozhodnutia o údajne protisúťažnom správaní, či už v rámci článkov 81 ES alebo 82 ES alebo v rámci nariadenia č. 4064/89 [62]. Komisia navyše vysvetlila základné zásady a kritériá posúdenia, z ktorých vychádza pri definícii relevantného trhu v oznámení prijatom 9. decembra 1997 [63]. V tomto oznámení Komisia stanovuje základnú metódu a kritériá posúdenia, ktoré sa bez rozdielu uplatňujú vo všetkých troch typoch konaní.

60 — Rozsudky Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, bod 833; zo 6. júla 2000, Volkswagen/Komisia, T-62/98, Zb. s. II-2707, bod 230, ako aj z 11. decembra 2003, Adriatica di Navigazione/Komisia, T-61/99, Zb. s. II-5349, bod 27.

61 — Ú. v. ES L 257, 1990, s. 13; Mim. vyd. 08/001, s. 31.

62 — Rozsudok Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, SIV a i./Komisia, T-68/89, T-77/89 a T-78/89, Zb. s. II-1403, bod 159.

63 — Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva (Ú. v. ES C 372, 1997, s. 5; Mim. vyd. 08/001, s. 155, ďalej len „oznámenie o definícii trhu“).

171. Naopak, ako vyplýva z uvedeného oznámenia o definícii trhu, Komisia môže uplatniť tieto kritéria flexibilne a pragmaticky a zvážiť ich v závislosti od tovarov, ako aj cieľov, ktoré sleduje. [64] Ako teda Komisia uvádza v bode 25 oznámenia o definícii trhu, rozhodnutie sa prijíma na základe viacerých rozličných kritérií posúdenia a dôkazov, pričom niektoré typy dôkazov sú v individuálnych prípadoch v závislosti od špecifickosti odvetvia alebo posudzovaných služieb rozhodujúce, zatiaľ čo v iných prípadoch sa môžu ukázať ako irelevantné.

172. Spôsob, akým Komisia definuje trh, teda bude závisieť od povahy dotknutého problému hospodárskej súťaže a od špecifickosti určitých trhov. V tomto zmysle je definícia trhu nástrojom umožňujúcim Komisii vykonávať jej kontrolu v závislosti od cieľa článkov 81 ES alebo 82 ES.

173. V rámci článku 82 ES sa súd Spoločenstva domnieva, že definícia relevantného trhu predstavuje nevyhnutnú predbežnú podmienku posúdenia toho, či existuje dominantné postavenie podniku [65], ktoré sa nevyhnutne vyžaduje pred preskúmaním toho, či došlo k zneužitiu.

174. Naopak v rámci článku 81 ods. 1 ES sa súd Spoločenstva domnieva, že predchádzajúca definícia relevantného trhu sa nevyžaduje vtedy, keď má sporná dohoda sama osebe protisúťažný cieľ, teda keď Komisia mohla bez predchádzajúceho vymedzenia trhu správne dospieť k záveru, že sporná dohoda skresľuje hospodársku súťaž a je spôsobilá citeľne ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. [66] Súd Spoločenstva má v tomto prípade na mysli najzávažnejšie dohody výslovne zakázané v článku 81 ods. 1 písm. a) až e) ES. V tomto prípade, uvedenom v bode 172 napadnutého rozsudku, sa súd Spoločenstva domnieva, že výhrady založené na nesprávnej definícii trhu sú neúčinné, a práve v tomto spočíva podľa mňa rozdiel oproti konaniu vykonávanému v rámci článku 82 ES. [67]

175. Naopak v ostatných prípadoch sa súd Spoločenstva domnieva, že definícia trhu je nevyhnutnou predbežnou podmienkou, ktorá má Komisii umožniť určiť, či dohoda má za cieľ alebo následok obmedzenie hospodárskej

64 — Body 10 a 25 oznámenia o definícii trhu.

65 — Rozsudok SPO a i./Komisia, už citovaný.

66 — Pripomínam totiž, že protisúťažný postup môže tiež svojím cieľom patriť do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES. Pre ilustráciu pozri rozsudok Cimenteries CBR a i./Komisia, už citovaný, bod 1094, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 25. októbra 2005, Groupe Danone/Komisia, T-38/02, Zb. s. II-4407, bod 99.

67 — Táto judikatúra sa mi zdá sporná z pohľadu práv a právnej istoty podnikov. Keď Komisia prijíma rozhodnutie, v ktorom konštatuje účasť podnikov na zložitom, kolektívnom a sústavnom porušení, ako je rozhodnutie prijaté v prejednávaných veciach, musí podľa mňa zohľadniť skutočnosť, že toto rozhodnutie môže mať za následok osobnú zodpovednosť každého z adresátov so zreteľom na ich účasť na porušení, ktorá musí byť jasne vymedzená. Keďže toto rozhodnutie môže mať následky z civilného hľadiska, Komisia má podľa mňa v rozhodnutí preskúmať a definovať relevantný trh presne.

súťaže a či je spôsobilá ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. [68]

176. Vymedzenie trhu totiž umožňuje najmä získať informácie o povahe dotknutého tovaru a určiť trhový podiel dotknutých podnikov. To na jednej strane umožňuje posúdiť účinky, ktoré má dohoda na hospodársku súťaž. Komisia je tak schopná zistiť, či je hospodárska súťaž obmedzená citeľne alebo naopak, či sa na dohodu môže vzťahovať výnimka podľa článku 81 ods. 3 písm. b) ES alebo nariadenia o skupinových výnimkách [69], alebo či predstavuje dohodu menšieho významu [70]. Na druhej strane to umožňuje získať informácie o schopnosti dohody ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

177. V tejto miere sa súd Spoločenstva domnieva, ako to vyplýva z bodu 172 napadnutého rozsudku, že výhrady založené na nesprávnom vymedzení trhu nemajú „nezávislú dimenziu“ vo vzťahu k výhradám týkajúcim sa narušenia hospodárskej súťaže a vplyvu na obchod medzi členskými štátmi [71]. Inými slovami, tvrdenia, podľa ktorých sa Komisia dopustila nesprávneho posúdenia pri definícii trhu, sa zohľadňujú v rámci preskúmania tvrdení týkajúcich sa narušenia hospodárskej súťaže a vplyvu na obchod medzi členskými štátmi.

— O nedostatočnej a vnútorne rozpornej povahe odôvodnenia

178. ÖVAG tvrdí, že napadnutý rozsudok, a najmä jeho body 174 a 175, sú postihnuté nedostatočným a vnútorne rozporným odôvodnením.

179. Hoci totiž v bode 174 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uznáva, že rôzne bankové služby, ktorých sa týkali dohody, nie sú vzájomne zastupiteľné, v bode 175 tohto rozsudku pripúšťa, že Komisia nebola povinná oddelene preskúmať trhy týchto rozličných bankových produktov.

180. Myslím si, že táto výhrada nie je dôvodná.

68 — Uznesenie zo 16. februára 2006, Adriatica di Navigazione/Komisia, C-111/04 P, bod 31.

69 — Pozri najmä nariadenie Komisie (ES) č. 2659/2000 z 29. novembra 2000 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o výskume a vývoji (Ú. v. ES L 304, s. 7; Mim. vyd. 08/002, s. 19).

70 — Oznámenie Komisie o dohodách menšieho významu, ktoré neobmedzujú významne hospodársku súťaž podľa článku 81 ods. 1 zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (de minimis) (Ú. v. ES C 368, 2001, s. 13; Mim. vyd. 08/002, s. 125).

71 — Pozri najmä rozsudok Cimenteries CBR a i./Komisia, už citovaný, bod 834 a citovaná judikatúra.

181. Súd prvého stupňa totiž správne vysvetlil dôvody, pre ktoré bolo vhodné neprihliadať k úzkej definícii trhu založenej iba na zastupiteľnosti dotknutých produktov. Ako správne uviedol, takáto definícia by bola v tomto odvetví činnosti umelá, keďže na jednej strane, väčšina klientov požaduje od svojej banky viacero bankových služieb, a na druhej strane hospodárska súťaž medzi bankami sa môže týkať všetkých týchto služieb. Je pravda, ako to uvádza ÖVAG vo svojom odvolaní, že niektorí klienti sa môžu obrátiť na inú banku, aby získali špecifickejšiu službu, napríklad pôžičku. Napriek tomu vo väčšine prípadov má každá osoba účet u jednej banky, na základe ktorého sú ponúkané mnohé služby, ako napríklad vydávanie platobných nástrojov (bankové karty, výbery a prevody), umožňujúcich klientovi za úroky a poplatky uplatňované bankou uskutočňovať operácie na jeho účte (kreditné alebo debetné). Je teda zjavné, ako to uvádza Súd prvého stupňa, že oddelený prieskum by neumožňoval plne pochopiť účinky dotknutej dohody.

182. Ako som teda uviedol v bode 171 týchto návrhov, Komisia môže uplatniť kritériá definované v oznámení o definícii trhu, medzi ktorými sa nachádza zastupiteľnosť produktov, flexibilne a pragmaticky, a zvážiť ich v závislosti od povahy dotknutého problému hospodárskej súťaže, špecifickosti posudzovaných služieb, ako aj cieľov, ktoré sleduje. [72]

183. V prejednávaných veciach je však s ohľadom na spôsob vykonávania tejto dohody podľa môjho názoru jasné, že oddelený prieskum trhov rozličných bankových produktov by neumožňoval pochopiť rozsah a význam tejto dohody a očividne by nezodpovedal skutočnosti.

184. Okrem toho so zreteľom na rozsah rady bankových produktov a služieb, na ktoré sa vzťahovala „sieť Lombard“, nie je vylúčené, ako to zdôraznil Súd prvého stupňa, že vplyv na obchod vnútri Spoločenstva môže byť nepriamy a že trh, na ktorom sa tento vplyv môže prejaviť, nemusí byť nevyhnutne totožný s trhom bankových produktov alebo služieb, ktorých sa týkajú zosúladené postupy účastníkov. Napríklad celková skutočná ročná sadzba, ktorú musí stanoviť každá banka pri ponúkaní úveru, sa vypočítava nielen na základe debetnej úrokovej sadzby, ale aj súvisiacich poplatkov, ako sú poplatky za

72 — Komisia okrem toho v bode 22 oznámenia o definícii trhu uznáva, že v niektorých odvetviach, ako je napríklad papierenské odvetvie, v ktorom sa spotrebitelia domnievajú, že kvalitatívne rozdiely nie sú zameniteľné, nedefinuje odlišný trh pre každú kvalitu papiera a každé použitie. V takomto prípade sa rôzne kvality papiera zahrnú do jedného a toho istého trhu a ich predaje sa zrátajú dohromady na účely odhadu objemu trhu.

správu, poistné poplatky a poplatky spojené s vydaním platobnej karty.

185. Za týchto okolností si myslím, že Súd prvého stupňa z právneho hľadiska dostatočne uviedol dôvody, pre ktoré sa domnieval, že Komisia nebola povinná oddelene preskúmať trhy rozličných bankových produktov, ktorých sa týkali okrúhle stoly napriek tomu, že dotknuté produkty nie sú zastupiteľné. V tejto súvislosti si myslím, že voči odôvodneniu Súdu prvého stupňa uvedenému v bodoch 174 a 175 napadnutého rozsudku nemožno mať výhrady.

— O nesprávnom odkaze na rozsudok SPO a i./Komisia

186. ÖVAG popiera dôvodnosť analógie s už citovaným rozsudkom SPO a i./Komisia, ktorú urobil Súd prvého stupňa v bode 175 napadnutého rozsudku, so zreteľom na to, že v tejto veci Komisia použila definíciu trhu, ktorú navrhol žalobca.

187. Táto výhrada sa mi v žiadnom prípade nezdá relevantná a preto navrhujem Súdnemu dvoru, aby ju zamietol.

188. So zreteľom na uvedené si myslím, že keď Súd prvého stupňa usúdil, že Komisia mohla vykonať celkovú analýzu cezhraničného účinku bankových okrúhlych stolov, nedopustil sa nesprávneho právneho posúdenia a dostatočne a bez vnútorného rozporu odôvodnil svoju úvahu.

189. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol druhú časť tohto prvého dôvodu ako nedôvodnú.

3. O tretej časti dôvodu založenej na nepreukázaní citeľného vplyvu kartelu na obchod vnútri Spoločenstva

a) Argumentácia účastníkov konania

190. V rámci svojho prvého dôvodu založeného na porušení článku 81 ods. 1 ES Erste pripomína, že vplyv na obchod medzi členskými štátmi nie je jedinou podmienkou uplatnenia tohto ustanovenia. Ako Súd prvého stupňa pripomenul v bode 167 napadnutého rozsudku, je potrebné rovnako preukázať, že potenciálny účinok kartelu na obchod je citeľný. Aj keby teda Súd prvého stupňa správne dospel k záveru, že „sieť Lombard“ potenciálne mala schopnosť ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva,

nepreukázal, že tento vplyv mohol byť citeľný. Odvolateľ sa domnieva, že ak dohoda uzavretá medzi bankami mala cezhraničné účinky, tieto účinky sú mimoriadne obmedzené.

b) Posúdenie

191. Kritérium vplyvu na obchod medzi členskými štátmi obsahuje kvantitatívnu zložku, ktorá obmedzuje uplatniteľnosť práva Spoločenstva iba na dohody, ktoré môžu mať citeľné účinky. Keď tieto dohody ovplyvňujú obchod iba nepodstatne, nevzťahuje sa na ne zákaz uvedený v článku 81 ods. 1 ES.

192. Vo svojom odvolaní Erste vytýka Súdu prvého stupňa, že nepreukázal, že „sieť Lombard“ bola spôsobilá citeľne ovplyvniť obchod vnútri Spoločenstva.

193. Aj keď možno skutočne vysloviť poľutovanie nad tým, že Súd prvého stupňa výslovne neuviedol, že išlo o citeľný vplyv, napriek tomu si myslím, že táto skutočnosť veľmi jasne vyplýva z povahy dotknutej dohody a zo zistení Súdu prvého stupňa uvedených v bodoch 111 až 121, 179 a 183 až 185 napadnutého rozsudku.

194. Podľa ustálenej judikatúry, a ako to vyplýva z bodu 97 týchto návrhov, článok 81 ods. 1 ES nevyžaduje, aby sa kartely uvedené v tomto ustanovení citeľne dotkli obchodu vnútri Spoločenstva (podľa Súdneho dvora by totiž bolo veľmi ťažké poskytnúť takýto dôkaz), ale vyžaduje iba to, aby bolo preukázané, že tieto kartely môžu mať takýto účinok.[73] V už citovanej veci Miller International Schallplatten/Komisia tak Súdny dvor považoval za dostatočné, že Komisia na základe určitých skutkových okolností preukázala, že existovalo *nebezpečenstvo*[74] citeľného vplyvu.[75]

195. Navyše, ako som už uviedol, vplyv na obchod vnútri Spoločenstva môže vyplývať zo spojenia niekoľkých faktorov.[76] Posúdenie jeho citeľného charakteru závisí od okolností každej veci a musí zohľadňovať rôzne skutočnosti, ako napríklad hospodársky a legislatívny kontext kartelu[77], jeho povahu, vlastnosti dotknutých produktov, a napokon postavenie, ako aj význam účastníkov na relevantnom trhu.

196. V napadnutom rozsudku Súd prvého stupňa veľakrát uviedol, že dohoda nielen združovala takmer všetky rakúske úverové inštitúcie (medzi ktorými sa nachádzali

73 — Rozsudok Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, bod 43 a citovaná judikatúra.
74 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.
75 — Bod 15 tohto rozsudku.
76 — Pozri bod 96 týchto návrhov.
77 — Pozri rozsudok Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, bod 35 a citovaná judikatúra.

najväčšie banky), ale rovnako sa vzťahovala na veľmi širokú škálu bankových produktov a služieb, najmä na vklady a úvery, a zahŕňala celé vnútroštátne územie, čím vytvárala nebezpečenstvo zmeny podmienok hospodárskej súťaže v celom členskom štáte. Okrem toho, čo som už skôr uviedol v bodoch 118 až 126 týchto návrhov, a najmä so zreteľom na samotnú povahu tejto dohody si myslím, že tieto zistenia postačujú na preukázanie, že uvedená dohoda bola spôsobilá podstatne ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

197. V dôsledku toho si myslím, že výhrada, ktorú formuloval Erste, nie je relevantná a navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol tretiu časť prvého dôvodu.

4. O štvrtej časti dôvodu založenej na nevykonaní analýzy skutočných účinkov kartelu na trh

a) Argumentácia účastníkov konania

198. ÖVAG vytýka Súdu prvého stupňa, že nevykonal analýzu skutočných účinkov kartelu na trh, hoci išlo o „posúdenie minulého porušenia *a posteriori*“. Judikatúru, na ktorú sa odvolal Súd prvého stupňa v bode 166 napadnutého rozsudku, podľa ktorej potenciálne účinky kartelu na obchod medzi členskými štátmi stačia na to, aby tento kartel patril do pôsobnosti článku 81 ES, nemožno v tejto veci uplatniť. Súd prvého stupňa sa teda dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že v prejednávaných veciach stačilo preukázanie potenciálneho účinku kartelu, hoci bolo dobre možné preskúmať existenciu tvrdených účinkov. Ak by Súd prvého stupňa vykonal takýto prieskum, bol by konštatoval, že dohody nemali žiaden vplyv na cezhraničný obchod.

b) Posúdenie

199. Túto výhradu treba podľa môjho názoru zamietnuť.

200. Z ustálenej judikatúry, ktorú Súd prvého stupňa uviedol v bode 166 napadnutého rozsudku, totiž vyplýva, že článok 81 ods. 1 ES nevyžaduje, aby dotknuté obmedzenia hospodárskej súťaže skutočne ovplyvnili obchod medzi členskými štátmi, ale iba to, aby bolo preukázané, že dohody môžu mať takýto účinok. [78]

78 — Pozri rozsudky Ferriere Nord/Komisia, už citovaný, bod 19, ako aj Bagnasco a i., už citovaný, bod 48.

201. Táto judikatúra nerozlišuje či ide o preskúmanie zlučiteľnosti dohody v rámci kontroly *ex post*, týkajúcej sa v tomto prípade dohody, ktorá už bola uzavretá alebo vykonaná, alebo v rámci kontroly *ex ante*, teda keď táto dohoda bola najprv oznámená Komisii s cieľom poskytnutia výnimky.

202. Pripustiť názor ÖVAG by znamenalo zaviesť rozdielny prístup a kontrolu podľa toho, či ide o posúdenie dohody *a priori* alebo *a posteriori*. Takýto prístup však judikatúra nepredvída.

203. Za týchto okolností nemožno Súdu prvého stupňa vytýkať, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia.

204. Z týchto úvah vyplýva, že Súd prvého stupňa podľa mňa správne posúdil schopnosť „siete Lombard“ ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a správne odôvodnil svoju analýzu.

205. Súd prvého stupňa, ako aj Komisia v článku 1 sporného rozhodnutia, sa tak mohli oprávnene domnievať, že dohody uzavreté medzi odvolateľmi, predstavujú porušenie článku 81 ods. 1 ES.

206. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol tento prvý dôvod ako nedôvodný.

B — *O druhom dôvode založenom na nesprávnom pripísaní zodpovednosti za porušenie*

207. Tento dôvod smeruje k spochybneniu určenia adresátov sporného rozhodnutia uvedených v jeho článku 1.

1. Argumentácia účastníkov konania

208. Erste tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil rôzneho nesprávneho právneho a skutkového posúdenia, keď v bode 327 a nasl. napadnutého rozsudku usúdil, že Erste musí zodpovedať za porušenie, ktorého sa dopustil GiroCredit Bank der österreichischen Sparkassen AG (ďalej len „GiroCredit“) v období pred jeho získaním.

209. Po prvé, Erste tvrdí, že Súd prvého stupňa nesprávne posúdil ekonomické a právne väzby existujúce medzi GiroCredit a skupinou Bank Austria. V tomto ohľade Erste pripomína, že až do prevzatia väčšiny jeho základného imania 20. mája 1997 bola väčšinovým vlastníkom GiroCredit skupina Bank Austria, ktorá sa sama zúčastňovala „klubu Lombard“. Táto skupina ovládala GiroCredit nielen prostredníctvom väčšinovej účasti na jeho základnom imaní, ale aj prostredníctvom toho, že menovala členov dozornej rady a predstavenstva, a toho, že vyššie riadiace pozície v GiroCredit zastávali zamestnanci Bank Austria AG. V dôsledku toho malo byť správanie GiroCredit v tomto období pripísané BA-CA. Navyše konštatovanie Súdu prvého stupňa, podľa ktorého bol GiroCredit právnickou osobou zodpovednou za vykonávanie svojich bankových činností, je právne nesprávne, pretože GiroCredit bol ovládaný a riadený skupinou Bank Austria.

210. Po druhé, Erste tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia aj v bodoch 328 až 336 napadnutého rozsudku, keď sa domnieval, že Komisia sa mohla rozhodnúť sankcionovať buď dcérsku spoločnosť, ktorá sa zúčastnila porušenia, alebo materskú spoločnosť, ktorá ju ovládala počas tohto obdobia, a to aj v prípade ekonomického nástupníctva.

211. Komisia zdôrazňuje, že treba jasne rozlišovať medzi otázkou určenia právnickej osoby zodpovednej za podnik, ktorý sa zúčastnil porušenia, a podmienkami, za ktorých možno správanie dcérskej spoločnosti s vlastnou právnou subjektivitou pripísať jej materskej spoločnosti. Uvádza, že jej prístup nemá za následok žiadnu nespravodlivosť, keďže samotný Erste sa zúčastnil kartelovej dohody.

2. Posúdenie

212. Týmto dôvodom Erste tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď sa domnieval, že Komisia bola oprávnená pripísať mu zodpovednosť za porušenie, ktorého sa dopustil GiroCredit pred jeho získaním, hoci GiroCredit patril v čase spáchania porušenia skupine Bank Austria.

213. Konkrétne je Súdny dvor požiadaný, aby preskúmal, či skutočnosť, že GiroCredit bol v čase, keď sa dopustil porušenia, ovládaný inou materskou spoločnosťou, vylučuje možnosť Komisie pripísať Erste ako novej materskej spoločnosti protiprávne správanie tejto dcérskej spoločnosti.

214. Nemyslím si to.

215. Najprv treba pripomenúť zásady, ktoré Súdny dvor vyvodil v oblasti pripísateľnosti porušení v prípade nástupníctva podnikov a v skupine spoločností.

216. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že právo Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže sa týka činností „podnikov" a že pojem podnik zahŕňa každú entitu vykonávajúcu hospodársku činnosť *nezávisle od jej právneho postavenia a spôsobu jej financovania.* [79]

217. Súdny dvor sa navyše domnieva, že zodpovednosť za spáchanie porušenia článku 81 ods. 1 ES je osobná nielen z dôvodu povahy porušenia, o ktoré ide, ale aj z dôvodu povahy a prísnosti sankcií, ktoré sa na neho vzťahujú. [80]

218. V dôsledku toho Súdny dvor usudzuje, že prináleží fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá riadila podnik v čase spáchania porušenia, aby zodpovedala za toho porušenie, aj keď v čase prijatia rozhodnutia konštatujúceho uvedené porušenie zodpovedá za prevádzkovanie podniku iná osoba. [81] Pokiaľ právnická osoba, ktorá podnik riadila v čase porušenia, existuje, zodpovedá za protiprávne správanie podniku, aj keď vecné a osobné prostriedky, ktoré prispeli k spáchaniu porušenia, prevzala po období, v ktorom došlo k porušeniu, tretia osoba. [82]

219. Naopak, keď entita, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, po spáchaní porušenia právne alebo ekonomicky zanikne, Súdny dvor uplatňuje tzv. kritérium „ekonomickej kontinuity". [83]

220. Uplatnenie tohto kritéria umožňuje zabrániť tomu, aby sa podniky vyhli sankciám ukladaným Komisiou iba preto, že ich totožnosť sa zmenila následkom reštrukturalizácie, prevodu alebo iných právnych alebo organi-

79 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pozri najmä rozsudok z 11. decembra 2007, ETI a i., C-280/06, Zb. s. I-10893, bod 38 a citovaná judikatúra.

80 — Pozri najmä rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný, bod 78.

81 — Pozri rozsudky zo 16. novembra 2000, KNP BT/Komisia, C-248/98 P, Zb. s. I-9641, bod 71; Cascades/Komisia, C-279/98 P, Zb. s. I-9693, bod 78; Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, C-286/98 P, Zb. s. I-9925, bod 37; SCA Holding/Komisia, C-297/98 P, Zb. s. I-10101, bod 25, ako aj ETI a i., už citovaný, bod 39 a citovaná judikatúra.

82 — Pozri najmä rozsudok SCA Holding/Komisia, už citovaný, bod 25.

83 — Pozri najmä rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný, bod 145.

začných zmien, a teda umožňuje zabezpečiť účinné uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže. [84]

221. Za týchto okolností sa súd domnieva, že keď v čase medzi spáchaním porušenia a okamihom, keď za neho dotknutý podnik musí zodpovedať, prestane právne existovať osoba prevádzkujúca tento podnik, je potrebné v prvom rade lokalizovať súhrn vecných a osobných prostriedkov, ktoré prispeli k spáchaniu porušenia, aby bolo možné v druhom rade identifikovať osobu, ktorá sa stala zodpovednou za prevádzkovanie tohto súhrnu. [85]

222. Pokiaľ ide konkrétne o pripísateľnosť porušení v skupine spoločností, Súdny dvor sa domnieva, že skutočnosť, že dcérska spoločnosť môže mať samostatnú právnu subjektivitu nestačí na vylúčenie možnosti, že jej správanie bude pripísané materskej spoločnosti, predovšetkým vtedy, keď dcérska spoločnosť neurčuje autonómne svoje správanie na trhu, ale z podstatnej časti plní pokyny vydané materskou spoločnosťou. [86]

84 — V takejto situácii sa totiž Súdny dvor domnieva, že by bol ohrozený cieľ potlačiť správania odporujúce pravidlám hospodárskej súťaže a zabrániť ich opakovaniu prostredníctvom odradzujúcich sankcií (pozri rozsudok ETI a i., už citovaný, bod 41 a citovaná judikatúra).

85 — Rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, bod 953.

86 — Pozri najmä rozsudky zo 16. novembra 2000, Metsä-Serla a i./Komisia, C-294/98 P, Zb. s. I-10065, bod 27, a z 2. októbra 2003, Aristrain/Komisia, C-196/99 P, Zb. s. I-11005, bod 96.

223. Po pripomenutí týchto skutočností treba teraz preskúmať prípustnosť a dôvodnosť výhrad vznesených odvolateľom.

224. Na podporu svojej prvej výhrady odvolateľ v podstate spochybňuje skutkové posúdenia Súdu prvého stupňa. Napáda tvrdenia obsiahnuté v bode 327 napadnutého rozsudku, podľa ktorých bol GiroCredit v čase spáchania porušenia právnickou osobou zodpovednou za vykonávanie svojich bankových činností. V tomto ohľade odvolateľ poskytuje niekoľko dôkazných prostriedkov na preukázanie, že podmienky, za ktorých možno zodpovednosť za správanie dcérskej spoločnosti pripísať materskej spoločnosti boli splnené v prípade Bank Austria AG a GiroCredit.

225. Myslím si, že tieto tvrdenia nie sú prípustné so zreteľom na zásady, ktoré som uviedol v bodoch 65 až 72 týchto návrhov. Zistenia Súdu prvého stupňa uvedené v bode 327 napadnutého rozsudku sú totiž skutkovými posúdeniami, ktoré nemožno prejednávať v konaní o odvolaní. Dôkazné prostriedky, ktoré odvolateľ poskytuje na podporu svojich vyjadrení, sú doslovnou reprodukciou dôkazných prostriedkov, ktoré už predložil pred Súdom prvého stupňa. Touto prvou výhradou chce odvolateľ v skutočnosti dosiahnuť opätovné preskúmanie žaloby podanej na Súd prvého stupňa a nové posúdenie skutkového stavu, čo nepatrí do právomoci Súdneho dvora v konaní o odvolaní.

226. Na podporu svojej druhej výhrady odvolateľ v podstate tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že zodpovednosť za správanie GiroCredit pred jeho prevodom treba pripísať novej materskej spoločnosti, teda Erste, a nie pôvodnej materskej spoločnosti, teda Bank Austria AG.

227. Myslím si, že táto výhrada nie je dôvodná z týchto dôvodov.

228. So zreteľom na zásady vyvodené Súdnym dvorom GiroCredit zodpovedal za porušenia, ktorých sa osobne dopustil na trhu. Totiž napriek väčšinovej účasti skupiny Bank Austria [87] z bodu 479 odôvodnenia sporného rozhodnutia vyplýva, že obchodnú politiku tejto dcérskej spoločnosti neovplyvňovala materská spoločnosť, ani ju neurčoval tretí podnik. Z tohto bodu 479 rovnako vyplýva, že GiroCredit bránil nezávisle, na svoju vlastnú zodpovednosť a bez toho, aby dostával akékoľvek pokyny, svoje vlastné záujmy. So zreteľom na už citovanú judikatúru teda pôvodná materská spoločnosť nie je povinná zodpovedať za správanie svojej dcérskej spoločnosti.

229. Keďže GiroCredit bol získaný spoločnosťou Erste, právnická osoba zodpovedná za jeho prevádzkovanie prestala právne existovať a na základe kritéria ekonomickej kontinuity sa Erste stal právnickou osobou zodpovednou za súhrn vecných a osobných zložiek tohto podniku, ktoré prispeli k spáchaniu porušenia. Získanie tohto podniku malo teda na následok prevod všetkých aktív a pasív podniku, vrátane jeho zodpovednosti za porušenie práva Spoločenstva, na Erste. [88]

230. V dôsledku toho skutočnosť, že GiroCredit bol ovládaný inou materskou spoločnosťou v čase, keď sa osobne dopustil porušenia, neumožňuje vylúčiť, že Erste ako nová materská spoločnosť bude povinný zodpovedať za správanie tejto dcérskej spoločnosti pred jej získaním. Ak by sme pripustili opak, znamenalo by to v konečnom dôsledku spochybnenie autonómie, ktorá bola priznaná tejto dcérskej spoločnosti.

231. Za týchto okolností si myslím, že Súd prvého stupňa sa mohol oprávnene domnievať, že pripísateľnosť zodpovednosti za porušenie, ktorého sa dopustil GiroCredit, Erste nemohla byť vylúčená iba tým, že GiroCredit bol v čase spáchania porušenia ovládaný inou materskou spoločnosťou.

87 — Z konštatovaní Súdu prvého stupňa uvedených v bode 7 napadnutého rozsudku vyplýva, že väčšinovým vlastníkom akcií GiroCredit bola skupina Bank Austria.

88 — Súd prvého stupňa jasne uviedol túto judikatúru v bodoch 323 až 326 a 330 až 333 napadnutého rozsudku.

232. Navyše treba zohľadniť to, že Erste nemohol nevedieť o protisúťažnom správaní GiroCredit v okamihu jeho získania, keďže obaja sa už takmer tri roky zúčastňovali porušenia uvedeného v spornom rozhodnutí.[89] Odvolateľ teda získal tento podnik s týmto vedomím.

233. S prihliadnutím na tieto skutočnosti si myslím, že dôvod, ktorý uplatnil Erste, založený na nesprávnom pripísaní zodpovednosti za porušenie, možno zamietnuť sčasti ako neprípustný a sčasti ako nedôvodný bez toho, aby bolo potrebné skúmať ostatné výhrady.

234. Z uvedeného vyplýva, že dôvody uplatnené odvolateľmi na podporu ich návrhu na zrušenie článku 1 sporného rozhodnutia treba podľa môjho názoru zamietnuť v celom rozsahu.

89 — Dotknuté postupy patrili do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES od 1. januára 1995. Erste odkúpil GiroCredit v máji 1997. K fúzii oboch subjektov došlo v októbri 1997.

IX — O dôvodoch založených na porušení článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 spočívajúcom v tom, že posúdenie závažnosti porušenia a základnej sumy pokuty je postihnuté nesprávnym právnym posúdením a vadou odôvodnenia a porušuje právo na obhajobu

235. Tieto dôvody smerujú k zníženiu pokút uložených odvolateľom v článku 3 sporného rozhodnutia. Ich cieľom je spochybniť posúdenia Súdu prvého stupňa týkajúce sa po prvé závažnosti porušenia, po druhé existencie poľahčujúcich okolností a po tretie spolupráce odvolateľov v konaní.

A — *O prvom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení závažnosti porušenia*

236. BA-CA v rámci svojho prvého dôvodu a Erste a RZB v rámci svojho druhého dôvodu napádajú dôvodnosť posúdení Súdu prvého stupňa týkajúcich sa závažnosti porušenia.

237. Podľa metódy uvedenej v bode 1 usmernení sa výpočet výšky pokút vykonáva v závi-

slosti od dvoch kritérií uvedených v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, teda od závažnosti porušenia a dĺžky jeho trvania. [90]

a veľmi závažné porušenia — *neoficiálny preklad*].

— *mierne priestupky* [porušenia — *neoficiálny preklad*]:

238. Bod 1 A prvý a druhý odsek usmernení znie takto:

Tieto môžu byť obchodné obmedzenia, obyčajne vertikálnej povahy, no s obmedzeným dopadom na trhu a ovplyvňujúce len podstatnú, no relatívne obmedzenú časť trhu spoločenstva.

„Pri posudzovaní závažnosti porušenia pravidiel sa musí brať do úvahy ich povaha [vlastná povaha porušenia — *neoficiálny preklad*], skutočný dosah na trh, tam, kde je ho možné merať a veľkosť relevantného zemepisného trhu.

Pravdepodobné pokuty: od 1 000 do 1 milióna [eur].

— *závažné priestupky* [porušenia — *neoficiálny preklad*]:

Preto sa porušovania pravidiel budú zadeľovať do jednej z troch kategórií: mierne priestupky, závažné priestupky a veľmi závažné priestupky [mierne porušenia, závažné porušenia

Tieto budú poväčšine horizontálne a vertikálne obmedzenia toho istého typu ako vyššie uvedené obmedzenia, no uplatňované prísnejšie, so širším dosahom na trh a s účinkami v extenzívnych oblastiach spoločného trhu…

90 — Táto metóda je uvedená v bodoch 9 až 13 týchto návrhov.

Pravdepodobné pokuty: od 1 milióna do 20 miliónov [eur].

— *veľmi závažné priestupky* [porušenia — *neoficiálny preklad*]:

Tieto budú vo všeobecnosti horizontálne obmedzenia, ako sú cenové kartely a kvóty podielu na trhu, alebo iné praktiky, ktoré ohrozujú náležité fungovanie jednotného trhu…

Pravdepodobné pokuty: nad 20 miliónov [eur].“

239. Závažnosť porušenia sa ďalej analyzuje vo vzťahu ku charakteristikám každého dotknutého podniku. V rámci každej z týchto kategórií umožňuje rozpätie sankcií uplatňovanie diferencovaného prístupu k podnikom podľa povahy porušení, ktorých sa dopustili. Komisia tak zohľadňuje skutočnú ekonomickú kapacitu dotknutých podnikov spôsobiť škodu a stanoví pokutu na úroveň, ktorá zabezpečí, aby mala pokuta dostatočne odstrašujúci účinok. V tomto štádiu môže Komisia zaradiť podniky do rôznych kategórií a zvážiť východiskovú sumu pokuty pre každý z nich.

240. Po pripomenutí týchto skutočností treba teraz preskúmať všetky výhrady založené na nesprávnom posúdení závažnosti porušenia, ktoré vzniesli Erste, RZB a BA-CA.

241. Ako som uviedol v bode 69 týchto návrhov, cieľom preskúmania Súdnym dvorom je preskúmať, do akej miery Súd prvého stupňa správne zohľadnil faktory umožňujúce posúdiť závažnosť správania podniku s prihliadnutím na článok 81 ES a článok 15 nariadenia č. 17.

1. O prvej časti dôvodu založenej na posúdení, ktoré nie je v súlade s usmerneniami

a) Argumentácia účastníkov konania

242. RZB uvádza, že v odôvodnení napadnutého rozsudku existuje vnútorný rozpor. Hoci totiž v bode 226 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uvádza, že Komisia sa nemôže odchýliť od metódy, ktorú uviedla v usmerneniach, v bode 237 tohto rozsudku usudzuje, že skutočnosť, že Komisia upresnila svoj prístup k posúdeniu závažnosti porušenia nebráni tomu, aby túto závažnosť posúdila v závislosti od skutočností, ktoré sa výslovne neuvádzajú v usmerneniach. Odvolateľ vytýka Súdu

prvého stupňa, že sa na účely preskúmania zákonnosti sporného rozhodnutia odchýlil od metodológie uvedenej v usmerneniach. Súd prvého stupňa tak nesprávne rozhodol, že toto posúdenie mohlo zohľadniť kritériá, ktoré sa výslovne neuvádzajú v usmerneniach, zatiaľ čo tieto usmernenia vyvolávajú legitímne očakávania podnikov.

243. Komisia uvádza, že ak je skutočne obmedzovaná usmerneniami, ktoré si stanovila, neplatí to pre Súd prvého stupňa pri výkone jeho neobmedzenej právomoci. Okrem toho z judikatúry jasne vyplýva, že usmernenia stanovujú iba „minimálnu osnovu", ktorá neobsahuje taxatívny výpočet skutočností, ktoré treba zohľadniť. V odôvodnených prípadoch sa teda od tejto osnovy možno odchýliť.

b) Posúdenie

244. Myslím si, že táto výhrada nie je dôvodná.

245. Keďže totiž metóda opísaná Komisiou v usmerneniach nebránila zohľadneniu faktorov, ktoré sa v nich výslovne neuvádzali, nedopustil sa Súd prvého stupňa podľa mňa žiadneho nesprávneho posúdenia.

246. Usmernenia obsahujú flexibilné faktory, ktoré Komisii umožňujú pri posúdení závažnosti porušenia zohľadniť mnohé skutočnosti, a to v medziach uvedených v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. [91]

247. Medzi týmito faktormi uvedenými v bode 1 A usmernení sa nachádzajú nielen faktory, ktoré súvisia s povahou porušenia, jeho dopadom a zemepisným rozsahom, ale aj faktory, ktoré súvisia so samotnými charakteristikami podnikov a s potrebou zabezpečiť odradenie. Pri posúdení každého z týchto faktorov je Komisia nevyhnutne vedená k tomu, aby zohľadnila vlastné faktory porušenia, ktoré usmernenia nemôžu vypočítavať taxatívne. [92]

91 — Pozri analogicky rozsudok z 29. júna 2006, SGL Carbon/Komisia, C-308/04 P, Zb. s. I-5977, bod 46 a citovaná judikatúra.

92 — V tomto ohľade treba pripomenúť, že Súdny dvor ustálene rozhoduje, že závažnosť porušení treba preukázať v závislosti od množstva faktorov a to bez toho, aby bol vypracovaný záväzný alebo taxatívny zoznam kritérií, ktoré treba povinne zohľadniť (rozsudky Ferriere Nord/Komisia, už citovaný, bod 33, ako aj Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, body 240 a 241).

248. V tomto ohľade môže Komisia vychádzať z množstva faktorov, ktoré identifikoval vo svojej judikatúre samotný Súdny dvor. [93]

249. Predovšetkým môže posúdiť závažnosť porušenia v závislosti od osobitných okolností veci a zohľadniť legislatívny a hospodársky kontext vytýkaného správania. Preskúmaním povahy obmedzení spôsobených hospodárskej súťaži môže Komisia zohľadniť obsah, trvanie, počet, intenzitu a zemepisný rozsah dohody, ako aj hodnotu tovarov, ktorých sa týka. Rovnako môže zohľadniť počet a relatívny význam účastníkov dohody na trhu najmä preskúmaním ich podielu na trhu, veľkosti, správania a ich úlohy pri vzniku dohody. Komisia môže preskúmať aj situáciu na trhu v čase spáchania porušenia a zohľadniť zhoršenie, ktoré utrpel verejný hospodársky poriadok. Napokon môže zohľadniť nebezpečenstvo, ktoré dohoda predstavuje pre ciele Európskeho spoločenstva.

250. V tejto miere si nemyslím, že Komisia sa odchýlila od metódy, ktorú si stanovila v usmerneniach a porušila právnu istotu dotknutých podnikov. [94]

251. S prihliadnutím na tieto skutočnosti si myslím, že analýza Súdu prvého stupňa v tomto ohľade nie je postihnutá nesprávnym právnym posúdením a netrpí vnútorne rozporným odôvodnením.

252. Túto prvú časť treba teda podľa môjho názoru zamietnuť.

2. O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení „vlastnej povahy“ porušenia

a) Argumentácia účastníkov konania

253. Na podporu druhej časti RZB uplatňuje štyri výhrady.

93 — Pozri rozsudky z 15. júla 1970, ACF Chemiefarma/Komisia, 41/69, Zb. s. 661, bod 176, a zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, bod 612, ako aj rozsudky Ferriere Nord/Komisia, už citovaný, bod 38; Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný, body 90 a 91, ako aj citovaná judikatúra, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, body 241 a 242, ako aj citovaná judikatúra.

94 — V bodoch 209 až 213 už citovaného rozsudku Dansk Rørindustri a i./Komisia Súdny dvor pripomenul, že usmernenia zabezpečujú právnu istotu dotknutých podnikov a umožňujú im oboznámiť sa s metódami výpočtu, ktoré používa Komisia pri uplatňovaní článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17.

254. Po prvé, RZB tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 240 napadnutého rozsudku usúdil, že povaha porušenia má zásadný význam pri kvalifikácii veľmi závažných porušení, zatiaľ čo ostatné kritériá, a to skutočný dopad porušenia na trh a zemepisný rozsah relevantného trhu, majú menšiu váhu.

255. Po druhé, odvolateľ tvrdí, že Súd prvého stupňa sa rovnako dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď svoje posúdenie založil na faktoroch, ktoré sa nenachádzajú v usmerneniach, a to na význame bankového sektora pre ekonomiku, širokej škále bankových produktov dotknutých kartelom a účasti veľmi veľkej väčšiny rakúskych bánk na stretnutiach.

256. Po tretie, odvolateľ vytýka Súdu prvého stupňa, že nezohľadnil politiku vlády smerujúcu k ochrane bankového sektora pred slobodnou súťažou trhových síl. Navyše sa súd nesprávne domnieval, že účasť štátnych orgánov na správaní patriacom do pôsobnosti článku 81 ES je na účely pokuty priťažujúcou okolnosťou.

257. Po štvrté, RZB tvrdí, že Súd prvého stupňa nesprávne nezohľadnil odradzujúci účinok pri preskúmaní vlastnej závažnosti porušenia, hoci sa chváli celkovým posúdením.

b) Posúdenie

258. Pokiaľ ide o prvú výhradu, myslím si, že Súd prvého stupňa mohol oprávnene rozhodnúť, že vlastná povaha porušenia má zásadný význam pri kvalifikácii veľmi závažných porušení.

259. Na jednej strane z ustálenej judikatúry vyplýva, že horizontálne cenové kartely boli vždy považované za súčasť najzávažnejších porušení práva Spoločenstva, keďže predstavujú priamy zásah do podstatných parametrov hospodárskej súťaže. [95] V tomto prípade sa mi zdá zjavné, že taký cenový kartel, ako je „sieť Lombard“, takého rozsahu, aký zistila Komisia, týkajúci sa tak významného hospodárskeho sektora, ako je bankový sektor, sa nemôže vyhnúť kvalifikácii ako veľmi závažné porušenie.

95 — Pozri najmä rozsudok Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Thyssen Stahl/Komisia, C-194/99 P, Zb. s. I-10821, bod 118, a rozsudky Súdu prvého stupňa z 12. júla 2001, Tate & Lyle a i./Komisia, T-202/98, T-204/98 a T-207/98, Zb. s. II-2035, bod 103, a z 19. marca 2003, CMA CGM a i./Komisia, T-213/00, Zb. s. II-913, bod 262.

260. Súd prvého stupňa navyše v rozsudku z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia [96], rozhodol, že závažnosť porušenia možno preukázať poukazom na povahu a cieľ zneužívajúceho správania, a že faktory vzťahujúce sa na cieľ správania môžu mať na účely stanovenia výšky pokuty väčší význam ako faktory týkajúce sa jeho účinkov. [97] Súdny dvor potvrdil tento prístup, keď sa domnieval, že účinok protisúťažného postupu nie je rozhodujúcim kritériom pri posúdení primeranej výšky pokuty. [98]

261. Napokon, ako to správne uviedol Súd prvého stupňa v bode 240 napadnutého rozsudku, z usmernení, a najmä z opisu veľmi závažných porušení vyplýva, že cenové kartely možno kvalifikovať ako veľmi závažné iba na základe ich vlastnej povahy bez toho, aby bola Komisia povinná preukázať skutočný dopad porušenia na trh alebo posúdiť veľkosť relevantného zemepisného trhu [99]. Tento typ dohody tak môže predstavovať veľmi závažné porušenie v dôsledku svojej vlastnej povahy, bez ohľadu na jeho skutočný dopad na trh a jeho zemepisný rozsah.

262. V dôsledku toho nemožno Súdu prvého stupňa vytýkať, že usúdil, že tri kritériá uvedené v bode 1 A usmernení nemajú na účely posúdenia závažnosti porušenia rovnaký význam.

263. Pokiaľ ide o druhú výhradu, v bodoch 245 až 251 týchto návrhov som už uviedol, že Súd prvého stupňa mohol oprávnene posúdiť závažnosť porušenia zohľadnením iných faktorov, ako sú tie, ktoré sa výslovne uvádzajú v usmerneniach. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby túto výhradu zamietol ako nedôvodnú.

264. Pokiaľ ide o tretiu a štvrtú výhradu, odvolateľ má v podstate výhrady voči zváženiu kritérií, ktoré umožnili posúdiť závažnosť porušenia. So zreteľom na úlohu Súdneho dvora v konaní o odvolaní si myslím, že mu neprináleží vykonať takýto prieskum. V dôsledku toho mu navrhujem, aby vyslovil, že tieto výhrady sú neprípustné.

265. S prihliadnutím na všetky tieto skutočnosti si myslím, že druhú časť tohto dôvodu treba zamietnuť.

96 — T-203/01, Zb. s. II-4071.

97 — Body 258 a 259.

98 — Rozsudok Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný, bod 118.

99 — Pozri rovnako rozsudok Súdu prvého stupňa z 26. apríla 2007, Bolloré a i./Komisia, T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 a T-136/02, Zb. s. II-947, bod 447. Tento rozsudok bol napadnutý odvolaniami, o ktorých v súčasnosti rozhoduje Súdny dvor (C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P). Tieto odvolania sa však netýkajú tohto bodu.

3. O tretej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení „skutočného dopadu porušenia na trh“

a) Argumentácia účastníkov konania

266. RZB tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď umožnil Komisii, aby zo samotného „vykonávania“ kartelovej dohody vyvodila existenciu skutočného dopadu porušenia na trh. Toto posúdenie je v rozpore so znením usmernení a preukazuje, že Súd prvého stupňa si zamieňa „vykonávanie“ dohôd, ktoré je podmienkou uplatnenia článku 81 ES s prísnejším kritériom „skutočného dopadu na trh“, ktoré je relevantné pri odôvodnení závažnosti porušenia. Už citovaný rozsudok Cascades/Komisia odporuje úvahe Súdu prvého stupňa [100]. Ekonomický posudok, ktorý predložili odvolatelia, okrem toho preukazuje, že dohody týkajúce sa hlavných produktov nemali žiaden dopad na skutočne uplatňované podmienky.

267. BA-CA sa domnieva, že skutočné dôsledky porušenia na trh boli posúdené nesprávne. Ekonomický posudok, ktorý predložili odvolatelia totiž preukazuje, že stretnutia nemali takéto účinky na rakúske trhy.

268. Navyše podľa BA-CA Súd prvého stupňa pri svojom prieskume ekonomického posudku porušil zásady dokazovania. Keď totiž od tohto posudku vyžadoval, aby sa týkal „všetkých potenciálnych účinkov dohody na trh“, žiadal viac, ako možno vyžadovať od ekonomického posudku určeného na preukázanie toho, že nedošlo k vykonávaniu dohôd a že neexistuje príčinná súvislosť medzi bankovými okrúhlymi stolmi a hospodárskou súťažou na trhu.

269. Komisia uvádza, že posudok predložený bankami sa týkal iba dvoch bankových produktov a nie potenciálnych účinkov dohody na trh. V každom prípade aj čiastočné vykonanie dohody s protisúťažným cieľom stačí na to, aby bola vylúčená možnosť dospieť k záveru, že dohoda nemala dopad na trh.

b) Posúdenie

270. Výhrada vznesená odvolateľmi je podľa môjho názoru jedným z najpálčivejších problémov tejto veci.

271. Ani usmernenia, ani judikatúra Spoločenstva sa totiž zvlášť jasne nevyjadrujú k potrebe a k spôsobu, akým treba zohľadniť

100 — Body 53 a 62.

kritérium založené na skutočnom dopade porušenia na trh.

272. Súdny dvor usudzuje, že na účely posúdenia účinkov porušenia na trh musí Komisia odkázať na hospodársku súťaž, ktorá by prirodzene existovala, ak by k porušeniu nedošlo. [101] Navyše, keď ide o vnútorne závažné porušenia súťažného práva, Súdny dvor sa domnieva, že účinok nie je rozhodujúcim faktorom na účely posúdenia primeranej výšky pokuty. [102]

273. Okrem toho podľa bodu 1 A usmernení môže Komisia zohľadniť skutočný dopad porušenia na trh iba vtedy, ak ho môže merať. Inými slovami, rozumiem tomu tak, že ak tento dopad merať nemožno, Komisia ho nemôže zohľadniť pri výpočte pokuty.

274. Naopak, pokiaľ ide o horizontálne cenové kartely alebo horizontálne kartely o rozdelení trhu, z usmernení a najmä z opisu veľmi závažných porušení vyplýva, že tieto kartely možno kvalifikovať ako veľmi závažné iba na základe ich vlastnej povahy bez toho, aby bola Komisia povinná preukázať skutočný dopad porušenia na trh alebo posúdiť veľkosť relevantného zemepisného trhu. [103] V tomto prípade predstavuje skutočný dopad porušenia jeden faktor z viacerých, ktorý, ak ho možno merať, môže Komisii umožňovať, aby zvýšila pokutu nad hranicu 20 miliónov eur.

275. Aj keď usmernenia umožnili vyjasniť spôsob, akým Komisia posudzuje závažnosť porušenia, napriek tomu existuje množstvo nejasností pokiaľ ide o to, na čo sa vzťahuje výraz „možné merať“. Do akej miery musí byť Komisia schopná merať skutočný dopad porušenia na trh, aby ho zohľadnila na účely výpočtu pokuty? Stačí, aby Komisia na účely výpočtu pokuty preukázala, že dohody boli vykonávané, aby z toho mohla vyvodiť skutočný dopad porušenia na trh, ako sa domnieval Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku, alebo musí poskytnúť iné dôkazy?

276. Zdá sa mi, že odpoveď súdu Spoločenstva v tomto ohľade nie je jasná, pretože ešte stále nie je isté, ktoré faktory musí Komisia zohľadniť.

101 — Pozri rozsudok Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný, body 619 a 620, ako aj rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. októbra 2008, Carbone-Lorraine/Komisia, T-73/04, Zb. s. II-2661, bod 83 a citovaná judikatúra.

102 — Rozsudok Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný, bod 118.

103 — Pozri rovnako rozsudok Bolloré a i./Komisia, už citovaný, bod 447, ako aj napadnutý rozsudok, bod 240.

i) Prístup súdu Spoločenstva

277. Podľa ustálenej judikatúry sa Súd prvého stupňa domnieva, že Komisia nie je povinná presne kvantifikovať skutočný dopad porušenia alebo poskytnúť vyčíslený odhad [104]. Súd prvého stupňa totiž zdôrazňuje ťažkosti, s ktorými sa môže stretnúť Komisia, vzhľadom na to, že podľa neho „dôkaz [skutočných účinkov porušenia] predpokladá porovnanie situácie vyplývajúcej z tohto porušenia so situáciou, ktorá by nastala, ak by k tomuto porušeniu nedošlo, a ktorá je svojou povahou hypotetická“. [105]

278. Za týchto okolností sa Súd prvého stupňa domnieva, že skutočný dopad kartelu na trh treba považovať za dostatočne preukázaný, ak je Komisia schopná predložiť konkrétne a vierohodné dôkazy, ktoré s primeranou pravdepodobnosťou svedčia o tom, že kartel mal dopad na trh. [106]

104 — Rozsudky Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Roquette Frères/Komisia, T-322/01, Zb. s. II-3137, body 71 až 80, zvlášť bod 75, a 133 až 144; Jungbunzlauer/Komisia, T-43/02, Zb. s. II-3435, body 151 až 163, zvlášť bod 155; Archer Daniels Midland/Komisia. T-59/02, Zb. s. II-3627, ďalej len rozsudok „Archer Daniels Midland II“, body 157 až 168, zvlášť bod 161; z 8. júla 2008, Knauf Gips/Komisia. T-52/03, body 388 až 415, zvlášť bod 392; BPB/Komisia. T-53/03, Zb. s. II-1333, body 297 až 322, zvlášť bod 301, a Lafarge/Komisia, T-54/03, neuverejnený v Zbierke, body 575 až 604, zvlášť bod 583.

105 — Rozsudok Súdu prvého stupňa z 5. apríla 2006, Degussa/Komisia, T-279/02, Zb. s. II-897, bod 231.

106 — Tamže.

279. Na základe tohto konštatovania sa v judikatúre následne vyvinuli dve tendencie.

280. V rámci prvej tendencie sa Súd prvého stupňa domnieva, že Komisia môže oprávnene založiť svoj záver o existencii dopadu na trh na vykonávaní kartelovej dohody.

281. Ide o tendenciu obhajovanú Súdom prvého stupňa v napadnutom rozsudku v súlade s vecami, v ktorých boli vyhlásené už citované rozsudky Groupe Danone/Komisia [107] a Brasserie nationale/Komisia [108].

282. V rámci tejto tendencie Súd prvého stupňa relativizuje význam kritéria založeného na skutočnom dopade porušenia na trh, ako aj požiadavky súvisiace s jeho preukazovaním, keďže v prípade dohôd o stanovení cien alebo rozdelení trhov Komisia nie je v zmysle usmernení povinná zohľadniť toto kritérium na účely kvalifikácie tohto porušenia ako veľmi závažného. [109]

107 — V rámci odvolania podaného proti tomuto rozsudku nebol Súdnemu dvoru predložený tento bod.

108 — Rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. júla 2005, T-49/02 až T-51/02, Zb. s. II-3033.

109 — Rozsudky Groupe Danone/Komisia, už citovaný, bod 150, a Brasserie nationale/Komisia, už citovaný, body 178 a 179, ako aj napadnutý rozsudok, bod 240.

283. V prípade takého cenového kartelu, ako je „sieť Lombard“, sa Súd prvého stupňa domnieva, že Komisia môže oprávnene vyvodiť záver, že porušenie malo účinky na trh z dôvodu, že členovia kartelu prijali opatrenia na uplatňovanie dohodnutých cien. [110] V každom prípade Súd prvého stupňa usudzuje, že keď je vykonávanie kartelovej dohody preukázané, Komisia nie je povinná systematicky preukazovať, že dohody skutočne umožnili dotknutým podnikom dosiahnuť vyššiu úroveň transakčných cien, ako by existovala bez kartelu, a to z dôvodu značných zdrojov, ktoré by to vyžadovalo a použitia hypotetických výpočtov. [111]

284. Súd prvého stupňa navyše prikladá rozhodujúci význam úmyslu účastníkov vyvolať skutočný účinok ich dohôd. Domnieva sa teda, že „to, čo sa stalo potom na úrovni skutočne dosiahnutých cien, mohlo byť ovplyvnené inými faktormi mimo kontroly členov kartelu“ a usudzuje, že členovia kartelu nemôžu využiť vo svoj prospech externé faktory, ktoré zmarili ich snahy. [112]

285. Túto judikatúru Súd prvého stupňa nasledoval v niekoľkých nedávnych rozsudkoch, medzi ktorými sa nachádza rozsudok z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia [113], a už citovaný rozsudok Carbone-Lorraine/Komisia [114].

286. V rámci druhej tendencie v judikatúre Súd prvého stupňa vyžaduje na účely potvrdenia, že kartel mal skutočný dopad na trh od Komisie viac ako iba jednoduchý dôkaz vykonávania kartelovej dohody.

287. V rozsudku Súdu prvého stupňa z 12. septembra 2007, Prym a Prym Consumer/Komisia [115], Súd prvého stupňa uviedol, že „vykonávanie dohody nevyhnutne neznamená, že táto dohoda má skutočné účinky“ na trh. [116] V tejto veci Súd prvého stupňa rozhodol, že Komisia na účely výpočtu pokuty nemohla vychádzať výlučne zo vzťahu príčiny a následku a obmedziť sa pri vyvodení záveru o existencii skutočného dopadu na trh na pozorovanie, že dohoda bola vykonávaná.

288. Navyše v už citovanom rozsudku Roquettes Frères/Komisia a v rozsudku Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Archer Daniels Midland/Komisia [117], ktorý sa týkal kartelu na trhu glukonátu sodného, Súd prvého stupňa uviedol, že „skutočné vykoná-

110 — Napadnutý rozsudok, bod 285.
111 — Tamže, bod 286 a citovaná judikatúra.
112 — Tamže, bod 287 a citovaná judikatúra.
113 — T-410/03, Zb. s. II-4451, body 345 a 348.
114 — Body 84 až 87.
115 — T-30/05. Tento rozsudok je v súčasnosti napadnutý odvolaním podaným na Súdny dvor (C-534/07 P).
116 — Bod 110.
117 — T-329/01, Zb. s. II-3255, ďalej len „rozsudok Archer Daniels Midland I“.

vanie kartelu ako predbežná podmienka jeho skutočného dopadu predstavuje začiatok dokazovania toho, že kartel mal skutočný dopad“. [118] Môže teda ísť o silný nepriamy dôkaz pod podmienkou, že sa Komisia neobmedzí na túto analýzu. [119]

289. Vo veciach, v ktorých boli vyhlásené tieto dva už citované rozsudky, tak Komisia nielen skonštatovala existenciu „dôkladného“ vykonávania dohôd, ale rovnako preukázala zhodu medzi cenami stanovenými kartelom a cenami, ktoré na trhu skutočne uplatňovali dotknuté podniky. Komisia tiež zdôraznila veľkosť trhového podielu podnikov na relevantnom trhu, ako aj snahy, ktoré vynaložili na organizáciu, dodržiavanie a monitorovanie dohôd. [120]

290. Okrem toho v už citovaných rozsudkoch z 27. septembra 2006, Jungbunzlauer/Komisia a Archer Daniels Midland II, týkajúcich sa kartelu na trhu kyseliny citrónovej, Súd prvého stupňa rozhodol, že Komisia správne posúdila skutočný dopad kartelu na trh tým, že preukázala existenciu „svedomitého“ vykonávania dohôd a zhodu medzi cenami stanovenými kartelom a cenami, ktoré skutočne uplatňovali dotknuté podniky, a zdôraznila veľkosť ich trhových podielov na relevantnom trhu a dĺžku trvania kartelu. [121]

291. Napokon, v už citovaných rozsudkoch z 8. júla 2008, Knauf Gips/Komisia, BPB/Komisia a Lafarge/Komisia, týkajúcich sa kartelu na trhu so sadrokartónovými doskami, Súd prvého stupňa rozhodol, že s výnimkou stability podielov na trhu Komisia dostatočne preukázala účinky porušenia tým, že preukázala, že účastníci kartelu mali väčšinový podiel na relevantnom trhu, že dojednania dohodnuté medzi účastníkmi boli vykonávané a smerovali k zvýšeniu cien na vyššiu úroveň, než aká by bola dosiahnutá bez nich. Podľa Súdu prvého stupňa všetky tieto nepriame dôkazy smerovali k preukázaniu, že porušenie mohlo mať významné protisúťažné účinky. [122]

292. Tieto rozsudky sú iba príkladmi judikatúry Súdu prvého stupňa, ktorá vyžaduje od Komisie viac ako dôkazy, ktoré Komisia vyvodzuje z jednoduchého vykonávania kartelovej dohody. V uvedených rozsudkoch mal Súd prvého stupňa príležitosť upresniť význam, ktorý treba prikladať každému z týchto nepriamych dôkazov.

293. Pokiaľ ide o dôkaz založený na vykonávaní kartelovej dohody, Súd prvého stupňa sa domnieva, že jeho váha môže narastať

118 — Bod 77, resp. 180.
119 — Bod 78, resp. 181.
120 — Body 76 až 78, resp. 179 až 181.
121 — Body 156 až 159, resp. 162 až 166.
122 — Body 393 a 394, 302 a 303, resp. 585 a 586.

s dĺžkou trvania dohody. Súd prvého stupňa zdôraznil, že správne fungovanie zložitej kartelovej dohody ktorá sa týka určovania cien, rozdelenia trhov a výmeny informácií, sprevádzajú značné výdavky na správu a riadenie. V dôsledku toho sa mu zdá legitímne domnievať sa, že ak podniky napriek rizikám spojeným s takouto protiprávnou činnosťou pokračovali v porušovaní a dlhodobo zabezpečili jeho efektívne administratívne riadenie, mali členovia kartelu zo svojej dohody zisk a preto mal tento kartel skutočný dopad na relevantný trh. [123]

294. Pokiaľ ide o dôkaz založený na veľkosti a stabilite trhových podielov podnikov, Súd prvého stupňa si myslí, že tento faktor sám osebe nestačí na preukázanie existencie skutočného dopadu. Skutočnosť, že účastníci kartelu majú väčšinový podiel na trhu totiž podľa neho súvisí s cieľom kartelu a nie s jeho účinkami. V dôsledku toho ide o údaj preukazujúci, že porušenie mohlo mať významné protisúťažné účinky, a nie že to tak skutočne bolo. [124] Podľa Súdu prvého stupňa musí teda Komisia posúdiť tento faktor pri zohľadnení údajov o situácii, ktorá existovala na relevantnom trhu pred kartelom. Súd prvého stupňa sa navyše domnieva, že váha tohto dôkazu rastie s dĺžkou trvania kartelu. [125]

295. Pokiaľ ide o dôkazy založené na koordinovanom vývoji cien, Súd prvého stupňa zaujal dva prístupy.

296. V už citovaných rozsudkoch Jungbunzlauer/Komisia a Archer Daniels Midland II sa Súd prvého stupňa domnieval, že pri preskúmaní posúdenia Komisie týkajúceho sa skutočného dopadu kartelu na trh „je najmä potrebné preveriť jej posúdenie účinkov, ktoré mal kartel na ceny“. Podľa súdu musí teda Komisia s primeranou pravdepodobnosťou zistiť, že dohody skutočne umožnili dotknutým stranám dosiahnuť vyššiu úroveň cien, než aká by prevládala, pokiaľ by kartel neexistoval. V tomto rámci sa Súd prvého stupňa domnieva, že Komisia musí brať do úvahy všetky objektívne podmienky na relevantnom trhu so zreteľom na existujúci hospodársky a prípadne legislatívny kontext a musí preukázať, že v rámci slobodnej hospodárskej súťaže by sa úroveň cien nevyvíjala rovnako ako úroveň uplatňovaných cien. [126]

297. Vo veci, v ktorej bol vyhlásený už citovaný rozsudok Jungbunzlauer/Komisia, sa Súd prvého stupňa domnieval, že existencia trvalého paralelného vývoja medzi cenami stanovenými členmi kartelu a cenami skutočne požadovanými od zákazníkov „z právneho hľadiska dostatočne preukazuje, že kartel mal skutočný dopad na trh, ktorý je

123 — Rozsudky Roquette Frères/Komisia, už citovaný, bod 79, a Archer Daniels Midland I, už citovaný, bod 182.

124 — Rozsudok Degussa/Komisia, už citovaný, bod 232.

125 — Rozsudky Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný, bod 159, ako aj Archer Daniels Midland II, už citovaný, body 165 a 166. Pozri rovnako rozsudky Knauf Gips/Komisia, už citovaný, body 395 a 403; BPB/Komisia, už citovaný, body 304 a 312, ako aj Lafarge/Komisia, už citovaný, body 587 a 594.

126 — Rozsudky Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný, body 177 až 190, zvlášť bod 179, a Archer Daniels Midland II, už citovaný, body 180 až 192, zvlášť bod 182. Pozri rovnako prístup Súdu prvého stupňa v už citovanom rozsudku Degussa/Komisia, bod 224.

v zmysle usmernení ‚možné merať" porovnaním medzi hypotetickou cenou, ktorá by prevládala, pokiaľ by kartel neexistoval, a cenou uplatňovanou v prejednávanom prípade v dôsledku vytvorenia kartelu". [127]

298. Naopak v už citovanom rozsudku Lafarge/Komisia vyhlásenom Súdom prvého stupňa len nedávno, sa tento súd domnieval, že keď je vykonávanie kartelovej dohody preukázané, Komisia nie je povinná systematicky preukazovať, že dohody skutočne umožnili dotknutým podnikom dosiahnuť vyššiu úroveň transakčných cien, ako by existovala bez kartelu. Takéto dokazovanie by podľa neho pohltilo značné zdroje a vyžadovalo by použitie hypotetických výpočtov založených na ekonomických modeloch, ktorých presnosť môže súd iba ťažko overiť. V tejto veci Súd prvého stupňa rozhodol, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala skutočný dopad kartelu na ceny, keď vychádzala zo zverejnenia zoznamov cien a a zo stanovenia cien, pričom tento účinok, hoci je približný, ovplyvňuje podľa neho hospodársku súťaž. [128]

299. V už citovanom rozsudku Degussa/Komisia Súd prvého stupňa uviedol, že tieto nepriame dôkazy sa navyše musia zakladať na objektívnych ekonomických faktoroch a nesmú závisieť od púhych domnienok. [129]

300. So zreteľom na tieto skutočnosti treba teraz preskúmať dôvodnosť výhrady vznesenej RZB.

ii) Moje stanovisko

301. Ako som už uviedol, odvolateľ vytýka Súdu prvého stupňa v podstate to, že povolil Komisii, aby na účely výpočtu pokuty vyvodila existenciu skutočného dopadu porušenia na trh zo samotného vykonávania kartelovej dohody.

302. Myslím si, že táto výhrada je dôvodná.

303. Myslím si totiž, že vo vzťahu ku Komisii je dôležité trvať na vysokom dôkaznom štandarde, keď na účely posúdenia závažnosti

127 — Bod 185 a citovaná judikatúra.

128 — Rozsudok Lafarge/Komisia, už citovaný, body 587 až 593. Pozri rovnako rozsudky Knauf Gips/Komisia, už citovaný, body 396 až 402, a BPB/Komisia, už citovaný, body 307 až 311.

129 — Bod 240 a citovaná judikatúra.

porušenia a výpočtu výšky pokuty tvrdí, že kartel mal dopad na trh.

304. Je pravda, že podľa judikatúry Súdneho dvora a usmernení nie je Komisia povinná zohľadniť účinok porušenia na trh, keď ide o zvlášť závažné porušenia ako je dohoda v tomto prípade.

305. Napriek tomu, ak Komisia tvrdí existenciu skutočného účinku porušenia, umožňuje jej to zvýšiť jeho závažnosť a základnú sumu pokuty nad hranicu stanovenú v usmerneniach.

306. Zdá sa mi, že pokuty uvedené v článku 15 nariadenia č. 17 sú svojou povahou a výškou porovnateľné s trestnou sankciou, hoci v prísnom zmysle slova majú administratívnu povahu. Zásah Komisie, ktorý je v prvom rade represívny, musí teda tak z procesného, ako aj z vecného hľadiska rešpektovať zásady trestného práva a teda Komisia musí preukázať faktory, z ktorých vychádza pri výpočte výšky sankcie.

307. Uvedené platí tým skôr v prípade veľmi závažného porušenia, pretože Komisia je viazaná iba hornou hranicou stanovenou v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. Na rozdiel od porušení kvalifikovaných ako mierne alebo závažné môže totiž Komisia prekročiť hranicu 20 miliónov eur uvedenú v bode 1 A tretej zarážke usmernení, čo jej ponecháva významnú voľnú úvahu.

308. V tejto súvislosti, ak sa Komisia rozhodne zohľadniť skutočný dopad porušenia na trh pri posúdení jeho závažnosti a určení zodpovedajúcej pokuty, musí byť schopná poskytnúť konkrétne, vierohodné a dostatočné nepriame dôkazy preukazujúce existenciu skutočných účinkov porušenia na trh, ako aj príčinnej súvislosti medzi protisúťažnou dohodou a zmenou hospodárskej súťaže na trhu.

309. To však nie je prístup, ktorý zaujal Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku.

310. Hoci sa totiž Súd prvého stupňa mohol v bode 288 napadnutého rozsudku oprávnene domnievať, že „Komisia mohla legitímne vychádzať… z uskutočnenia kartelu“, dopustil sa podľa mňa nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že takáto analýza stačila pre záver o existencii dopadu na trh.

311. Na jednej strane rovnako, ako Súd prvého stupňa rozhodol v už citovanom rozsudku Prym a Prym Consumer/Komisia, si myslím, že vykonávanie dohody nevyhnutne neznamená, že táto dohoda má skutočné účinky na trh. Tieto účinky podľa môjho názoru je tým menej „možné merať“ v zmysle bodu 1 A usmernení. Vykonávanie dohody predstavuje teda významný nepriamy dôkaz, pretože ide o predbežnú podmienku skutočného dopadu na trh, ale podľa môjho názoru ide iba o začiatok dokazovania. [130]

312. Myslím si, že Komisia musí byť schopná zhromaždiť nepriame dôkazy založené na vývoji cien alebo trhových podielov podnikov bez toho, aby to spôsobovalo vynaloženie značných zdrojov. Napríklad v rámci takej dohody o stanovení cien, akou je „sieť Lombard“, sa mi zdá podstatné a úplne v súlade s dokazovaním, ktoré má vykonať Komisia, že Komisia preskúma so zreteľom na objektívne podmienky relevantného trhu účinky dohody na ceny. Takáto analýza môže umožniť konštatovať zvýšenie alebo zníženie cien následkom vykonávania dohôd, alebo existenciu paralelného vývoja medzi cenami stanovenými kartelom a skutočne uplatňovanými cenami. V rámci tohto posúdenia, a ako to samotný Súd prvého stupňa pripomenul v bode 284 napadnutého rozsudku, musí Komisia pri posúdení skutočného dopadu porušenia na trh poukázať na hospodársku súťaž, ktorá by prirodzene existovala, ak by k porušeniu nedošlo. Aj keď je ťažké vyžadovať od Komisie, aby poskytla vyčíslené odhady, napriek tomu si myslím, že môže preukázať určité tendencie na základe porovnania situácie na trhu pred spáchaním porušenia so situáciou po jeho spáchaní.

313. V dôsledku toho nesúhlasím ani s úvahou Súdu prvého stupňa uvedenou v bode 287 napadnutého rozsudku, podľa ktorej nie je nevyhnutné zohľadniť úroveň skutočne realizovaných cien na trhu, pretože táto úroveň mohla byť ovplyvnená inými faktormi nachádzajúcimi sa mimo kontroly členov kartelu. Netreba totiž pripomínať, že cieľom kontroly Komisie je merať skutočný dopad kartelu na trh a najmä na ceny, a zohľadniť pri tom, ako rozhodol Súdny dvor, hospodársky a legislatívny kontext.

314. Na záver chcem iba poznamenať, že hoci zdieľam obavu Súdu prvého stupňa týkajúcu sa ťažkostí, s ktorými sa Komisia môže stretnúť pri preukazovaní skutočného dopadu kartelu [131], myslím si, že to nemôže v tomto prípade odôvodniť nedostatky v dokazovaní Komisie, najmä v prípade, keď Komisia vychádza pri svojom posúdení z jediného nepriameho dôkazu založeného na vykonávaní dohody.

130 — Pozri poznámku pod čiarou 118.

131 — Pozri bod 286 napadnutého rozsudku.

315. So zreteľom na všetky tieto skutočnosti si myslím, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia mohla na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty vychádzať pri závere o existencii skutočného dopadu na trh z vykonávania kartelu.

316. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby vyslovil, že táto tretia časť dôvodu je dôvodná.

4. O štvrtej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení „veľkosti relevantného zemepisného trhu“

a) Argumentácia účastníkov konania

317. RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že v bodoch 308 až 313 napadnutého rozsudku nepreskúmal tvrdenie, že zjavne a nepopierateľne obmedzená veľkosť územia Rakúskej republiky bráni kvalifikácii zisteného porušenia ako veľmi závažného. Takáto úvaha je navyše v rozpore so znením usmernení a s rozhodovacou praxou Komisie.

b) Posúdenie

318. Myslím si, že táto časť nie je dôvodná.

319. Na jednej strane, a na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľ, Súd prvého stupňa v bodoch 308 až 313 napadnutého rozsudku jasne uviedol a dostatočne odôvodnil dôvody, pre ktoré obmedzená veľkosť relevantného zemepisného trhu podľa neho nebránila tomu, aby zistené porušenie bolo kvalifikované ako veľmi závažné.

320. Ako súd oprávnene uviedol v bode 240 napadnutého rozsudku, a ako som uviedol v bode 261 týchto návrhov, také dohody o stanovení cien, ako sú tie, o ktoré ide v tejto veci, môžu predstavovať veľmi závažné porušenie iba na základe ich vlastnej povahy bez ohľadu na ich dopad na trh a veľkosť relevantného zemepisného trhu.

321. Okrem toho pripomínam, že rozhodovacia prax Komisie nemôže slúžiť ako právny rámec pre pokuty v oblasti hospodárskej súťaže.[132] Z ustálenej judikatúry totiž

132 — Rozsudok JCB Service/Komisia, už citovaný, bod 205. Pozri rovnako rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. júla 2005, Scandinavian Airlines System/Komisia, T-241/01, Zb. s. II-2917, bod 87 a citovaná judikatúra.

vyplýva, že poznatky vyvodené z tejto praxe majú iba orientačný charakter, keďže konkrétne okolností vecí, ako sú trhy, výrobky, krajiny, podniky a dotknuté obdobia, nie sú zhodné. [133] Za týchto okolností sa odvolateľ nemôže odvolávať na skoršie rozhodnutia Komisie.

322. Na záver chcem dodať, že ani zmluva ES, ani nariadenie č. 17, ani usmernenia a ani judikatúra neumožňujú domnievať sa, že iba obmedzenia vzťahujúce sa na veľmi rozsiahle trhy možno kvalifikovať ako veľmi závažné porušenia. Ako to právom uviedol Súd prvého stupňa v bode 312 napadnutého rozsudku, podľa Súdneho dvora možno za podstatnú časť spoločného trhu považovať aj územie iba jedného členského štátu alebo dokonca jeho obmedzenú časť. Okrem toho, ako sme videli, porušenie zistené v tomto prípade neovplyvňuje len Rakúsku republiku, ale je spôsobilé ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

323. Za týchto okolností si myslím, že štvrtú časť tohto dôvodu treba zamietnuť.

133 — Pozri rozsudok JCB Service/Komisia, už citovaný, bod 201.

5. O piatej časti dôvodu založenej na tom, že Súd prvého stupňa nesprávne posúdil vplyv selektívnosti stíhaní, a na porušení povinnosti odôvodnenia

a) Argumentácia účastníkov konania

324. Na podporu piatej časti RZB uplatňuje dve výhrady.

325. V prvom rade RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že zamietol jeho tvrdenie, podľa ktorého je kvalifikácia porušenia ako veľmi závažného nezlučiteľná s rozhodnutím Komisie stíhať iba tie podniky, ktoré sa zúčastnili porušenia.

326. V druhom rade RZB tvrdí, že Súd prvého stupňa porušil svoju povinnosť odôvodnenia tým, že sa nevyjadril k tvrdeniam, podľa ktorých vysoká výška pokuty na jednej strane odporuje symbolickej povahe konania, ktoré bolo v konečnom dôsledku vedené proti celému rakúskemu bankovému sektoru, a na druhej strane vedie k skresleniam hospodárskej súťaže, keďže pokuta je uložená iba 10 % bánk. Kvalifikácia porušenia ako veľmi závažného napokon nie je zlučiteľná s vytýkaním „neprávosti jednotlivých podnikov“.

b) Posúdenie

327. Pokiaľ ide o prvú výhradu, rovnako ako Komisia si myslím, že predstavuje iba doslovnú reprodukciu dôvodu už uplatneného pred Súdom prvého stupňa a neoznačuje žiadne nesprávne právne posúdenie. V súlade so zásadami pripomenutými v bode 65 týchto návrhov navrhujem Súdnemu dvoru, aby ju zamietol ako neprípustnú.

328. Pokiaľ ide o druhú výhradu týkajúcu sa nedostatku odôvodnenia napadnutého rozsudku, myslím si, že jej nemožno vyhovieť. [134]

329. Na úvod pripomínam, že podľa článku 36 štatútu Súdneho dvora, ktorý sa v konaní na Súde prvého stupňa uplatní podľa článku 53 tohto štatútu „rozsudky musia byť odôvodnené“.

330. Podľa Súdneho dvora musia z odôvodnenia rozsudku jasne a jednoznačne vyplývať úvahy Súdu prvého stupňa tak, aby sa dotknuté osoby mohli oboznámiť s odôvodnením prijatého rozhodnutia a aby mohol Súdny dvor vykonať svoje súdne preskúmanie. [135] Pokiaľ ide o žalobu založenú na článku 230 ES, požiadavka odôvodnenia zjavne predpokladá, že Súd prvého stupňa preskúma dôvody zrušenia, ktorých sa dovoláva žalobca, a uvedie dôvody, ktoré ho vedú k zamietnutiu žalobného dôvodu alebo k zrušeniu napadnutého aktu. Zvlášť v rámci uplatňovania článku 81 ES a článku 15 nariadenia č. 17 sa Súdny dvor domnieva, že mu prislúcha preskúmať, či sa Súd prvého stupňa právne dostatočným spôsobom vyjadril ku všetkým tvrdeniam žalobcu smerujúcim k zrušeniu alebo zníženiu pokuty. [136]

331. Súdny dvor však stanovil hranice tejto povinnosti vyjadriť sa k žalobným dôvodom v rozsudku Connolly/Komisia [137]. Domnieval sa, že odôvodnenie rozsudku treba posudzovať so zreteľom na okolnosti konkrétnej veci [138] a že nemožno vyžadovať, aby sa Súd prvého stupňa vyjadril „podrobne ku každému tvrdeniu uplatnenému žalobcom, predovšetkým vtedy, ak nie je dostatočne jasné a presné a podložené nepriamymi dôkaznými prostriedkami“. [139]

134 — Pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry je otázka, či sa Súd prvého stupňa vyjadril k dôvodom účastníkov konania a riadne odôvodnil svoj rozsudok, otázkou právnou, ktorú ako takú možno uplatniť v rámci odvolania (pozri najmä rozsudok zo 7. mája 1998, Somaco/Komisia, C-401/96 P, Zb. s. I-2587, bod 53 a citovaná judikatúra).

135 — Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. mája 1998, Rada/de Nil a Impens, C-259/96 P, Zb. s. I-2915, body 32 až 34, a zo 17. mája 2001, IECC/Komisia, C-449/98 P, Zb. s. I-3875, bod 70, ako aj uznesenia predsedu Súdneho dvora z 19. júla 1995, Komisia/Atlantic Container Line a i., C-149/95 P(R), Zb. s. I-2165, bod 58; z 14. októbra 1996, SCK a FNK/Komisia, C-268/96 P(R), Zb. s. I-4971, bod 52] a z 25. júna 1998, Holandské Antily/Rada, C-159/98 P(R), Zb. s. I-4147, bod 70.

136 — Pozri judikatúru citovanú v poznámke pod čiarou 19 týchto návrhov.

137 — Rozsudok zo 6. marca 2001, C-274/99 P, Zb. s. I-1611.

138 — Bod 120.

139 — Bod 121. Pozri rovnako rozsudok z 11. septembra 2003, Belgicko/Komisia, C-197/99 P, Zb. s. I-8461, bod 81.

332. So zreteľom na tieto skutočnosti si myslím, že Súd prvého stupňa nebol povinný vyjadriť sa k dotknutým tvrdeniam odvolateľa.

6. O šiestej časti dôvodu založenej na nevykonaní celkového posúdenia závažnosti porušenia

a) Argumentácia účastníkov konania

335. RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že nevykonal celkové posúdenie závažnosti porušenia s ohľadom na všetky aspekty uvedené v usmerneniach (vlastná povaha porušenia, skutočný dopad porušenia a veľkosť relevantného zemepisného trhu), ako aj na vonkajšie faktory, a to ekonomický význam rakúskeho bankového sektora, neexistenciu potreby odradzujúceho účinku a selektívnosť stíhaní. Ak by Súd prvého stupňa vykonal takúto analýzu, zistil by, že dotknuté porušenie nemožno kvalifikovať ako veľmi závažné.

333. V bode 315 napadnutého rozsudku totiž Súd prvého stupňa skonštatoval, že predpoklad odvolateľa, podľa ktorého Komisia stíhala podniky selektívne a symbolicky, je nesprávny. Uviedol, že Komisia v skutočnosti vybrala adresátov rozhodnutia na základe frekvencie ich účasti na najvýznamnejších okrúhlych stoloch. [140] Za týchto okolností si myslím, že Súd prvého stupňa nebol povinný ďalej preskúmať ostatné tvrdenia odvolateľa založené na tomto predpoklade.

b) Posúdenie

336. Myslím si, že toto tvrdenie nie je dôvodné. Pri preskúmaní prvej časti tohto dôvodu som sa totiž domnieval, že Súd prvého stupňa sa nedopustil nesprávneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia mohla na účely svojho posúdenia závažnosti porušenia zohľadniť iné faktory ako sú tie, ktoré sa výslovne uvádzajú v usmerneniach, a najmä „vonkajšie“ faktory. [141] Odvolateľ v skutočnosti

334. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby vyslovil, že táto piata časť je neprípustná a nedôvodná.

140 — Bod 470 odôvodnenia sporného rozhodnutia.

141 — Body 245 až 251 týchto návrhov.

uplatňuje časť dôvodu, ktorá je podľa mňa celkom jasne v rozpore s tým, čo tvrdil v rámci prvej časti tohto dôvodu.

337. V dôsledku toho treba túto šiestu časť zamietnuť ako nedôvodnú.

7. O siedmej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení rozdelenia odvolateľov do kategórií

338. Zo sporného rozhodnutia vyplýva, že rakúsky bankový trh sa vyznačuje prítomnosťou bankových skupín s viacúrovňovou štruktúrou, tzv. „decentralizovaných".

339. Sporiteľne a ľudové banky majú dvojúrovňovú štruktúru, peňažné ústavy pre poľnohospodárske úvery (banky Raiffeisen) majú trojúrovňovú štruktúru. V každej z týchto viacúrovňových štruktúr (ďalej len „sektor sporiteľní", „sektor Raiffeisen" a „sektor ľudových bánk", spolu len „decentralizované sektory") vykonáva funkcie podpory a poskytovania služieb pre banky daného sektora centrálna inštitúcia, ktorá sa v bežnom jazyku nazýva „vrcholová inštitúcia". Erste, RZB a ÖVAG sú, v tomto poradí, centrálnymi inštitúciami pre sektor sporiteľní, sektor Raiffeisen a sektor ľudových bánk.

340. Podľa bodu 1 A usmernení môže Komisia v prípade veľmi závažných porušení upraviť základnú sumu pokuty v závislosti od skutočnej ekonomickej kapacity pôvodcov porušenia narušiť hospodársku súťaž.

341. V prejednávaných veciach sa Komisia v bode 515 odôvodnenia sporného rozhodnutia domnievala, že tento druh diferencovaného zaobchádzania bol potrebný, keďže medzi podnikmi a bankovými skupinami, ktoré sa zúčastňovali „siete Lombard", existovali značné rozdiely vo veľkosti.

342. Komisia teda rozdelila adresátov sporného rozhodnutia do piatich kategórií v závislosti od dostupných údajov o veľkosti ich trhových podielov. Pokiaľ ide o Erste, RZB a ÖVAG, domnievala sa, že ako vrcholovým inštitúciám decentralizovaných sektorov pre sektor sporiteľní, sektor Raiffeisen a sektor ľudových bánk, im bolo potrebné priradiť trhové podiely ich príslušných sektorov, aby tak bola lepšie posúdená ich ekonomická sila na trhu. Erste a RZB boli teda zaradení do prvej kategórie, zatiaľ čo ÖVAG bol zaradený do tretej kategórie.

a) Výhrady vznesené odvolateľmi

343. Po prvé, s výnimkou určitých špecifík súvisiacich s ich vlastnou situáciou, Erste, RZB a ÖVAG spochybňujú princíp takéhoto priradenia. Domnievajú sa, že Súd prvého stupňa z právneho hľadiska nerešpektoval podmienky, za ktorých bola Komisia na účely zaradenia do kategórií oprávnená priradiť im ako centrálnym inštitúciám v decentralizovaných sektoroch trhové podiely ich príslušných sektorov. V tomto ohľade odvolatelia tvrdia, že toto priradenie porušuje článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17, ako aj zásadu proporcionality sankcie, zásadu osobnej zodpovednosti za porušenie práva hospodárskej súťaže a zásadu rovnosti.

344. Po druhé, Erste, RZB a ÖVAG sa domnievajú, že Súd prvého stupňa porušil ich právo na obhajobu.

345. Po tretie, tvrdia, že Súd prvého stupňa nesprávne posúdil ich úlohu a ich funkcie v rámci bankových skupín.

346. Po štvrté, Erste tvrdí, že zistenia Súdu prvého stupňa týkajúce sa trhového podielu zoskupenia sporiteľní sú nesprávne.

347. Po piate, ÖVAG tvrdí, že Súd prvého stupňa skreslil skutkový stav a dôkazné prostriedky, ktoré mu boli predložené.

i) O prvej výhrade založenej na nezákonnosti priradenia trhových podielov bánk v decentralizovaných sektoroch centrálnym inštitúciám

348. Erste, RZB a ÖVAG uvádzajú na podporu tejto výhrady niekoľko tvrdení.

— O princípe priradenia a kritériách posúdenia použitých na tento účel

349. Erste, RZB a ÖVAG tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bodoch 356 a 373 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia im tým, že im na účely výpočtu pokuty priradila trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch, nepripísala protiprávne správanie týchto bánk a sankcionovala ich iba „za ich vlastné správanie“.

350. Podľa ich názoru sa takéto priradenie v skutočnosti rovná tomu, že im je pripísaná zodpovednosť za porušenia, ktorých sa dopu-

stili banky v ich decentralizovaných sektoroch, pretože na účely výpočtu pokuty je plne zohľadnené postavenie týchto bánk na trhu. Erste, RZB a ÖVAG sa preto domnievajú, že toto priradenie malo byť posúdené so zreteľom na kritériá, ktoré Súdny dvor stanovil pre pripísateľnosť porušení v skupine spoločností, a to možnosť ovládania podniku a existenciu ekonomickej jednotky.

351. Keď Komisia a Súd prvého stupňa vychádzali z existencie stabilných vzťahov v rámci bankových skupín a z funkcií podpory a poskytovania služieb vykonávaných centrálnymi inštitúciami, obišli prísne požiadavky, ktoré stanovila judikatúra.

352. Komisia tvrdí, že rozhodujúcim kritériom na účely rozdelenia do kategórií je porovnanie skutočnej trhovej sily, ktoré sa zakladá na stabilných vzťahoch decentralizovaných bánk s ich vrcholovými inštitúciami.

— O porušení článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, zásady proporcionality sankcie, zásady osobnej zodpovednosti za porušenie práva hospodárskej súťaže a zásady rovnosti

353. Erste tvrdí, že priradenie trhových podielov približne 70 rakúskych sporiteľní vrcholovým inštitúciám (GiroCredit alebo Erste) [142] porušuje článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 v spojení s bodom 1 A šiestym odsekom usmernení. Toto ustanovenie totiž neumožňuje priradiť jednému podniku trhový podiel tretích podnikov prítomných v tom istom odvetví činnosti.

354. Erste a RZB rovnako tvrdia, že takéto priradenie porušuje zásadu osobnej zodpovednosti za spáchanie porušenia práva hospodárskej súťaže a zásadu proporcionality sankcie.

355. RZB a ÖVAG napokon uvádzajú, že Súd prvého stupňa porušil aj zásadu rovnosti. V tomto ohľade RZB vytýka Súdu prvého

142 — Toto priradenie sa týka GiroCredit za obdobie od roku 1995 do októbra 1997, keď bol GiroCredit centrálnou inštitúciou sektora, a Erste za obdobie od októbra 1997 do júna 1998, keď sa Erste po zlúčení so GiroCredit stal vrcholovou inštitúciou sektora.

stupňa, že na účely zaradenia do kategórií postavil centrálne inštitúcie decentralizovaných sektorov na roveň veľkým centralizovaným bankám. Podľa odvolateľa mal Súd prvého stupňa preskúmať, či nebolo potrebné prihliadať iba na časť trhových podielov každého dotknutého sektora, aby sa tak zohľadnila skutočnosť, že keď sa tento sektor zúčastňuje na okrúhlych medzibankových stoloch, centrálna inštitúcia, ako je RZB, iba odovzdáva informácie, keďže nemôže konať v mene bánk a nemôže dať pokyn na vykonávanie prípadných dohôd.

356. Komisia pripomína, že priradenie trhových podielov v spornom rozhodnutí nie je založené na konkrétnych zisteniach týkajúcich sa skutočnej účasti decentralizovaných bánk na porušení, ale iba na tom, že Komisia uložila vrcholovým inštitúciám sankciu za ich vlastné správanie. Komisia upresňuje, že v tomto prípade nedošlo k pripísaniu správania tretích osôb.

357. Pokiaľ ide o tvrdenia RZB, Komisia na úvod uvádza, že pokuty uložené vrcholovým inštitúciám neprekračujú hornú hranicu 10 % obratu podniku v súlade s článkom 15 nariadenia č. 17. To teda odlišuje túto situáciu od situácie, v ktorej by bolo bývalo potrebné zohľadniť celkový obrat skupiny, ak by sa vrcholová inštitúcia a decentralizované banky boli považovali za jednu ekonomickú jednotku. Komisia ďalej zdôrazňuje, že odvolateľ neupresňuje, v akom rozsahu sa s rozdielnymi situáciami zaobchádzalo rovnako bez náležitého odôvodnenia.

358. Na záver Komisia namieta neprípustnosť tvrdenia smerujúceho k preskúmaniu proporcionality pokuty, pretože Súdny dvor nemôže z dôvodov priamosti nahrádzať svojím posúdením posúdenie Súdu prvého stupňa.

ii) O druhej výhrade založenej na porušení práva na obhajobu

359. Na Súde prvého stupňa Erste a ÖVAG vytýkali Komisii, že v oznámení o výhradách neuviedla svoj zámer priradiť na účely výpočtu pokuty centrálnym inštitúciám trhové podiely ich príslušných zoskupení.

360. Vo svojich odvolaniach Erste a ÖVAG tvrdia, že Súd prvého stupňa porušil ich právo na obhajobu, keď v bode 369 napadnutého rozsudku rozhodol, že údaj nachádzajúci sa v oznámení o výhradách, podľa ktorého boli vrcholovými inštitúciami sektora sporiteľní a sektora ľudových bánk, bol dostatočný.

361. Erste a ÖVAG tvrdia, že Komisia sa nemala uspokojiť s jednoduchým všeobecným tvrdením a mala informovať podniky o záveroch, ktoré chcela vyvodiť zo všetkých skutkových okolností týkajúcich sa porušenia.

iii) O tretej výhrade založenej na nesprávnom posúdení úlohy a funkcií centrálnych inštitúcií v bankových zoskupeniach

362. Erste, RZB a ÖVAG vytýkajú Súdu prvého stupňa, že nesprávne posúdil ich úlohu a funkcie v rámci bankových zoskupení.

363. Erste napáda posúdenie Súdu prvého stupňa uvedené v bode 401 napadnutého rozsudku, podľa ktorého bolo jeho úlohou „zastupovať“ sektor sporiteľní na bankových okrúhlych stoloch.

364. ÖVAG uvádza, že na rozdiel od záveru Súdu prvého stupňa, nemal žiadnu možnosť zaväzovať autonómne ľudové banky a netvorí s nimi ekonomickú jednotku.

365. RZB tvrdí, že na rozdiel od toho, čo sa uvádza v bode 405 napadnutého rozsudku, nemal „rozsiahlejšie odborné posúdenie a lepšie informácie“ ako banky v jeho decentralizovanom sektore. V každom prípade tvrdí, že zistenia Súdu prvého stupňa týkajúce sa vzťahov, ktoré udržuje s decentralizovaným sektorom, zabraňujú tomu, aby mu boli v celom rozsahu priradené trhové podiely tohto sektora. Na záver odvolateľ uvádza, že nemá kapacitu spôsobiť škodu jednotlivcom porovnateľnú s kapacitou veľkých hierarchicky organizovaných bánk a zdôrazňuje, že nie je ani schopný profitovať zo sporných postupov kvôli tomu, že nemá podstatný individuálny trhový podiel ani účasť na ziskoch bánk v sektore.

iv) O štvrtej výhrade založenej na nesprávnom určení trhových podielov Erste a zoskupenia sporiteľní

366. Erste tvrdí, že Súd prvého stupňa nesprávne neskonštatoval, že Komisia vychádzala pri zaraďovaní do kategórií z nadhodnoteného odhadu trhových podielov. Tak pred, ako aj po jeho fúzii s GiroCredit, je totiž jeho trhový podiel zjavne nižší ako ten, na ktorý prihliadala Komisia a ktorý Súd prvého stupňa potvrdil v bodoch 455 a 458 napadnutého rozsudku.

367. Súd prvého stupňa sa teda v bode 457 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Erste zostáva zaradený do prvej kategórie a že výhrada, za predpokladu, že je dôvodná, nie je spôsobilá spochybniť výrok sporného rozhodnutia. Súd prvého stupňa v tomto ohľade porušil zásady rovnosti zaobchádzania a proporcionality tým, že pri zaraďovaní do kategórií nerozlišoval medzi držbou trhového podielu vo veľkosti 30 % a držbou trhového podielu vo veľkosti 17 %.

368. Komisia tvrdí, že bez ohľadu na presný podiel na trhu bola oprávnená zaradiť Erste po fúzii s GiroCredit do prvej kategórie. Pokiaľ ide o tvrdenie týkajúce sa toho, že Komisia zohľadnila trhové podiely a správanie Erste Österreichische Spar-Casse-Bank AG (teda Erste pred fúziou s GiroCredit, ďalej len „EÖ“) dvakrát, Komisia namieta jeho neprípustnosť z dôvodu, že Erste sa snaží dosiahnuť opätovné preskúmanie skutkového stavu, čo nepatrí do právomoci Súdneho dvora.

v) O piatej výhrade založenej na skreslení skutkového stavu a dôkazných prostriedkov

369. ÖVAG tvrdí, že analýza Súdu prvého stupňa skresľuje dôkazné prostriedky nachádzajúce sa v spise. Výmeny informácií a činnosti ÖVAG ako údajného koordinátora a zástupcu decentralizovaných ľudových bánk neboli totiž nikdy preukázané (body 401 až 406 napadnutého rozsudku). Súd prvého stupňa sa navyše nesprávne odvolal na rozsudok Verfassungsgerichtshof (Ústavný súd) (Rakúsko) z 23. júna 1993, aby odôvodnil priradenie trhových podielov bánk v sektore (body 392 až 401 napadnutého rozsudku). ÖVAG totiž uvádza, že sa na tomto konaní nezúčastnil a že tento rozsudok sa týkal iba aspektov súvisiacich s „peňažnými rezervami“. Súd prvého stupňa sa tak dopustil nesprávneho posúdenia skutkového stavu, ako aj nesprávneho právneho posúdenia a navyše prekročil právomoc voľnej úvahy, ktorá mu je zverená. Na záver odvolateľ uvádza, že Súd prvého stupňa nepreskúmal jeho situáciu výslovne na rozdiel od toho, ako to urobil v prípade Erste a RZB, ako aj bánk v ich príslušných sektoroch.

370. Komisia uvádza, že odvolateľ nepodáva žiadne vysvetlenie a navrhuje zamietnutie tejto výhrady. Pokiaľ ide o pochybenie, ktorého sa dopustil Súd prvého stupňa, keď sa odvolal na rozsudok Verfassungsgerichtshof, Komisia popiera existenciu akéhokoľvek skreslenia. Rakúsky súd sa totiž formálne a všeobecne vyjadril k vzťahom medzi „centrálnymi inštitúciami“ a ich „primárnymi bankami“, a ľudové banky sa v tomto rozsudku výslovne uvádzajú. Podľa Komisie ÖVAG netvrdí, že jeho úloha ako vrcholovej inštitúcie sa líši od úlohy vrcholových inštitúcií v iných sektoroch.

b) Posúdenie

374. Myslím si, že Súd prvého stupňa sa v tomto ohľade dopustil nesprávneho právneho posúdenia a spôsobil vnútornú rozpornosť odôvodnenia napadnutého rozsudku.

i) O prvej výhrade založenej na nezákonnosti priradenia trhových podielov bánk v decentralizovaných sektoroch centrálnym inštitúciám

375. Touto úvahou totiž Súd prvého stupňa tvrdí, že vrcholová inštitúcia nezodpovedá za porušenia, ktorých sa dopustili banky v jej decentralizovanom sektore, ale že na účely výpočtu pokuty jej napriek tomu treba priradiť trhové podiely celej skupiny.

371. Táto výhrada nastoľuje podľa môjho názoru ďalší pálčivý problém tejto veci. Týka sa spôsobu, akým má Komisia vypočítať výšku sankcie so zreteľom na zodpovednosť, ktorú musí prevziať pôvodca porušenia pri jeho spáchaní.

376. To nemá logiku. Buď Komisia môže pripísať zodpovednosť za porušenie vrcholovej inštitúcii, pokiaľ táto tvorí ekonomickú jednotku s decentralizovaným sektorom, a v tomto prípade môže zohľadniť na účely výpočtu pokuty skutočnú ekonomickú kapacitu celého sektora, alebo Komisia stíha vrcholovú inštitúciu za jej individuálnu účasť na porušení a na účely výpočtu pokuty môže zohľadniť iba jej trhové podiely bez ohľadu na trhové podiely dosahované jej decentralizovaným sektorom.

372. V prejednávaných veciach Komisia vypočítala výšku pokuty, ktorú chcela uložiť Erste, RZB a ÖVAG ako vrcholovým inštitúciám tak, že im priradila trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch. To jej umožnilo posúdiť podľa bodu 1 A štvrtého odseku usmernení ich ekonomickú kapacitu.

377. Prístup Súdu prvého stupňa nie je teda logický. Je zjavné, že výpočet výšky sankcie na základe trhových podielov dosahovaných bankami v decentralizovaných sektoroch sa rovná „sankcionovaniu“ vrcholových inštitúcií za protiprávne správanie týchto bánk.

373. V bodoch 356 a 373 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa usúdil, že keď tak Komisia urobila, nepripísala im protiprávne správanie bánk v ich sektoroch a „sankcionovala ich za ich vlastné konanie“.

378. Myslím si teda, že pri výpočte sankcie, v tomto prípade pokuty, môže Komisia zohľadniť iba skutočnú ekonomickú kapacitu podnikov, ktoré považovala za zodpovedné za porušenie spáchané na trhu. Vyplýva to veľmi jasne z bodu 1 A štvrtého odseku usmernení, ktorý výslovne uvádza „skutočnú ekonomickú kapacitu *dotknutých podnikov* [pôvodcov porušenia — *neoficiálny preklad*]“. [143] V spornom rozhodnutí však boli za zodpovedné považované iba vrcholové inštitúcie. Samotný Súd prvého stupňa to uvádza v bode 356 napadnutého rozsudku, keď upresňuje, že „[sporné] rozhodnutie totiž nezakladá pripísanie trhových podielov na osobitných zisteniach týkajúcich sa skutočnej účasti decentralizovaných bánk na porušení“ a že „Komisia tak sankcionovala vrcholové inštitúcie za ich vlastné konanie“.

379. V tomto štádiu prieskumu si myslím, že prvá výhrada založená na nezákonnosti priradenia trhových podielov bánk v decentralizovaných sektoroch centrálnym inštitúciám je dôvodná bez toho, aby bolo potrebné skúmať ostatné výhrady vznesené odvolateľmi, a že siedmej časti tohto prvého dôvodu treba vyhovieť.

380. S prihliadnutím na tieto skutočnosti sa domnievam, že tretia a siedma časť prvého dôvodu sú dôvodné. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby posúdil tento dôvod založený na nesprávnom právnom posúdení závažnosti porušenia ako dôvodný a zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom je postihnutý:

— nesprávnym právnym posúdením, keďže Súd prvého stupňa usúdil, že Komisia mohla na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty vyvodiť existenciu skutočného dopadu porušenia na trh iba zo samotného vykonávania kartelovej dohody, ako aj

— nesprávnym právnym posúdením a vnútorne rozporným odôvodnením, keďže Súd prvého stupňa usúdil, že Komisia mohla na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty priradiť Erste, RZB a ÖVAG trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch, hoci im nepripísala ich protiprávne správanie.

381. Napriek tomu navrhujem Súdnemu dvoru, aby preskúmal aj ostatné dôvody uplatnené odvolateľmi v rozsahu, v akom smerujú k zníženiu pokuty uloženej Komisiou.

143 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

B — *O druhom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení, nedostatku odôvodnenia a skreslení dôkazných prostriedkov, pokiaľ ide o existenciu poľahčujúcich okolností*

382. Podľa bodu 3 usmernení môžu v prípade preukázania predstavovať poľahčujúce okolnosti:

— výlučne pasívna úloha pri porušení pravidiel alebo úloha „nasledovania môjho vodcu“,

— nerealizovanie dohôd v praxi,

— ukončenie porušovania, akonáhle zasiahne Komisia,

— existencia primeraných pochybností zo strany podniku o tom, či reštriktívne konanie naozaj predstavuje porušenie,

— porušenia spáchané z nedbanlivosti a

— efektívna spolupráca podniku v konaní mimo rámca oznámenia o spolupráci.

383. Ani Komisia v spornom rozhodnutí (body 525 až 542 odôvodnenia), ani Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku (body 469 až 511), neprihliadli na poľahčujúce okolnosti v prospech odvolateľov.

384. V podanom odvolaní ÖVAG vytýka Súdu prvého stupňa, že neuznal ako poľahčujúcu okolnosť jeho pasívne správanie v priebehu porušovania. BA-CA tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia aj tým, že nezohľadnil účasť verejných orgánov na bankových okrúhlych stoloch, ako ani ich verejný charakter.

a) O prvej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení pasívneho správania ÖVAG Súdom prvého stupňa

i) Argumentácia účastníkov konania

385. ÖVAG má v podstate výhrady proti spôsobu, akým Súd prvého stupňa posúdil z pohľadu poľahčujúcich okolností jeho správanie počas porušovania. V tomto ohľade vznáša niekoľko výhrad.

— O prvej výhrade založenej na nesprávnom výkone súdnej právomoci Súdom prvého stupňa

386. Odvolateľ vytýka Súdu prvého stupňa, že iba zopakoval text usmernení bez toho, aby preskúmal okolnosti veci a najmä osobitnú úlohu ÖVAG v rámci „siete Lombard“.

— O druhej výhrade založenej na použití nesprávneho kritéria posúdenia

387. Odvolateľ sa domnieva, že Súd prvého stupňa sa v bode 483 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď svoje posúdenie založil na kritériu účasti bánk na okrúhlych stoloch, ktoré rovnako použil pri rozdelení bánk do kategórií. Súd prvého stupňa týmto postupom spojil otázku rozdelenia bánk podľa ich sily na trhu s otázkou priznania poľahčujúcej okolnosti. Podľa odvolateľa však priznanie poľahčujúcej okolnosti nemôže závisieť od „sporadického“ charakteru účasti podniku na stretnutiach. Usmernenia totiž ukladajú Komisii povinnosť vykonať diferencované posúdenie úloh a nie prezentáciu manichejského typu „všetko alebo nič“.

— O tretej výhrade založenej na skreslení dôkazných prostriedkov predložených Súdu prvého stupňa

388. Podľa odvolateľa Súd prvého stupňa skreslil jeho vysvetlenie, ako aj skutkový stav vyplývajúci zo spisu týkajúci sa jeho účasti na karteli. Odvolateľ totiž nikdy netvrdil, že sa dištancuje od kartelu, ale iba neustále zdôrazňoval skromnú úlohu, ktorú v ňom zohrával.

— O štvrtej výhrade založenej na vnútornej rozpornosti odôvodnenia

389. Podľa ÖVAG je analýza Súdu prvého stupňa vnútorne rozporná, keďže ho kvalifikuje ako „veľkú banku“ a „zástupcu sektora“, hoci Komisia nevykonala v jeho priestoroch žiadne overenie, že odvolateľ nebol súčasťou „užšieho okruhu bánk“ a že sa zúčastnil iba na obmedzenom počte stretnutí.

390. Komisia sa domnieva, že tieto výhrady sú irelevantné, pretože Súdnemu dvoru neprináleží z dôvodu priamosti nahrádzať svojim posúdením posúdenie Súdu prvého stupňa.

ii) Posúdenie

391. Myslím si, že túto prvú časť treba zamietnuť v celom rozsahu.

392. Pokiaľ ide o prvú výhradu, myslím si, že spôsobu, akým Súd prvého stupňa vykonal svoje súdne preskúmanie, nemožno nič vytknúť. Pripomínam totiž, že pri preskúmaní zákonnosti sporného rozhodnutia vykonáva Súd prvého stupňa obmedzené súdne preskúmanie, ktoré musí zohľadňovať voľnú úvahu, ktorou disponuje Komisia pri stanovení výšky pokút. Pri preskúmaní výhrad, ktoré vzniesol ÖVAG, sa teda preskúmanie Súdom prvého stupňa obmedzovalo na overenie dodržania procesných pravidiel a povinnosti odôvodnenia, ako aj na overenie vecnej správnosti skutkových zistení, neexistencie nesprávneho právneho posúdenia, zjavne nesprávneho posúdenia a zneužitia právomoci. V tomto ohľade Súd prvého stupňa v bodoch 484 a 487 napadnutého rozsudku uviedol, že odvolateľ nepreukázal, že Komisia sa pri svojej analýze dopustila nesprávneho posúdenia skutkového stavu alebo zjavne nesprávneho posúdenia, alebo dokonca zneužitia právomoci.

393. Na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľ, Súd prvého stupňa iba nezopakoval usmernenia, pretože v bodoch 482 a 486 napadnutého rozsudku jasne uviedol uplatniteľnú judikatúru a následne v bodoch 483 až 489 tohto rozsudku preskúmal spôsob, akým Komisia zohľadnila správanie každého z podnikov, a predovšetkým ÖVAG, počas bankových okrúhlych stolov.

394. V dôsledku toho si myslím, že túto výhradu možno ľahko zamietnuť ako nedôvodnú.

395. Aj druhú výhradu treba zamietnuť. Na jednej strane, kritérium posúdenia, ktoré Súd

prvého stupňa použil na účely svojho posúdenia, a to kritérium založené na účasti na stretnutiach členov kartelu, je v súlade s ustálenou judikatúrou výslovne uvedenou v bode 482 napadnutého rozsudku. Toto kritérium umožňuje zohľadniť konkrétne správanie podniku počas trvania kartelu. Na druhej strane, na rozdiel od toho, čo tvrdí ÖVAG, sa toto kritérium líši od kritéria, ktoré Komisia použila na účely zaradenia odvolateľov do kategórií, a ktoré bolo založené iba na ekonomickej sile podnikov.

396. Pokiaľ ide o tretiu výhradu, myslím si, že nie je prípustná, pretože tvrdenia ÖVAG neobsahujú žiadnu závažnú skutočnosť spôsobilú preukázať, že Súd prvého stupňa skreslil jeho vysvetlenie alebo skutočnosti vyplývajúce zo spisu týkajúce sa jeho účasti na karteli. V každom prípade je podľa mňa zjavné, že zdôrazňovaním svojej skromnej úlohy v rámci bankových okrúhlych stolov sa odvolateľ snažil preukázať odstup, ktorý si zachovával od ostatných členov kartelu.

397. Napokon, pokiaľ ide o štvrtú výhradu, navrhujem Súdnemu dvoru, aby ju bez ďalšieho zamietol ako nedôvodnú, pretože skutočnosť, že Komisia nevykonala neohlásené overenie v priestoroch odvolateľa nijako neodporuje tomu, aby odvolateľ mohol byť kvalifikovaný ako „veľká banka“ a „zástupca sektora ľudových bánk“.

398. S prihliadnutím na všetky tieto skutočnosti sa domnievam, že prvú časť tohto dôvodu treba zamietnuť sčasti ako neprípustnú a sčasti ako nedôvodnú.

b) O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení účasti verejných orgánov na bankových okrúhlych stoloch Súdom prvého stupňa [144]

i) Argumentácia účastníkov konania

399. BA-CA vytýka Súdu prvého stupňa v podstate to, že nezohľadnil účasť niektorých verejných orgánov na stretnutiach ako poľahčujúcu okolnosť. Z tohto dôvodu Súd prvého stupňa porušil zásadu rovnosti zaobchádzania, keďže s BA-CA bolo zaobchádzané inak ako s inými podnikmi, ktorých sa týkali skoršie rozhodnutia Komisie.

400. Podľa odvolateľa z rozhodovacej praxe Komisie a z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že tolerancia správania vnútro-

144 — Body 261 a 504 až 506 napadnutého rozsudku.

štátnym zákonodarcom, ako aj účasť verejných orgánov na stretnutiach, predstavujú poľahčujúcu okolnosť a odôvodňujú zníženie pokuty a to bez ohľadu na veľkosť dotknutých podnikov.[145] BA-CA zvlášť vytýka Súdu prvého stupňa, že v bode 505 napadnutého rozsudku usúdil, že toleranciu porušovania zo strany verejných orgánov nemožno zohľadniť „najmä so zreteľom na prostriedky, ktoré majú banky k dispozícii na to, aby si obstarali presné a aktuálne právne informácie“. Na jednej strane tento predpoklad nie je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora a najmä s rozsudkom z 9. septembra 2003, CIF [146]. Na druhej strane takýto predpoklad spôsobuje diskrimináciu na úkor niektorých podnikov v závislosti od ich spoločenského účelu.

ii) Posúdenie

401. Myslím si, že výhrady, ktoré formuluje BA-CA, nie sú dôvodné.

402. Po prvé, v bode 505 napadnutého rozsudku sa Súd prvého stupňa domnieval, že skutočnosti uvádzané odvolateľmi, pokiaľ ide o účasť niektorých verejných orgánov na stretnutiach, nestačili na vznik odôvodnenej pochybnosti, pokiaľ ide o protiprávnu povahu okrúhlych stolov z pohľadu práva Spoločenstva. Podľa môjho názoru ide o posúdenie, ktoré Súdnemu dvoru neprináleží preskúmavať v konaní o odvolaní a to v súlade so zásadami, ktoré som vyvodil v bodoch 66 až 68 týchto návrhov.

403. Po druhé, skutočnosť, že Súd prvého stupňa rozhodol, že schválenie alebo tolerancia porušovania zo strany rakúskych orgánov nemohli byť zohľadnené ako poľahčujúce okolnosti, nie je v rozpore s judikatúrou Spoločenstva a podľa mňa neporušuje zásadu rovnosti zaobchádzania.

404. Na jednej strane si myslím, že odvolateľ sa nemôže dovolávať už citovaného rozsudku CIF. V tejto veci totiž kartel umožňoval vnútroštátny zákon. Za týchto okolností sa súd Spoločenstva v bode 57 uvedeného rozsudku domnieval, že „pri určovaní úrovne sankcie možno správanie dotknutých podnikov posúdiť s prihliadnutím na poľahčujúcu okolnosť, ktoré predstavoval vnútroštátny právny rámec“. Teraz však nie sme v takejto situácii, pretože sporný rakúsky zákon umožňujúci zosúladené postupy bankových inštitúcií bol zrušený najneskôr 1. januára 1994, teda jeden rok pred obdobím porušovania, na ktoré sa vzťahuje sporné rozhodnutie.

145 — Odvolateľ odkazuje na rozhodnutie Komisie 77/327/EHS z 19. apríla 1977 týkajúce sa konania podľa článku 86 Zmluvy EHS (IV/28.841 — ABG/Naftárske podniky vykonávajúce činnosť v Holandsku) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v ES L 117, s. 1), rozhodnutie Komisie 92/204/EHS z 5. februára 1992 týkajúce sa konania podľa článku 85 Zmluvy EHS (IV/31.572 a 32.571 — Stavebný priemysel v Holandsku) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 92, s. 1) (pozri bod 141 rozhodnutia), a rozhodnutie Komisie 1999/271/ES z 9. decembra 1998 týkajúce sa konania podľa článku 85 Zmluvy ES (IV/34.466 — Grécke transbordéry) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 109, s. 24), ako aj rozsudok Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný, bod 88.

146 — C-198/01, Zb. s. I-8055, bod 57.

405. Na druhej strane sa domnievam, že BACA sa nemôže dovolávať porušenia zásady rovnosti zaobchádzania z dôvodu, že s ňou bolo zaobchádzané inak ako s inými podnikmi, ktorých sa týkali skoršie rozhodnutia Komisie.

406. Pripomínam, že zásada rovnosti zaobchádzania predstavuje všeobecnú právnu zásadu, ktorú je Komisia povinná dodržiavať v konaní začatom podľa článku 81 ES. Podľa ustálenej judikatúry táto zásada bráni tomu, aby sa s porovnateľnými situáciami zaobchádzalo rozdielne a tomu, aby sa s rozdielnymi situáciami zaobchádzalo podobne, ak takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené. [147] Pri výpočte pokút ukladaných podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 súd Spoločenstva uznal, že uplatňovanie metódy zvolenej usmerneniami sa vyznačuje určitým diferencovaným zaobchádzaním s podnikmi, ktorých sa týka rozhodnutie Komisie. [148] Usmernenia totiž umožňujú Komisii individualizovať sankciu v závislosti od konaní a vlastných charakteristík podnikov, aby tak bola zabezpečená účinnosť súťažných pravidiel Spoločenstva.

407. Navyše, z ustálenej judikatúry, ktorú Súdny dvor pripomenul v už citovanom rozsudku JCB Service/Komisia, vyplýva, že „predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie nepredstavuje právny rámec pre pokuty v oblasti hospodárskej súťaže, a že rozhodnutia týkajúce sa iných vecí majú orientačný charakter, pokiaľ ide o existenciu diskriminácie“, [149] Ako totiž upresňuje Súdny dvor, poznatky vyvodené z tejto praxe môžu mať iba orientačný charakter, keďže konkrétne okolnosti veci ako trhy, výrobky, krajiny, podniky a dotknuté obdobia nie sú zhodné. [150]

408. Za týchto okolností si myslím, že prípadných poznatkov, ktoré možno vyvodiť zo skorších rozhodnutí Komisie, sa nemožno dovolávať v prejednávaných veciach.

409. S prihliadnutím na tieto skutočnosti si myslím, že druhú časť tohto dôvodu treba zamietnuť ako nedôvodnú.

147 — Pozri najmä rozsudky Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, BPB de Eendracht/Komisia, T-311/94, Zb. s. II-1129, bod 309, a Archer Daniels Midland I, už citovaný, bod 107.

148 — Pozri v tomto ohľade rozsudok Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný, bod 238.

149 — Bod 205. Pozri rovnako rozsudok Scandinavian Airlines System/Komisia, už citovaný, bod 87 a citovaná judikatúra.

150 — Rozsudok JCB Service/Komisia, už citovaný, bod 201.

c) *O* tretej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení verejného charakteru stretnutí Súdom prvého stupňa [151]

411. Komisia odmieta tieto tvrdenia. Upresňuje, že neexistuje žiadna judikatúra, podľa ktorej by sa účastníci kartelu mohli domnievať, že ich postupy sú dovolené z dôvodu, že určité správanie je všeobecne známe. Ak by tomu tak bolo, stačilo by na vyhnutie sa peňažným sankciám zverejniť určité postupy. V tomto ohľade dal Súd prvého stupňa jasne najavo, že všeobecná známosť nie je rozhodujúca.

i) Argumentácia účastníkov konania

410. BA-CA tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil rôznych nesprávnych právnych posúdení tým, že nepriznal žiadne zníženie pokuty, hoci bola preukázaná verejná známosť bankových okrúhlych stolov. Po prvé, Súd prvého stupňa nesprávne usúdil, že kartel nebol verejne známy v celom svojom rozsahu, hoci mnohé dôkazy predložené v žalobe a najmä novinové články preukazujú, že verejnosť vedela o témach rozhovorov a o priamej súvislosti existujúcej medzi bankovými okrúhlymi stolmi a vývojom úrokových sadzieb. Súd prvého stupňa v dôsledku toho porušil zásady dokazovania tým, že vecne nepreskúmal dokumenty predložené odvolateľom. Po druhé, Súd prvého stupňa ide nad rámec toho, čo je možné vyžadovať, keď sa domnieva, že verejnosť musí mať podrobnú vedomosť o rozhovoroch na to, aby bolo možné priznať zníženie pokuty. Po tretie, Súd prvého stupňa nesprávne zopakoval vysvetlenie odvolateľa, keďže odvolateľ vôbec netvrdil, že verejná známosť stretnutí viedla k ich zákonnosti.

ii) Posúdenie

412. Navrhujem Súdnemu dvoru, aby túto časť bez ďalšieho zamietol ako neprípustnú.

413. BA-CA sa totiž v podstate snaží spochybniť niektoré posúdenia skutkového stavu, ktoré Súd prvého stupňa vykonal v bode 506 napadnutého rozsudku. Odvolateľ sa obmedzuje na kritiku záverov Súdu prvého stupňa bez toho, aby preukazoval pochybenia, ktoré viedli Súd prvého stupňa k skresleniu dôkazných prostriedkov. Jeho výhrady teda predstavujú iba pokus nahradiť svojou verziou udalostí posúdenie Súdu prvého stupňa.

151 — Bod 506 napadnutého rozsudku.

414. Za týchto okolností treba tretiu časť dôvodu podľa môjho názoru považovať za neprípustnú.

415. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti navrhujem Súdnemu dvoru, aby posúdil druhý dôvod týkajúci sa analýzy poľahčujúcich okolností Súdom prvého stupňa ako sčasti neprípustný a sčasti nedôvodný, a zamietol ho.

C — *O treťom dôvode založenom ne nesprávnom právnom posúdení, na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, ochrany legitímnej dôvery a práva na obhajobu, ako aj na nedostatočnom a vnútorne rozpornom odôvodnení pokiaľ ide o uplatnenie bodu D oznámenia o spolupráci*

416. Vo svojom oznámení o spolupráci definovala Komisia podmienky, za ktorých podniky spolupracujúce s Komisiou počas jej vyšetrovania týkajúceho sa kartelu môžu byť oslobodené od uloženia pokuty alebo im môže byť znížená pokuta, ktorú by inak museli zaplatiť (bod A 3).

417. Pokiaľ ide o uplatnenie oznámenia o spolupráci na odvolateľov, je nepochybné, že ich správanie treba posúdiť podľa bodu D tohto oznámenia nazvaného „Výrazné zníženie výšky pokuty“.

418. Podľa bodu D, 1 tohto oznámenia „ak podnik spolupracuje bez toho, aby boli splnené všetky podmienky uvedené pod bodmi B a C, poskytne sa mu zníženie od 10 do 50 % sumy pokuty, ktorá by mu bola uložená, ak by nespolupracoval“. [*neoficiálny preklad*]

419. Bod D ods. 2 oznámenia o spolupráci upresňuje:

„Môže ísť o najmä o prípad, ak:

— pred zaslaním oznámenia o výhradách podnik poskytne Komisii informácie, dokumenty alebo iné dôkazné prostriedky, ktoré prispievajú k potvrdeniu existencie spáchaného porušenia,

— po doručení oznámenia o výhradách podnik informuje Komisiu, že nepopiera vecnú správnosť skutkového stavu, na

ktorom Komisia zakladá svoje obvinenia.“ [*neoficiálny preklad*]

420. Ako Súd prvého stupňa pripomenul v bode 530 napadnutého rozsudku, z ustálenej judikatúry vyplýva, že zníženie pokuty na základe spolupráce počas správneho konania je odôvodnené iba vtedy, ak správanie dotknutého podniku uľahčilo úlohu Komisie a umožnilo jej konštatovať porušenie s menšími ťažkosťami a prípadne ho ukončiť.

421. Okrem toho treba pripomenúť, že podľa článku 11 ods. 1 nariadenia č. 17 môže Komisia pri plnení úloh, ktoré sú jej zverené článkom 81 ES, najmä zhromažďovať všetky potrebné informácie od podnikov a združení podnikov, ktoré sú podľa odseku 4 tohto článku povinné poskytnúť požadované informácie. Ak podnik alebo združenie podnikov neposkytne požadované informácie v lehote stanovenej Komisiou alebo poskytne neúplné informácie, je Komisia oprávnená v súlade s článkom 11 ods. 5 nariadenia č. 17 žiadať tieto informácie formou rozhodnutia, pričom podnik alebo združenie podnikov sa v prípade vytrvalého odmietania poskytnúť tieto informácie vystavuje riziku pokuty alebo penále.

422. V tomto ohľade, ako správne pripomenul Súd prvého stupňa v bode 529 napadnutého rozsudku, spolupráca podniku pri šetrení, ktorá nepresahovala rámec povinností podniku podľa článku 11 ods. 4 a 5 nariadenia č. 17, nedáva právo na zníženie pokuty. Naopak v prípade, keď podnik v odpovedi na žiadosť o informácie podľa článku 11 nariadenia č. 17 poskytne informácie nad rámec tých, ktorých poskytnutie môže Komisia vyžadovať podľa tohto článku, možno dotknutému podniku priznať zníženie pokuty.

423. S prihliadnutím na tieto zásady treba preskúmať, či analýza Súdu prvého stupňa týkajúca sa zníženia pokuty priznaného Komisiou odvolateľom v súlade s bodom D ods. 2 prvou zarážkou oznámenia o spolupráci vyplýva z nesprávneho posúdenia.

424. V spornom rozhodnutí Komisia posúdila spoluprácu bánk so zreteľom na bod D oznámenia o spolupráci. Priznala týmto bankám 10 % zníženie ich pokuty v súlade s bodom D ods. 2 druhou zarážkou tohto oznámenia z dôvodu, že nepopreli vecnú správnosť skutkového stavu uvedeného v oznámení o výhradách.[152] Komisia im naopak odmietla priznať zníženie pokuty v súlade s bodom D ods. 2 prvou zarážkou tohto oznámenia, podľa ktorého možno

152 — Odôvodnenia č. 558 a 559 sporného rozhodnutia.

pokutu znížiť ak „pred zaslaním oznámenia o výhradách podnik poskytne Komisii informácie, dokumenty alebo iné dôkazné prostriedky, ktoré prispievajú k potvrdeniu existencie spáchaného porušenia.“ [*neoficiálny preklad*]

425. Pokiaľ ide o odpovede na žiadosti o informácie, Komisia sa domnievala, že oznámenie dátumov a mien účastníkov okrúhlych stolov, ako aj odovzdanie dokumentov týkajúcich sa týchto okrúhlych stolov, nebolo dobrovoľné. V dôsledku toho tieto oznámenia nebolo podľa Komisie možné kvalifikovať ako „spoluprácu“. [153]

426. Komisia sa ďalej domnievala, že spoločné opísanie skutkového stavu predložené bankami neprinieslo žiadnu pridanú hodnotu k tomu, čo bolo legálne požadované. Uznala, že toto opísanie išlo nad rámec požadovaných informácií tým, že podrobne opisovalo historický kontext „siete Lombard“ a zhŕňalo obsah rôznych okrúhlych stolov. Napriek tomu však podľa nej toto opísanie slúžilo nie na upresnenie skutkového stavu, ale skôr na obhajobu bánk.

427. Pokiaľ ide o dokumenty odovzdané spolu so spoločným opísaním skutkového stavu, Komisia zdôraznila, že banky neboli na jej žiadosť schopné identifikovať dokumenty obsahujúce skutočnosti nové v porovnaní so skutočnosťami nachádzajúcimi sa v dokumentoch zhromaždených počas šetrení alebo tých, ktoré museli byť predložené na základe žiadostí o informácie, a dospela k záveru, že tieto dokumenty neprinies li žiadnu pridanú hodnotu. [154]

428. V napadnutom rozsudku Súd prvého stupňa odmietol všetky dôvody založené na nerešpektovaní oznámenia o spolupráci. Navyše so zreteľom na závažnosť porušenia Súd prvého stupňa rozhodol, že spolupráca odvolateľov neodôvodňovala žiadne dodatočné zníženie pokuty, ktorá im bola uložená.

429. Vo svojich odvolaniach odvolatelia vytýkajú Súdu prvého stupňa, že nesprávne posúdil rozsah ich spolupráce so zreteľom na oznámenie o spolupráci a v tomto ohľade porušil zásady rovnosti zaobchádzania a legitímnej dôvery. Tvrdia, že podľa bodu D oznámenia o spolupráci im malo byť priznané väčšie zníženie pokuty, ktorá im bola uložená.

153 — Odôvodnenia č. 545 a 546 sporného rozhodnutia.

154 — Odôvodnenia č. 547 až 557 sporného rozhodnutia.

1. O prvej časti dôvodu založenej na nesprávnom posúdení voľnej úvahy Komisie a výkonu vlastného súdneho preskúmania Súdom prvého stupňa

a) Argumentácia účastníkov konania

430. BA-CA tvrdí, že Súd prvého stupňa neposúdil správne voľnú úvahu, ktorou disponuje Komisia pri vykonávaní oznámenia o spolupráci, ani hranice svojej vlastného súdneho preskúmania. Bod D oznámenia o spolupráci totiž nezveruje Komisii žiadnu voľnú úvahu, pokiaľ ide na jednej strane o to, či informácie poskytnuté podnikom uľahčili úlohu Komisie a na druhej strane o to, či podniku, ktorý spolupracoval, treba priznať zníženie pokuty. Ani odkaz na už citovaný rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia nemôže odôvodniť existenciu neobmedzenej voľnej úvahy na strane Komisie. Navyše, a na rozdiel od toho, čo Súd prvého stupňa usúdil v bode 532 napadnutého rozsudku, posúdenie spolupráce podniku podlieha neobmedzenej právomoci Súdu prvého stupňa. V tomto ohľade odvolateľ odkazuje na už citovaný rozsudok Groupe Danone/Komisia, v ktorom Súd prvého stupňa súhlasil s tým, že preskúma, či zníženie pokuty, ktoré Komisia poskytla podniku podľa bodu D ods. 2 prvej zarážky oznámenia o spolupráci, vyplývalo z nesprávneho posúdenia rozsahu spolupráce podniku, najmä so zreteľom na rozhodovaciu prax Komisie. [155]

b) Posúdenie

431. Nezdieľam názor odvolateľa o voľnej úvahe, ktorou disponuje Komisia pri uplatňovaní oznámenia o spolupráci.

432. Ako som totiž už uviedol, Komisia požíva podľa ustálenej judikatúry pri výpočte výšky pokuty rozsiahlu voľnú úvahu. V tomto rámci môže zohľadniť mnohé faktory pod podmienkou, že neprekročí hranice uvedené v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. Pokiaľ ide o zohľadnenia spolupráce podniku v konaní, Súdny dvor v už citovanom rozsudku Dansk Rørindustri a i./Komisia výslovne uznal, že „Komisia totiž v tejto súvislosti disponuje voľnou úvahou, ako to vyplýva zo samotného znenia [bodu D ods. 2 oznámenia o spolupráci] a osobitne úvodných slov ‚Môže ísť najmä o prípad‘…“. V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že v hraniciach vymedzených týmto oznámením požíva Komisia voľnú úvahu pri posúdení, či informácie alebo dokumenty, dobrovoľne poskytnuté podnikmi, uľahčili úlohu a či je namieste udeliť podniku zníženie podľa tohto oznámenia. [156]

155 — Bod 456.

156 — Body 393 a 394.

433. Za týchto okolností a ako to zdôrazňuje Súd prvého stupňa v bode 532 napadnutého rozsudku, môže byť posúdenie, ktoré vykonáva Komisia, predmetom iba obmedzeného súdneho preskúmania.

434. Na záver chcem zdôrazniť, že v už citovanom rozsudku Group Danone/Komisia Súd prvého stupňa skutočne preskúmal, či zníženie pokuty, ktoré Komisia poskytla dotknutému podniku v súlade s bodom D ods. 2 prvou zarážkou oznámenia o spolupráci, nevyplývalo z nesprávneho posúdenia rozsahu jeho spolupráce a neporušovalo zásadu rovnosti zaobchádzania. Napriek tomu pripomínam odvolateľovi, že Súd prvého stupňa v bode 458 tohto rozsudku odmietol zohľadniť predchádzajúcu rozhodovaciu prax Komisie, keď sa domnieval, že „zo samotnej skutočnosti, že Komisia vo svojej skoršej rozhodovacej praxi poskytovala za určité správanie zníženie v určitom rozsahu, nevyplýva, že je povinná poskytnúť rovnaké pomerné zníženie pri posúdení podobného správania v rámci neskoršieho správneho konania“.

435. S prihliadnutím na tieto skutočnosti preto navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol túto prvú časť ako nedôvodnú.

2. O druhej časti dôvodu založenej na nesprávnom právnom posúdení pri uplatnení oznámenia o spolupráci

436. RZB a BA-CA vznášajú na podporu tejto časti dve výhrady.

a) O prvej výhrade založenej na použití nesprávneho kritéria posúdenia a na na porušení zásady rovnosti zaobchádzania

i) Argumentácia účastníkov konania

437. RZB a BA-CA tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia mohla vyžadovať, aby spolupráca priniesla „pridanú hodnotu“ na to, aby umožnila zníženie pokuty. [157]

438. Podľa BA-CA Súd prvého stupňa použitím tohto kritéria porušil aj zásadu rovnosti zaobchádzania. Na jednej strane mu mal Súd prvého stupňa priznať väčšie zníženie pokuty, keďže nepopierateľne spolupracoval vo väčšej miere a kvalitatívne lepšie ako

157 — Vo svojom odvolaní BA-CA odkazuje na pojem „nápomocnej“ („Hilfreiche“) spolupráce podniku. Tento výraz sa nenachádza v napadnutom rozsudku.

ostatné podniky. Na druhej strane Súd prvého stupňa v bode 534 napadnutého rozsudku nesprávne usúdil, že samotná skutočnosť, že Komisia priznala vo svojej skoršej rozhodovacej praxi určité zníženie za určité správanie, neznamená, že je povinná priznať rovnaké pomerné zníženie pri posudzovaní podobného správania v rámci neskoršieho správneho konania.

ii) Posúdenie

439. Pokiaľ ide o tvrdenia RZB a BA-CA o použití nesprávneho kritéria posúdenia, navrhujem Súdnemu dvoru, aby v súlade so zásadami vyvodenými v bode 65 týchto návrhov zamietol tieto tvrdenia bez ďalšieho ako neprípustné. Zo spisu totiž vyplýva, že RZB a BA-CA iba opakujú tvrdenia, ktoré už uplatnili pre Súdom prvého stupňa.

440. Pokiaľ ide o tvrdenie BA-CA založené na porušení zásady rovnosti zaobchádzania, myslím si, že nie je dôvodné.

441. Ako som už uviedol, z ustálenej judikatúry vyplýva, že Komisia nemôže nerešpektovať zásadu rovnosti zaobchádzania pri svojom posúdení spolupráce poskytnutej podnikom. [158] Zásada rovnosti zaobchádzania predstavuje všeobecnú zásadu práva Spoločenstva, ktorá je podľa ustálenej judikatúry porušená, ak sa s porovnateľnými situáciami zaobchádza rozdielne alebo ak sa s rozdielnymi situáciami zaobchádza rovnako, ak takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené.

442. Napriek tomu v rámci výpočtu pokút ukladaných podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 súd Spoločenstva uznal, že určité diferencované zaobchádzanie s podnikmi, ktorých sa týka rozhodnutie Komisie, je vlastné uplatňovaniu metódy zvolenej usmerneniami. [159] Pokiaľ ide o spoluprácu podniku v konaní, Súd prvého stupňa tak v už citovanom rozsudku Groupe Danone/Komisia rozhodol, že rozdielne zaobchádzanie s dotknutými podnikmi možno pripísať neporovnateľnej miere spolupráce, najmä v rozsahu, v akom pozostávala z poskytnutia rôznych informácií, poskytnutia týchto informácií v rôznych štádiách správneho konania, alebo za odlišných okolností. [160]

158 — Pozri rozsudok Groupe Danone/Komisia, už citovaný, bod 453.

159 — Pozri v tomto ohľade rozsudok Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný, bod 238.

160 — Bod 454.

443. Na podporu svojej výhrady odvolateľ vytýka Súdu prvého stupňa, že mu nepriznal väčšie zníženie v súlade s bodom D oznámenia o spolupráci, keďže v konaní spolupracoval viac ako ostatné dotknuté banky. Myslím si, že toto tvrdenie nemôže byť predmetom preskúmania Súdnym dvorom v konaní o odvolaní, pretože Súdny dvor by potom musel nahradiť svojím vlastným posúdením posúdenie Súdu prvého stupňa.

444. V každom prípade, a ak by Súdny dvor považoval toto tvrdenie za prípustné, si myslím, že so zreteľom na voľnú úvahu, ktorou disponuje Komisia, mohol Súd prvého stupňa oprávnene a bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, ktoré možno vytknúť v konaní o odvolaní, rozhodnúť, že hoci spolupráca odvolateľa mohla v zásade patriť medzi situácie umožňujúce zníženie pokuty v súlade s bodom D oznámenia o spolupráci, nemusela nevyhnutne viesť Komisiu k tomu, aby mu priznala väčšie zníženie pokuty.

445. Napokon, na rozdiel od toho, čo tvrdí BA-CA, sa Súd prvého stupňa nedopustil žiadneho nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 534 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia nie je viazaná svojou predchádzajúcou rozhodovacou praxou. Ako som totiž už uviedol v bode 407 týchto návrhov, z ustálenej judikatúry vyplýva, že predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie nepredstavuje právny rámec pre pokuty v oblasti hospodárskej súťaže, a že rozhodnutia týkajúce sa iných vecí majú orientačný charakter, pokiaľ ide o existenciu diskriminácie. Za týchto okolností si myslím, že BA-CA sa nemôže dovolávať porušenia zásady rovnosti zaobchádzania z toho dôvodu, že s ním bolo zaobchádzané inak ako s ostatnými podnikmi, ktorých sa týkajú skoršie rozhodnutia Komisie.

446. S prihliadnutím na uvedené navrhujem Súdnemu dvoru, aby posúdil túto prvú výhradu ako sčasti neprípustnú a sčasti nedôvodnú.

b) O druhej výhrade založenej na nesprávnom právnom posúdení pri prieskume rozsahu spolupráce podnikov, na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, ochrany legitímnej dôvery a rešpektovania práva obhajobu, ako aj na nedostatočnom a vnútorne rozpornom odôvodnení

447. Túto výhradu vznášajú RZB a BA-CA.

448. Odvolatelia s výnimkou určitých špecifík súvisiacich s ich vlastnou situáciou v podstate tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia pri posúdení spolupráce, ktorú poskytli Komisii počas rôznych etáp konania. Súd prvého stupňa neuplatnil správne článok 11 nariadenia č. 17 a nezohľadnil rozhodovaciu prax

Komisie. Navyše porušil zásady rovnosti zaobchádzania, ochrany legitímnej dôvody, ako aj právo odvolateľov na obhajobu. Napokon Súd prvého stupňa odôvodnil napadnutý rozsudok nedostatočne a vnútorne rozporne.

i) O prvom tvrdení RZB založenom na nesprávnom posúdení dobrovoľnosti odpovedí na žiadosti o informácie a na porušení práva na obhajobu

— Argumentácia účastníkov konania

449. RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že neposúdil odpovede, ktoré poskytol na žiadosť Komisie o informácie ako „dobrovoľné“, čo by podľa neho muselo mať za následok zníženie pokuty podľa oznámenia o spolupráci. Súd prvého stupňa tým umožňuje Komisii, aby akonáhle začne mať pochybnosti o stretnutiach medzi konkurentmi, zaslala veľmi vágne formulované žiadosti o informácie, ktoré vyvolávajú následky, ak na ne podniky neodpovedia. Komisia tak vykonáva na tieto podniky neodolateľný nátlak tým, že im zasiela jednoduché štandardné otázky, ktoré ich vedú k tomu, aby svedčili proti sebe samým. Táto úvaha porušuje právo týchto podnikov na obhajobu tak, ako bolo potvrdené v už citovanom rozsudku Orkem/Komisia [161].

450. Podľa Komisie RZB prehliada skutočnosť, že Komisia môže zohľadniť informácie vyplývajúce z „dobrovoľnej“ spolupráce v zmysle oznámenia o spolupráci iba vtedy, ak tieto informácie uľahčujú jej úlohu pri zistení a potrestaní porušenia a predstavujú dôkaz skutočnej spolupráce. Informácie, ktoré poskytol odvolateľ, však iba opisovali historický kontext „siete Lombard“ a obsah stretnutí kartelu, čo sú informácie, ktoré už Komisia mala. Nešlo teda o žiadnu pridanú hodnotu. Komisia okrem toho zdôrazňuje, že v čase, keď vyšetrovala odvolateľov, mala informácie, že množstvo okrúhlych stolov sa zaoberalo všetkými bankovými produktmi a že tieto okrúhle stoly tvorili súčasť siete, takže rámec porušenia a teda predmet vyšetrovania boli jasne identifikované, najmä pokiaľ ide o zúčastnené podniky, povahu porušenia a predmet dohôd. Na záver Komisia upresňuje, že otázky sa týkali všetkých okrúhlych stolov, ktoré sa konali pravidelne, takže podniky nemuseli vyberať alebo posúdiť stretnutia, ktoré mohli predstavovať porušenia článku 81 ES.

161 — Bod 32 a nasl.

— Posúdenie

451. Dňa 21. septembra 1998 zaslala Komisia v súlade s článkom 11 ods. 1 a 2 nariadenia. č. 17 žiadosť o informácie mnohým bankovými inštitúciám podozrivým z toho, že sa zúčastňovali na protisúťažných dohodách alebo postupoch.

452. Rozsah žiadostí o informácie, ktoré Komisia zaslala rôznym bankám, sa pohyboval od 30 otázok (BA-CA) do 3 otázok (ÖVAG a Bank der Österreichischen Postsparkasse AG, ďalej len „PSK-B“). Otázky nachádzajúce sa v najpodrobnejších žiadostiach, na ktoré banky odpovedali, mali za cieľ získať najmä údaje o účastníkoch okrúhlych stolov (mená, podniky, ku ktorým patria a funkcie), predloženie všetkých interných dokumentov vzťahujúcich sa na okrúhle stoly, ako aj opis obsahu rozhovorov. Žiadosti o informácie obsahovali navyše otázky tohto typu:

„Predložte prosím všetky zápisnice, poznámky, korešpondenciu a iné dokumenty, ktoré sa vzťahujú na stretnutia, rozhovory alebo iné kontakty medzi Vašim podnikom a inou rakúskou úverovou inštitúciou v rámci okrúhlych stolov uvedených ďalej alebo prípadných iných okrúhlych stolov, ktoré sa konali pravidelne (či už boli vyhotovené pred, počas alebo po týchto kontaktoch). Uveďte prosím dátumy, vrátane dátumov prvého a posledného stretnutia, a účastníkov (meno, podnik, funkcia)“ (nasledoval zoznam niektorých okrúhlych stolov).

453. Myslím si, že tieto výhrady nie sú dôvodné.

454. Zdá sa mi totiž, že odvolateľ si mýli povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo žiadosti o informácie formulovanej Komisiou podľa článku 11 nariadenia č. 17 a výhody, ktoré sa mu ponúkajú podľa oznámenia o spolupráci.

455. Odpovede, ktoré odvolateľ poskytol na žiadosti Komisie o informácie, sú súčasťou rámca vyšetrovacích právomocí priznaných tejto inštitúcii.

456. Podľa článku 11 ods. 1 až 5 nariadenia č. 17, a ako to vyplýva z už citovaného rozsudku Orkem/Komisia, je Komisia oprávnená uložiť podniku v prípade potreby rozhodnutím povinnosť poskytnúť všetky potrebné informácie týkajúce sa skutočností, o ktorých môže mať vedomosť a prípadne jej

odovzdať všetky súvisiace dokumenty, ktoré má vo svojej držbe. [162] To platí rovnako, keď tieto dokumenty môžu slúžiť „na preukázanie existencie protisúťažného správania proti tomuto podniku alebo proti inému podniku“ a to v pri rešpektovaní práva podniku na obhajobu. [163] Ako to uvádza Súdny dvor, nariadenie č. 17 ukladá podniku povinnosť aktívnej spolupráce, ktorá znamená, že poskytne Komisii k dispozícii všetky informácie týkajúce sa predmetu vyšetrovania. [164] V prejednávanej veci teda odvolateľ nekonal v rámci „dobrovoľnej“ spolupráce v konaní, ktorá by mohla patriť medzi situácie uvedené v oznámení o spolupráci.

457. Za takejto situácie sa mi zdá, že Súd prvého stupňa bol oprávnený odmietnuť kvalifikovať príspevok odvolateľa ako čisto „dobrovoľný“ a priznať mu podľa oznámenia o spolupráci zníženie jeho pokuty.

458. Navyše si myslím, že Súd prvého stupňa so zreteľom na judikatúru Súdneho dvora neporušil právo odvolateľa na obhajobu.

459. Viem, že potreba zabezpečiť rešpektovanie práva na obhajobu predstavuje základnú zásadu právneho poriadku Spoločenstva, ktorá musí byť dodržaná v správnych konaniach, ktoré môžu viesť k sankciám. [165] Ako zdôraznil Súdny dvor v už citovanom rozsudku Orkem/Komisie, toto právo musí byť rešpektované už počas predbežného vyšetrovania, pretože toto vyšetrovanie môže mať rozhodujúci charakter pri zistení dôkazov nezákonnosti správania podnikov. [166]

460. Súdny dvor sa pokúša nájsť rovnováhu medzi požiadavkami súvisiacimi s odhaľovaním a trestaním protisúťažných kartelov a požiadavkami súvisiacimi s nevyhnutným rešpektovaním práva podnikov vyšetrovaných Komisiou na obhajobu.

461. Zdá sa mi, že táto rovnováha sa hľadá ťažko, ako to preukazujú výrazy, ktoré Súdny dvor použil v bode 34 už citovaného rozsudku Orkem/Komisia, podľa ktorých „aj keď je kvôli zachovaniu potrebného účinku článku 11 ods. 2 a 5 nariadenia č. 17 Komisia oprávnená uložiť podniku povinnosť poskytnúť všetky potrebné informácie týkajúce sa skutočností, o ktorých môže mať vedomosť a prípadne jej odovzdať všetky súvisiace dokumenty, ktoré má vo svojej držbe, *aj keď tieto môžu slúžiť na*

162 — Bod 34.
163 — Tamže.
164 — Bod 27.
165 — Pozri rozsudky Súdneho dvora z 9. novembra 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisia, 322/81, Zb. s. 3461, bod 7; Hoechst/Komisia, už citovaný, bod 15, ako aj Orkem/Komisia, už citovaný, body 32 a 33.
166 — Bod 33.

preukázanie existencie protisúťažného správania proti tomuto podniku alebo proti inému podniku, napriek tomu nemôže rozhodnutím, ktorým žiada o informácie porušiť právo na obhajobu priznané podniku“. [167] Znamená to, ako uvádza Súdny dvor v bode 35 tohto rozsudku, že „Komisia nemôže uložiť podniku povinnosť poskytnúť odpovede, ktorými by bol tento podnik navádzaný k tomu, aby uznal existenciu porušenia, ktoré musí preukázať Komisia“. [168]

462. Táto judikatúra, ktorá sa mi v určitých ohľadoch zdá rozporná, odhaľuje ťažkosti, ktorým môže čeliť súd Spoločenstva pri svojom preskúmaní rešpektovania práva podnikov na obhajobu v tomto type konania.

463. Toto preskúmanie sa musí nevyhnutne vykonávať z prípadu na prípad. Otázka, ktorá vzniká, je najmä otázka, ktoré sú informácie, ktoré môžu byť spôsobilé odhaliť protisúťažné správanie podniku na trhu.

464. Nezdá sa, že by prejednávané veci spôsobovali v tomto ohľade skutočné ťažkosti.

465. Súdny dvor už totiž rozhodol, že proti otázkam týkajúcim sa stretnutí podnikov, ktorých cieľom je získať iba skutkové informácie o konaní týchto stretnutí a postavení účastníkov, ako aj odovzdanie súvisiacich dokumentov, nemožno mať výhrady. [169]

466. Naopak, Súd prvého stupňa už rovnako rozhodol, že informácie týkajúce sa predmetu a priebehu stretnutí, na ktorých sa podniky zúčastnili, ako aj výsledky alebo závery týchto stretnutí, sú nezlučiteľné s právom na obhajobu, keďže ho môžu donútiť priznať svoju účasť na porušení. [170]

467. V prejednávaných veciach Súd prvého stupňa uviedol, že žiadosti Komisie mali za cieľ získať čisto skutkové informácie o všetkých okrúhlych stoloch, čo je zistenie, ktoré ako pripomeniem, nemôže byť predmetom preskúmavania Súdnym dvorom v konaní o odvolaní.

468. V dôsledku toho a so zreteľom na už citovanú judikatúru si myslím, že Súd prvého stupňa bol oprávnených v bodoch 541 a 544 napadnutého rozsudku rozhodnúť, že otázky

167 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

168 — Pozri rovnako rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný, body 61 až 65.

169 — Rozsudok Orkem/Komisia, už citovaný, bod 37.

170 — Pozri judikatúru citovanú v bode 540 napadnutého rozsudku, a najmä rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. februára 2001, Mannesmannröhren-Werke/Komisia, T-112/98, Zb. s. II-729, body 71 až 73, ako aj citovanú judikatúru.

položené Komisiou neboli spôsobilé porušiť právo odvolateľa na obhajobu.

469. S prihliadnutím na tieto úvahy si myslím, že prvé tvrdenie RZB založené na nesprávnom posúdení dobrovoľnosti odpovedí na žiadosti o informácie, treba zamietnuť ako nedôvodné.

ii) O druhom tvrdení založenom na nesprávnom právnom posúdení spoločného opísania skutkového stavu

— Argumentácia účastníkov konania

470. Toto druhé tvrdenie uplatňuje RZB a BA-CA.

471. Po prvé, tieto dva podniky tvrdia, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď sa v bode 556 napadnutého rozsudku domnieval, že vysvetlenia súvislosti, ktoré sa zaoberali postupmi odporujúcimi právu hospodárskej súťaže, nemožno považovať sa spoluprácu v konaní v zmysle oznámenia o spolupráci z dôvodu, že môžu predstavovať prostriedok obhajoby podnikov. Podľa BA-CA neexistuje žiadne právne pravidlo, podľa ktorého dokument, ktorý účastníci konania použijú na účely ich obhajoby, nemôže zároveň poskytovať Komisii cenné a užitočné meritórne informácie, ktoré prispievajú k zisteniu porušenia.

472. Po druhé, RZB tvrdí, že analýza Súdu prvého stupňa je nesprávna, pretože úvaha Komisie je v rozpore s jej vlastnou rozhodovacou praxou. Odvolateľ v tomto ohľade odkazuje na oddiel II časť A bod 9 písm. a) a oddiel IV oznámenia o spolupráci z roku 2006. [171]

473. Po tretie, BA-CA tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil pochybenia, keď rozhodol, že Komisia mohla pri svojom posúdení užitočnosti dobrovoľnej spolupráce bánk zohľadniť skutočnosť, že banky jej so spoločným opísaním skutkového stavu neposkytli „všetky dokumenty týkajúce sa okrúhlych stolov“. Podľa neho neexistuje žiadne pravidlo v tomto zmysle. Navyše, s prihliadnutím na rozsah porušenia, mohol odvolateľ poskytnúť tieto dokumenty iba postupne.

474. Po štvrté, BA-CA tvrdí, že napadnutý rozsudok je postihnutý vnútorným rozporom.

171 — Oznámenie Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v kartelových prípadoch (Ú. v. EÚ C 298, 2006, s. 17).

Hoci totiž spoločné opísanie skutkového stavu prispelo k zisteniu porušenia, Súd prvého stupňa nepriznal v prospech odvolateľa žiadne zníženie pokuty.

477. Aj tretie tvrdenie uplatnené BA-CA treba zamietnuť. Súd prvého stupňa mohol oprávnene vychádzať z voľnej úvahy, ktorou disponuje Komisia v tejto veci, aby rozhodol, že Komisia mohla na účely posúdenia užitočnosti spolupráce podniku zohľadniť neúplnosť príloh spoločného opísania skutkového stavu.

— Posúdenie

475. RZB a BA-CA vytýkajú Súdu prvého stupňa v podstate to, že nemal výhrady voči posúdeniu Komisie, podľa ktorého banky použili spoločné opísanie skutkového stavu ako prostriedok obhajoby. Navrhujem Súdnemu dvoru, aby toto tvrdenie bez ďalšieho zamietol ako nedôvodné, pretože prináleží iba Komisii, aby posúdila rozsah, v akom podniky mohli spolupracovať v konaní poskytnutím spoločného opísania skutkového stavu, a Súd prvého stupňa iba rešpektoval voľnú úvahu, ktorou disponuje Komisia v tejto veci.

478. S prihliadnutím na tieto skutočnosti si myslím, že analýza Súdu prvého stupňa týkajúca sa spoločného opísania skutkového stavu, ktoré poskytli odvolatelia, nie je postihnutá nesprávnym právnym posúdením a vnútorným rozporom.

476. Pokiaľ ide o druhé tvrdenie RZB, navrhujem Súdnemu dvoru, aby mu rovnako nevyhovel. Na jednej strane, ako som už uviedol, Komisia nie je viazaná svojou predchádzajúcou rozhodovacou praxou. Na druhej strane sa RZB nemôže dovolávať znenia oznámenia o spolupráci, ktoré Komisia prijala v roku 2006, teda štyri roky po prijatí sporného rozhodnutia.

479. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol všetky výhrady, ktoré v tomto ohľade formulovali RZB a BA-CA.

iii) O treťom tvrdení založenom na nesprávnom posúdení uznania protisúťažného cieľa porušenia zo strany RZB a na porušení zásady rovnosti zaobchádzania

— Argumentácia účastníkov konania

480. RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že v bode 559 napadnutého rozsudku ignoroval osobitnú hodnotu jeho priznania, zatiaľ čo Komisia na neho výslovne odkázala vo svojej analýze. Úvaha Súdu prvého stupňa je v rozpore s jeho judikatúrou, pretože v už citovanom rozsudku Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni/Komisia uznal, že priznanie existencie nedovoleného kartelu zo strany podniku uľahčuje prácu Komisie. Navyše táto analýza predstavuje nerešpektovanie zásady rovnosti zaobchádzania, pretože s RZB bolo napriek jeho priznaniu zaobchádzané rovnako ako s ostatnými bankami. Odvolateľ preto žiada Súdny dvor, aby rozhodol o najmenej 10 %-nom znížení pokuty, ktorá mu bola uložená.

481. Komisia tvrdí, že podmienka vyžadovaná na získanie zníženia pokuty vyššieho ako 10 % nebola splnená, pretože už mala k dispozícii dokumenty potrebné na zistenie podstatného skutkového stavu. Trvá na tom, že oznámenie o spolupráci predstavuje vyšetrovací prostriedok sprevádzaný finančnými stimulmi a nie prostriedok odmeňovania v záujme podnikov, ktoré súhlasia so spoluprácou s Komisiou, a pripomína, že má diskrečnú právomoc, pokiaľ ide o to, či informácia prispieva k potvrdeniu existencie porušenia.

— Posúdenie

482. Myslím si, že treba zamietnuť aj toto tvrdenie.

483. Je pravda, že Súd prvého stupňa v už citovanom rozsudku Krupp Thyssen Stainless a cciai speciali Terni/Komisia uznal, že „priznanie existencie kartelu uľahčuje prácu Komisie počas vyšetrovania viac ako iba uznanie vecnej správnosti skutkového stavu“ [172]. Ide o zásadu, ktorú treba napriek tomu uplatňovať z prípadu na prípad, čo Súd prvého stupňa výslovne uznal v bode 559 napadnutého rozsudku. Súd prvého stupňa zohľadnil voľnú úvahu priznanú Komisii pri posúdení spolupráce podnikov v konaní. Súd prvého stupňa sa teda podľa mňa oprávnene a bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, ktoré možno vytýkať v konaní o odvolaní, mohol domnievať, že prináleží Komisii, aby v každom jednotlivom prípade posúdila, či takéto priznanie skutočne uľahčilo jej prácu.

172 — Bod 276.

484. Myslím si, že ani tvrdenie RZB založené na porušení zásady rovnosti zaobchádzania spočívajúcom v tom, že s ním bolo zaobchádzané rovnako ako s ostatnými bankami, a to napriek jeho priznaniu, nemôže uspieť.

485. Z napadnutého rozsudku totiž vyplýva, že priznanie odvolateľa neuľahčilo prácu Komisie, čo je kritérium, na základe ktorého možno rozhodnúť o znížení pokuty. Za týchto okolností si myslím, že Súd prvého stupňa sa mohol domnievať, že Komisia nebola nijako povinná odlíšiť tento podnik od iných podnikov tým, že by mu v tomto ohľade priznala dodatočné zníženie jeho pokuty.

iv) O štvrtom tvrdení založenom na prenesení dôkazného bremena pokiaľ ide o hodnotu spolupráce RZB a na porušení zásady ochrany legitímnej dôvery

— Argumentácia účastníkov konania

486. RZB vytýka Súdu prvého stupňa, že preniesol dôkazné bremeno, keď v bodoch 546 až 551 napadnutého rozsudku rozhodol, že na získanie zníženia pokuty vyššieho ako 10 % mal odvolateľ preukázať, že Komisia nebola schopná dokázať porušenie bez predložených dôkazných prostriedkov. Na jednej strane je táto analýza v rozpore s bodom D ods. 2 druhou zarážkou oznámenia o spolupráci a v dôsledku toho porušuje zásadu ochrany legitímnej dôvery. Na druhej strane je táto analýza nezlučiteľná s povinnosťou Komisie preukázať v správnych konaniach tak priaznivé, ako aj nepriaznivé skutkové okolnosti.

— Posúdenie

487. Navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol toto tvrdenie. Zdá sa mi totiž, že RZB si znovu mýli konanie uvedené v článku 11 nariadenia č. 17 týkajúce sa žiadostí o informácie, ktoré môže Komisia formulovať pri svojom vyšetrovaní, a prípady, v ktorých mu možno priznať zníženie pokuty podľa oznámenia o spolupráci.

488. RZB napáda úvahu, ktorú prijal Súd prvého stupňa v bode 551 napadnutého rozsudku. Táto úvaha sa týka odpovedí na žiadosti Komisie o informácie formulované podľa nariadenia č. 17. Odvolateľ sa preto nemôže odvolávať na porušenie znenia oznámenia o spolupráci a tým skôr zásady legitímnej dôvery.

489. Okrem toho RZB nemôže tvrdiť, že analýza Súdu prvého stupňa je v rozpore s pravidlami, ktoré sa uplatňujú v oblasti dôkazného bremena a dokazovania.

490. Oznámenie o spolupráci je vyšetrovacím prostriedkom umožňujúcim Komisii získať informácie o tvrdenom porušení práva hospodárskej súťaže tak, že finančne stimuluje podniky, aby v konaní spolupracovali. Ako som uviedol v bodoch 420 a 422 týchto návrhov v prípade, keď sa spolupráca podniku uskutočňuje na základe žiadosti o informácie formulovanej podľa článku 11 nariadenia č. 17, možno podniku priznať zníženie pokuty iba vtedy, ak informácie, ktoré poskytuje Komisii, idú nad rámec tých, ktorých poskytnutie môže Komisia vyžadovať podľa tohto ustanovenia. Správanie tohto podniku musí uľahčiť úlohu Komisie a umožniť jej konštatovať porušenie s menšími ťažkosťami.

491. Za týchto okolností, a aj keď skutočne prináleží Komisii, aby poskytla dôkaz porušenia článku 81 ods. 1 ES, ktoré konštatuje [173], je to naopak podnik, ktorý požaduje zníženie pokuty, ktorý musí preukázať, že jeho spolupráca pomohla Komisii pri plnení jej úlohy.

173 — Pozri v tomto ohľade moje úvahy v bode 128 týchto návrhov.

492. Súd prvého stupňa tak rozhodnutím, že „žalobcovia nepreukázali, že dokumenty predložené v odpovedi na žiadosti o informácie boli nevyhnutné na to, aby Komisia mohla určiť všetky hlavné okrúhle stoly, ani že pri ich neexistencii by boli dôkazy získané prostredníctvom šetrení nedostatočné na dokázanie podstatnej časti porušenia a na prijatie rozhodnutia ukladajúceho pokuty“ v bode 551 napadnutého rozsudku nijako nepreniesol dôkazné bremeno na podniky.

493. Štvrté tvrdenie uplatňované RZB sa mi preto nezdá dôvodné.

v) O piatom tvrdení založenom na nesprávnom právnom posúdení a na vnútorne rozpornom odôvodnení v analýze Súdu prvého stupňa týkajúcej sa hodnoty dodatočných dokumentov, ktoré odovzdal BA-CA

— Argumentácia účastníkov konania

494. BA-CA v podstate napáda posúdenie Súdu prvého stupňa týkajúce sa hodnoty 33 spisov, ktoré obsahovali viac ako 10 000 strán dokumentov, ktoré poslal Komisii.

495. V prvom rade BA-CA tvrdí, že Súd prvého stupňa znehodnotil jeho spoluprácu tým, že bez prestania sprísňoval požiadavky, ktoré treba splniť na priznanie zníženia pokuty. Odvolateľ má výhrady najmä voči porovnaniu, ktoré vykonáva Súd prvého stupňa, medzi hodnotou, ktorú treba priznať týmto dokumentom a hodnotou, ktorú treba priznať spoločnému opísaniu skutkového stavu.

496. V druhom rade odvolateľ tvrdí, že argumentácia Súdu prvého stupňa je vnútorne rozporná, pretože súd odmieta na základe spoločného opísania skutkového stavu priznať zníženie pokuty kvôli nepredloženiu nových dokumentov, hoci je preukázané, že v rámci dobrovoľného predloženia dokumentov odvolateľ odovzdal 10 000 strán nových dokumentov, z ktorých časť bola nepopierateľne použitá v spornom rozhodnutí.

497. Komisia namieta neprípustnosť tohto tvrdenia, pretože už bolo uplatnené pred Súdom prvého stupňa. Komisia navyše zdôrazňuje, že skutočnosť, že dokumenty sú nové, teda že ešte neboli predložené, nestačí sama osebe na to, aby tieto dokumenty predstavovali užitočný príspevok z pohľadu spolupráce.

— Posúdenie

498. V bode 560 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa rozhodol, že predloženie dodatočných dokumentov jednou z dotknutých bánk môže odôvodniť ďalšie individuálne zníženie jej pokuty iba vtedy, ak táto spolupráca skutočne priniesla nové a užitočné skutočnosti vo vzťahu k tým, ktoré boli poskytnuté v rámci spoločného opísania skutkového stavu predloženého všetkými podnikmi.

499. Na jednej strane sa mi táto analýza zdá úplne logická a koherentná, keďže hodnota dobrovoľnej spolupráce závisí predovšetkým od relevantnosti predložených dokumentov a ich užitočnosti pri konštatovaní porušenia.

500. Na druhej strane sa mi táto analýza nezdá byť postihnutá vnútorným rozporom. Na rozdiel od toho, čo tvrdí BA-CA, totiž Súd prvého stupňa neodmietol znížiť pokutu odvolateľov z dôvodu, že spoločné opísanie skutkového stavu neobsahovalo žiadnu novú skutočnosť. Súd prvého stupňa jednoducho usúdil, ako to vyplýva z bodov 552 až 558 napadnutého rozsudku, že Komisia sa nedopustila zjavne nesprávneho posúdenia, keď nepriznala dodatočné zníženie z dôvodu, že toto opísanie jej neuľahčilo jej prácu.

501. Či v rámci svojho posúdenia týkajúceho sa spoločného opísania skutkového stavu alebo v rámci svojho preskúmania hodnoty dodatočných dokumentov predložených BA-CA, Súd prvého stupňa prijal úplne koherentnú úvahu, založenú na jednom a tom istom kritériu, a to užitočnosti pre prácu Komisie a relevantnosti informácií odovzdaných odvolateľmi.

502. Za týchto okolností si myslím, že voči analýze Súdu prvého stupňa nemôžu mať odvolatelia žiadne výhrady a navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol toto piate tvrdenie ako nedôvodné.

vi) O šiestom tvrdení založenom na nezohľadnení odpovedí BA-CA na oznámenie o výhradách

— Argumentácia účastníkov konania

503. BA-CA napáda posúdenie Súdu prvého stupňa uvedené v bode 564 napadnutého rozsudku, podľa ktorého Komisia nemusela ako spoluprácu zohľadniť jeho odpoveď na oznámenie o výhradách. Odvolateľ totiž týmto spôsobom predložil dôkaz o výmenách informácií vo vnútri decentralizovaných sektorov, čo umožnilo Komisii konštatovať porušenie. Navyše nič neumožňuje vylúčiť spoluprácu podniku po zaslaní oznámenia o výhradách.

— Posúdenie

504. Som toho názoru, že toto tvrdenie nie je prípustné, pretože BA-CA iba doslovne opakuje tvrdenie, ktoré už uviedol pred Súdom prvého stupňa. So zreteľom na zásady, ktoré som pripomenul v bode 65 týchto návrhov, teda toto tvrdenie nemôže byť predmetom preskúmavania Súdnym dvorom v konaní o odvolaní.

505. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sa domnievam, že druhá časť založená na nesprávnom právnom posúdení pri uplatnení oznámenia o spolupráci, musí byť zamietnutá ako sčasti neprípustná a sčasti nedôvodná.

3. O tretej časti založenej na nerešpektovaní práva na obhajobu v rozsahu, v akom toto právo zahŕňa právo byť vypočutý

a) Argumentácia účastníkov konania

506. BA-CA tvrdí, že Súd prvého stupňa nerešpektoval rozsah jeho práva byť vypočutý tým, že odmietol vykonať výsluch svedka, konkrétne úradníka Komisie, ktorý mohol umožniť súdu Spoločenstva lepšie posúdiť spoluprácu odvolateľa v konaní poskytnutú prostredníctvom dokumentov, ktoré odovzdal.

b) Posúdenie

507. Myslím si, že túto časť treba zamietnuť.

508. V bode 563 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa nevyhovel tomuto návrhu na vykonanie dokazovania z dôvodu, že „tento návrh dôkazu [nebol] priamo relevantný na posúdenie užitočnosti uvedených dokumentov“. Súd prvého stupňa na úvod zdôraznil, že použitie dokumentov samo osobe nedokazuje, že ich predloženie podstatne uľahčilo prácu Komisie.

509. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že Súd prvého stupňa sám rozhoduje o prípadnej potrebe doplniť informácie, ktorými disponuje vo veciach, ktoré sú mu predložené. Preukazná povaha týchto dôkazov patrí do jeho zvrchovaného posúdenia skutkového stavu. Podľa Súdneho dvora preto toto posúdenie nepodlieha jeho preskúmavaniu v konaní o odvolaní, ibaže účastníci konania tvrdia skreslenie dôkazných prostriedkov predložených Súdu prvého stupňa alebo vecnú nesprávnosť zistení, ktorá vyplýva z dokumentov založených v spise. [174]

510. Žiadny údaj poskytnutý v odvolaní podanom BA-CA mi neumožňuje domnievať sa, že v tejto veci ide o tento prípad. Za týchto okolností si myslím, že Súdu prvého stupňa nemožno vytýkať, že nevyhovel návrhu odvolateľa na dokazovanie.

511. V dôsledku toho si myslím, že tretia časť tretieho dôvodu nie je dôvodná a treba ju zamietnuť.

512. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti navrhujem Súdnemu dvoru, aby vyslovil, že tretí dôvod týkajúci sa posúdenia spolupráce podnikov v konaní Súdom prvého

174 — Pozri najmä uznesenie z 12. decembra 2006, Autosalone Ispra/Komisia, C-129/06 P, bod 22 a citovanú judikatúru.

stupňa je sčasti nedôvodný a sčasti neprípustný, a zamietol ho.

D — *O štvrtom dôvode založenom na porušení práva na obhajobu v rozsahu, v akom toto právo zahŕňa právo byť vypočutý a povinnosť Súdu prvého stupňa odôvodniť svoje závery k návrhom na zníženie pokút*

1. Argumentácia účastníkov konania

513. Vo svojom odvolaní má BA-CA výhrady voči všeobecným záverom Súdu prvého stupňa ku všetkým návrhom na zníženie pokút. Tvrdí, že keďže Súd prvého stupňa uviedol svoje vlastné úvahy týkajúce sa výšky ukladaných pokút, mal byť odvolateľ vypočutý.

514. Komisia uvádza, že úvahy uvedené v bode 566 napadnutého rozsudku sú iba doplňujúcimi a záverečnými úvahami, ktoré vysvetľujú posúdenie Súdu prvého stupňa.

2. Posúdenie

515. V bode 566 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa zdôraznil, že „so zreteľom na závažnosť porušenia, vzhľadom na ktorú sa úroveň pokút stanovených Komisiou nezdá vysoká, Súd prvého stupňa v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci zastáva názor, že spolupráca žalobcov neodôvodňuje v danom prípade nijaké dodatočné zníženie pokút, ktoré im boli uložené“.

516. Navyše v bode 570 tohto rozsudku Súd prvého stupňa uviedol, že žalobné dôvody žalobcov, ktorých cieľom je zníženie pokút na základe preskúmavania zákonnosti, treba zamietnuť, a že podľa neho nie je namieste, aby pri výkone svojej neobmedzenej právomoci znížil pokuty z iných dôvodov.

517. Nemyslím si, že Súd prvého stupňa bol predtým, ako vyslovil svoje závery, povinný vyzvať BA-CA, aby predložil svoje pripomienky. Domnievam sa totiž, že odvolateľ mohol uplatniť svoje stanovisko k stanoveniu výšky pokuty.

518. To vyplýva v prvom rade z argumentácie BA-CA pred Súdom prvého stupňa, v druhom rade z otázok, ktoré položil Súd prvého stupňa

a po tretie z úvah nachádzajúcich sa v napadnutom rozsudku.

519. V prvom rade uvádzam, že štyri zo šiestich dôvodov, ktoré odvolateľ formuloval pred Súdom prvého stupňa, smerovali k zníženiu uloženej pokuty. Tieto dôvody sa vzťahovali najmä na posúdenia Komisie týkajúce sa kvalifikácie porušenia, existencie poľahčujúcich okolností a spolupráce odvolateľa v konaní.

520. V druhom rade konštatujem, že Súd prvého stupňa položil odvolateľovi množstvo otázok týkajúcich sa existencie poľahčujúcich okolností a jeho spolupráce v konaní, na ktoré mal odvolateľ odpovedať písomne.

521. V treťom rade Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku a so zohľadnením všetkých tvrdení uplatnených pred ním veľmi podrobne preskúmal všetky rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa stanovenia výška pokuty.

522. Súd prvého stupňa tak v bodoch 216 až 571 napadnutého rozsudku preskúmal všetky návrhy na zníženie uložených pokút. Najprv v bode 217 a nasl. tohto rozsudku potvrdil uplatniteľnosť usmernení a oznámenia o spolupráci. Ďalej v bode 315 tohto rozsudku potvrdil veľmi závažnú povahu porušenia, ktorého sa dopustili odvolatelia. Na tomto základe sa Súd prvého stupňa v bode 463 napadnutého rozsudku vyjadril k zaradeniu podnikov do kategórií, ktoré vykonala Komisia a bode 468 napadnutého rozsudku k zvýšeniu pokút vykonanému Komisiu z dôvodu trvania porušenia. Súd prvého stupňa ďalej v bode 511 tohto rozsudku zamietol všetky výhrady odvolateľov týkajúce sa posúdenia poľahčujúcich okolností Komisiou, a v bode 565 napadnutého rozsudku zamietol všetky dôvody založené na nerešpektovaní oznámenia o spolupráci.

523. Za týchto okolností si myslím, že BA-CA mohol vhodným spôsobom vyjadriť svoje stanovisko ku všetkým rozhodujúcim skutočnostiam týkajúcim sa stanovenia výšky pokuty.

524. V dôsledku toho navrhujem Súdnemu dvoru, aby zamietol tento štvrtý dôvod, pretože nie je dôvodný.

X — O dôsledkoch zrušenia napadnutého rozsudku

525. Ako som už uviedol, navrhujem Súdnemu dvoru, aby zrušil napadnutý rozsudok v rozsahu, v akom sa Súd prvého stupňa dopustil dvojakého nesprávneho právneho posúdenia pri posúdení závažnosti porušenia na účely výpočtu základnej sumy pokút.

526. Myslím si totiž, že Súd prvého stupňa sa dopustil prvého nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že Komisia mohla pri závere o existencii skutočného účinku porušenia na trh vychádzať z vykonávania kartelovej dohody. Navyše sa domnievam, že sa dopustil druhého nesprávneho právneho posúdenia a spôsobil tak vnútornú rozpornosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, keď rozhodol, že keď Komisia priradila Erste, RZB a ÖVAG trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch, sankcionovala ich iba za ich vlastné správanie.

527. V rozsahu, v akom možno podľa môjho názoru v spore rozhodnúť, navrhujem Súdnemu dvoru, aby v súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora sám rozhodol s konečnou platnosťou o dvoch dôvodoch zrušenia uplatnených pred Súdom prvého stupňa.

A — *O prvom dôvode založenom na nesprávnom posúdení závažnosti porušenia a základnej sumy pokuty so zreteľom na nepreukázanie skutočného dopadu kartelu na trh*

1. Argumentácia účastníkov konania

528. Vo svojich žalobách o neplatnosť podaných na Súd prvého stupňa všetky dotknuté banky napadli spôsob, akým Komisia určila základnú sumu pokút [175]. Tvrdili, že porušenie bolo nesprávne kvalifikované ako veľmi závažné. Odvolatelia vytýkajú Komisii najmä to, že nepreskúmala skutočný dopad porušenia na relevantné trhy a na základe jednoduché tvrdenia o vykonávaní kartelovej dohody sa uspokojila s tvrdením, že kartel mal dopad na trh bez toho, aby preskúmala jeho veľkosť, a to v rozpore s usmerneniami. Určenie základnej sumy pokuty je v dôsledku toho nesprávne.

175 — Okrem odvolateľov podali žalobu aj Bank für Arbeit und Wirtschaft AG (ďalej len „BAWAG“), PSK, Niederösterreichische Landesbank-Hypothekenbank AG (ďalej len „NÖ-Hypo“) a Raiffeisenlandesbank Niederösterreich-Wien AG (ďalej len „RLB“). RLB bol v roku 1997 zlučený s Raiffeisen Wien AG (ďalej len „RBW“).

2. Posúdenie

529. Myslím si, že tento dôvod je dôvodný, a to z týchto dôvodoch.

530. V spornom rozhodnutí kvalifikácia porušenia ako veľmi závažného vyplýva zo zohľadnenia povahy porušenia, jeho zemepisného rozsahu a existencie účinku kartelu na trh. Tento faktor bol zohľadnený pri kvalifikácii porušenia a teda pri určení východiskovej sumy pokuty. Toto stanovisko podporuje jednoduché doslovné prečítanie sporného rozhodnutia.

531. V odôvodnení č. 430 sporného rozhodnutia Komisia konštatuje existenciu skutočných účinkov na bankový trh vyplývajúcich v tomto prípade z vykonávania tajných dohôd, a to napriek tomu, že v odôvodnení č. 436 tohto rozhodnutia tvrdí, že tieto účinky nemožno presne kvantifikovať, teda určiť všetky sadzby a poplatky, ktoré by banky uplatňovali, ak by k dohode nedošlo. Skutočné účinky kartelu zohľadnené na účely výpočtu pokuty sa nachádzajú v odôvodneniach č. 508 až 510 uvedeného rozhodnutia. Tieto odôvodnenia odkazujú na odôvodnenia č. 410 a 430 až 436 sporného rozhodnutia, ktoré na účely uplatnenia článku 81 ods. 1 ES iba opisujú spôsob, akým banky uplatňovali dotknuté dohody.

532. Odôvodnenie č. 431 sporného rozhodnutia odkazuje na konkrétne príklady vykonávania rozhodnutí kartelu, ako je napríklad zníženie úrokových sadzieb pri úveroch alebo zmena úrokových sadzieb pri sporení. Odôvodnenie č. 432 tohto rozhodnutia vysvetľuje, že banky používali na tento účel informácie získané počas okrúhlych stolov a odôvodnenie č. 433 tohto rozhodnutia uvádza, že banky samotné vyhodnocovali skutočné vykonávanie ich dohôd. V odôvodnení č. 434 sporného rozhodnutia Komisia uvádza, že ak by stretnutia nemali žiaden účinok, banky by sa nestretávali pravidelne a tak často. Napokon v odôvodnení č. 435 tohto rozhodnutia Komisia uvádza, že nepriaznivé účinky na hospodársku súťaž spôsobené výmenami informácií o metódach a parametroch výpočtu treba posúdiť ako o to závažnejšie, že úrokové marže bánk sú nízke.

533. Zo sporného rozhodnutia nevyplýva, že Komisia sa usilovala podľa možností oddelene preskúmať vykonávanie kartelovej dohody a jej skutočný dopad na trh. Myslím si, že vo svojej analýze Komisia neuvádza žiadny objektívny ekonomický faktor, ktorý by umožňoval v doslovnom zmysle slova merať skutočný dopad dohody na rakúsky trh bankových produktov a služieb. Nikde sa totiž nezmieňuje o situácii na trhu, ako ani o cenách a bankových poplatkoch uplatňovaných pred spáchaním porušenia a po jeho vykonávaní. Za týchto okolností je skutočne ťažké preukázať, do akej miery mohlo vykonávanie dohôd skutočne ovplyvniť štruktúru trhu alebo úroveň cien, ktoré chcel dotknutý

kartel ovládať. [176] Okrem toho nepriamy dôkaz uvedený v odôvodnení č. 434 sporného rozhodnutia, založený na pravidelných stretnutiach bánk, je podľa môjho názoru iba púhou domnienkou.

534. So zreteľom na tieto skutočnosti si myslím, že Komisia nepreukázala právne dostatočným spôsobom a na účely výpočtu výšky pokuty, že kartel mal skutočný dopad na trh bankových produktov a služieb počas obdobia od januára 2005 do júna 1998.

535. Teraz je namieste analyzovať závažnosť tohto záveru s ohľadom na kvalifikáciu porušenia a základnú sumu, ku ktorej prihliadala Komisia.

536. Myslím si, po prvé, že nesprávne posúdenie, ktorého sa dopustila Komisia, nemá vplyv na kvalifikáciu porušenia ako veľmi závažného.

537. Dohody o stanovení cien, ako sú tie, o ktoré ide v tejto veci, totiž z dôvodov, ktoré som už uviedol v bodoch 259 až 261 týchto návrhov, môžu v dôsledku svojej vlastnej povahy predstavovať veľmi závažné porušenie bez ohľadu na ich skutočný dopad na trh a veľkosť relevantného zemepisného trhu. V tomto ohľade treba pripomenúť, že tieto dohody sa nachádzajú medzi príkladmi kartelových dohôd výslovne vyhlásených za nezlučiteľné so spoločným trhom v článku 81 ods. 1 písm. c) ES. Popri závažnej zmene priebehu hospodárskej súťaže, ktorú spôsobujú, tieto kartelové dohody tým, že zaväzujú účastníkov k rešpektovaniu cien, vytvárajú prekážky vstupu na trh, čím sa stavajú proti hlavnému cieľu zmluvy ES, ktorým je integrácia trhu Spoločenstva.

538. Navyše sa mi zdá, že Komisia nepripisovala kritériu skutočného dopadu porušenia na trh rozhodujúci význam pri stanovení východiskovej sumy pokuty. Svoje posúdenie totiž založila aj na iných faktoroch, a to na zistení, že porušenie treba kvalifikovať ako veľmi závažné kvôli jeho samotnej povahe (odôvodnenia č. 506 a 507 sporného rozhodnutia) a na miere, v akej mohli dotknuté podniky kvôli svojej ekonomickej kapacite skresliť hospodársku súťaž (odôvodnenia č. 515 až 519 toho istého rozhodnutia).

539. V dôsledku toho si myslím, že Komisia mohla oprávnene kvalifikovať porušenie ako veľmi závažné.

176 — Odôvodnenie č. 426 sporného rozhodnutia.

540. Naopak myslím si, že skutočnosť, že Komisia nepreukázala tvrdené účinky porušenia na trh spochybňuje posúdenie východiskovej sumy pokuty stanovenej v závislosti od jeho závažnosti. Ako som totiž uviedol už skôr, Komisia určila základnú sumu pokutu v závislosti od závažnosti porušenia s ohľadom na okolnosť, že toto porušenie malo podľa nej účinky na trh, hoci takýto dopad nebol počas trvania kartelu preukázaný.

541. Za týchto okolností navrhujem Súdnemu dvoru, aby vyhovel tomuto dôvodu a pri výkone svojej neobmedzenej právomoci zmenil východiskovú sumu pokút, ktorú Komisia stanovila odvolateľom v odôvodnení č. 520 sporného rozhodnutia.

542. Na tento účel je potrebné uviesť metódu, ktorú Komisia prijala na výpočet výšky týchto pokút.

543. Z odôvodnení č. 515 až 519 sporného rozhodnutia vyplýva, že Komisia zvážila výšku pokuty stanovenú v usmerneniach pre prípady veľmi závažného porušenia na 20 miliónov eur, aby zohľadnila na jednej strane skutočný dopad porušenia na trh a na druhej strane skutočnú ekonomickú kapacitu každého podniku, a aby zabezpečila odradzujúcu povahu pokuty. [177]

544. Z odôvodnenia č. 519 sporného rozhodnutia vyplýva, že na tento účel Komisia zaradila podniky do piatich kategórií v závislosti od dostupných údajoch o ich trhových podieloch. Navyše, ako Komisia uviedla v bode 143 svojho vyjadrenia k žalobe, stanovila pre každú kategóriu podnikov sprievodné hodnoty, okolo ktorých sa nachádzali trhové podiely dotknutých podnikov. Z odôvodnenia č. 520 sporného rozhodnutia vyplýva, že rovnako stanovila pevnú výšku pokuty pre každú kategóriu podnikov.

545. V tomto ohľade Súd prvého stupňa rozhodol, že v súlade s judikatúrou sú rozdiely medzi týmito sprievodnými hodnotami v prvej až štvrtej kategórii koherentné a objektívne odôvodnené. [178] Pokiaľ ide o piatu kategóriu, Súd prvého stupňa sa v bodoch 424 až 427 napadnutého rozsudku domnieval, že Komisia neprekročila svoju voľnú úvahu, keď zaradila všetky podniky, ktoré mali trhový podiel nižší ako 1 % do tejto kategórie napriek rozdielom v ich veľkosti.

177 — Bod 1 A prvý a štvrtý odsek usmernení.

178 — Sprievodná hodnota v druhej až štvrtej kategórii zodpovedá stále polovici sprievodnej hodnoty vo vyššej kategórii a to platí aj pre príslušnú východiskovú sumu (pozri bod 424 napadnutého rozsudku).

546. Tu je základ výpočtu Komisie:

	Sprievodné hodnoty trhových podielov	**Základná suma pokuty** *(v miliónoch eur)*
Kategória I (GiroCredit/Erste a RZB)	> 22 %	25
Kategória II (BA a CA)	11 %	12,5
Kategória III (Erste pred fúziou s GiroCredit, BAWAG a ÖVAG)	5,5 %	6,25
Kategória IV (PSK a PSK-B)	2,75 %	3,13
Kategória V (NÖ-Hypo a RBW/RLB)	< 1 %	1,25

547. Neviem, v akej miere Komisia pri výpočte základnej sumy pokuty zohľadnila kritérium založené na skutočnom dopade porušenia na trh. Nepoznám príslušný podiel tohto kritéria vo vzťahu k ostatným dvom kritériám založeným na ekonomickej váhe podniku a odradzujúcej povahe pokuty. Za týchto okolností si myslím, že zvýšenie vykonané Komisiou predstavuje nedeliteľný celok.

548. Pokiaľ ide po prvé, o podniky patriace do prvej kategórie, a to GiroCredit/Erste (po ich fúzii) a RZB, konštatujem, že základná suma stanovená na 20 miliónov eur za veľmi závažné porušenia bola zvýšená o 5 miliónov eur, aby zohľadnila tieto tri kritériá. Na zrušenie účinkov spojených so zvýšením pokuty, ktoré bolo spôsobené nesprávnym zohľadnením kritéria založeného na skutočnom dopade porušenia, a s ohľadom na pripomienky, ktoré som práve uviedol, navrhujem Súdnemu dvoru, aby znížil túto sumu na 20 miliónov eur, teda na sumu predvídateľnú v prípade veľmi závažného porušenia.

549. Pokiaľ ide po druhé, o podniky patriace do ostatných kategórií, medzi ktorými sa nachádzajú BA-CA a ÖVAG, konštatujem, že táto hranica bola podstatne znížená

z dôvodu menšej ekonomickej váhy týchto podnikov. Navrhujem Súdnemu dvoru, aby na nich uplatnil rovnakú mieru zníženia, ako je tá, ktorú navrhujem uplatniť na podniky prvej kategórie, teda zníženie o jednu pätinu základnej sumy pokuty.

550. Navrhujem teda Súdnemu dvoru, aby s ohľadom na neexistenciu skutočného dopadu porušenia na trh zmenil základné sumy pokút, ktoré Komisia uložila bankám Erste, RZB, BA-CA a ÖVAG kvôli závažnosti porušenia takto:

	Adresát sporného rozhodnutia	**Základná suma pokuty pri neexistencii skutočného dopadu porušenia na trh** *(v miliónoch eur)*
Kategória I	GiroCredit/Erste (po fúzii)	20
	RZB	20
Kategória II	BA	10
	CA	10
Kategória III	Erste (EÖ pred fúziou s GiroCredit)	5
	ÖVAG	5

B — *O druhom dôvode založenom na nesprávnom posúdení pri zaradení Erste, RZB a ÖVAG do kategórií na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty*

551. V žalobe o neplatnosť, ktorú podali na Súd prvého stupňa, banky Erste, RZB a ÖVAG tvrdili, že ich zaradenie do kategórií bolo protiprávne, keďže Komisia im ako vrcholovým inštitúciám decentralizovaných sektorov sporiteľní, Raiffeisen resp. ľudových bánk v tomto poradí, priradila trhové podiely celých ich príslušných sektorov.

1. O spornom rozhodnutí

552. Sporné rozhodnutie odôvodňuje priradenie trhových podielov ich príslušných decentralizovaných sektorov centrálnym inštitúciám týmito úvahami:

„(515) Pokiaľ ide o porušenia, ktoré majú byť v danom prípade charakterizované ako veľmi závažné, rozsah pokút, ktoré majú byť uložené, umožňuje brať do úvahy, či predmetné podniky mali skutočnú ekonomickú kapacitu, ktorou môžu narušiť hospodársku súťaž v značnom rozsahu. Tento rozsah umožňuje tiež určiť výšku pokuty na úrovni, ktorá jej zabezpečí dostatočne odradzujúci účinok. Tento typ diferencovaného zaobchádzania je v tejto veci zvlášť potrebný, keďže existujú podstatné rozdiely vo veľkosti medzi podnikmi a skupinami, ktoré sa podieľali na porušení.

(516) V danej veci musia byť zohľadnené osobitosti rakúskeho bankového trhu. Bolo by totiž nereálne obmedziť význam Erste, RZB a ÖVAG-u v rámci siete, ako aj ich skutočnú kapacitu narušiť hospodársku súťaž na úkor spotrebiteľov, len na ich príslušné činnosti ako obchodných bánk.

(517) Zo spisového materiálu naopak veľmi jasne vyplýva, že tieto podniky ako spoločnosti na čele svojich príslušných skupín prispievali k účinnosti siete v celom Rakúsku vďaka intenzívnej výmene informácií v rámci skupiny. Tieto inštitúcie nezastupovali len svoje vlastné záujmy, ale aj záujmy svojich príslušných skupín a boli v tomto zmysle ostatnými účastníkmi považované za zástupcov týchto skupín. Išlo teda o dohody nielen medzi rôznymi bankami, ale takisto medzi skupinami.

(518) Nebrať do úvahy skupiny, ktoré sú za týmito spoločnosťami stojacimi na ich čele — zoskupenia sporiteľní, zoskupenia bánk Raiffeisen a zoskupenia ľudových bánk –, by znamenalo stanovenie nezodpovedajúcich pokút, ktoré sú vzdialené hospodárskej realite a ktoré by nemali žiaden odradzujúci účinok. Pokuty by skutočne mali dostatočne odradzujúci účinok len vtedy, ak by sa spoločnosti na čele skupín v budúcnosti už nepodieľali na zosúladených postupoch ako zástupcovia svojich príslušných skupín.“ [*neoficiálny preklad*]

553. V odôvodnení č. 519 sporného rozhodnutia teda Komisia zaradila GiroCredit/Erste, ako aj RZB do prvej kategórie a ÖVAG do tretej kategórie, a podľa toho vypočítala základnú sumu ich pokuty.

2. Zhrnutie argumentácie účastníkov konania [179]

554. V prvom rade Erste, RZB a ÖVAG tvrdia, že Komisia z právneho hľadiska nerešpektovala podmienky, za ktorých je na účely výpočtu pokuty prípustné priradenie trhových podielov jedného podniku inému podniku. Uvádzajú, že to, že centrálnym inštitúciám boli priradené trhové podiely bánk patriacich k ich príslušným decentralizovaným sektorom znamená, že im bolo pripísané správanie všetkých týchto bánk. Tvrdia, že toto pripísanie nemá právny základ a je v rozpore s osobnou povahou zodpovednosti za porušenia práva hospodárskej súťaže, keďže sektory nemožno považovať za ekonomické jednotky.

555. V druhom rade Erste a ÖVAG tvrdia, že Komisia porušila ich právo na obhajobu a povinnosť odôvodnenia. Erste vytýka Komisii, že porušila jeho právo na obhajobu, keďže oznámenie o výhradách neuvádzalo úmysel Komisie priradiť centrálnym inštitúciám trhové podiely ich zoskupení. Erste a ÖVAG navyše tvrdia, že ani údajné odovzdávanie informácií decentralizovaným bankám, ani údajné zastupovanie týchto bánk vrcholovými inštitúciami, neboli uvedené v oznámení o výhradách.

556. V treťom rade Erste, RZB a ÖVAG popierajú skutkové zistenia, z ktorých Komisia vychádzala, aby odôvodnila priradenie trhových podielov, a posúdenie tohto skutkového stavu. V podstate Komisii vytýkajú, že nerešpektovala právnu a hospodársku nezávislosť decentralizovaných bánk, pričom zdôrazňujú, že nemôžu dávať pokyny inštitúciám vo svojich sektoroch.

179 — Odkazujem na opis tvrdení účastníkov konania nachádzajúci sa v bodoch 339 až 354 napadnutého rozsudku.

557. Pokiaľ ide o výmeny informácií medzi vrcholovými inštitúciami a decentralizovanými bankami, RZB pripúšťa, že k takýmto výmenám v jeho sektore dochádzalo, ale popiera, že vnútorný mechanizmus informovania a zastupovania bol vytvorený špeciálne na účely vykonávania dohôd.

558. Erste a RZB navyše napádajú zistenia, nachádzajúce sa najmä v odôvodnenia č. 61 a 517 sporného rozhodnutia, podľa ktorých boli „zástupcami" svojich decentralizovaných sektorov a/alebo boli za zástupcov považovaní ostatnými bankami. Erste na záver tvrdí, že Komisia sa pri odôvodnení sporného priradenia nemohla odvolávať na vplyv okrúhlych stolov, ktoré sa konali vo Viedni, na okrúhle stoly, ktoré existovali na regionálnej úrovni.

559. Komisia najmä uvádza, že treba rozlišovať medzi pripísaním protiprávneho správania jedného podniku inému podniku a zaradením podnikov do kategórií na účely určenia východiskovej sumy pokuty, a tvrdí, že každú vrcholovú inštitúciu sankcionovala iba za jej vlastné správanie, teda za jej príspevok k fungovaniu kartelu na celom rakúskom území prostredníctvom odovzdávania informácií určených inštitúciám jej decentralizovaného sektora alebo informácií pochádzajúcim od týchto inštitúcií. Podľa Komisie sú preto tvrdenia založené na neexistencii ekonomickej jednotky a na pravidlách uplatniteľných na združenia podnikov irelevantné. Domnieva sa, že zohľadnenie trhových podielov bolo s ohľadom na usmernenia odôvodnené potrebou zohľadniť skutočnú kapacitu vrcholových inštitúcii poškodiť hospodársku súťaž. Na záver tvrdí, že vrcholové inštitúcie tvoria so svojimi zoskupeniami jednotky vykonávajúce rovnakú ekonomickú činnosť porovnateľné s ekonomickými jednotkami.

3. Posúdenie

560. Myslím si, že prvá výhrada vznesená Erste, RZB a ÖVAG je dôvodná.

561. Domnievam sa totiž, že Komisia nebola oprávnená vypočítať výšku sankcie, ktorú chcela uložiť týmto podnikom ako vrcholovým inštitúciám tak, že im priradila trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch, hoci im nepripísala ich protiprávne správanie.

562. V súlade s bodom 1 A štvrtým odsekom usmernení môže Komisia zohľadniť iba „skutočnú ekonomickú kapacitu dotknutých podnikov [pôvodcov porušenia — *neoficiálny preklad*]" na účely výpočtu základnej sumy pokuty.

563. Zo sporného rozhodnutia však vyplýva, že Komisia neviedla konanie podľa článku 81 ods. 1 ES proti bankám v decentralizovaných sektoroch, s výnimkou RLB, ktorá je jednou z ôsmich regionálnych bánk v sektore Raiffeisen.

564. Z tohto rozhodnutia rovnako vyplýva, že Komisia ani nechcela pripísať vrcholovým inštitúciám zodpovednosť za porušenia, ktorých sa mohli dopustiť banky v decentralizovaných sektoroch.

565. Príjemcami tohto rozhodnutia sú totiž iba Erste, RZB a OVÄG ako centrálne inštitúcie, ale rozhodnutie sa ich netýka ako zástupcov konajúcich v mene a na účet bánk v ich decentralizovaných sektoroch.

566. Na preukázanie postačuje jednoduché prečítanie odôvodnenia č. 9 sporného rozhodnutia, ktoré sa týka úverových inštitúcií, ktoré sú príjemcami tohto rozhodnutia:

„b) [Erste]

Svojou fúziou s GiroCredit Bank Aktiengesellschaft der Sparkassen…, ktorá nadobudla účinnosť 4. októbra 1997, sa *Erste stal vrcholovou inštitúciou siete sporiteľní* [sieť sporiteľní sa vyznačuje osobitnými vzťahmi, ktoré vytvárajú jej *štruktúru porovnateľnú so štruktúrou skupiny*. Vo svojom postavení vrcholovej inštitúcie musí Erste poskytovať viaceré služby inštitúciám, ktoré sú k nemu pridružené, rovnako ako je povinný plniť svoje úlohy pri rešpektovaní ich záujmov, čo vytvára úzku sieť vzájomných práv a povinností], ktorá zahŕňa okolo 70 inštitúcií…. Sieť sporiteľní, vrátane Erste, má podiel na trhu približne 30 % [samotný Erste predstavuje podiel na trhu takmer 7 %]…

c) [RZB]

RZB je vrcholovou inštitúciu skupiny bánk Raiffeisen. Táto skupina je vytvorená podľa trojúrovňovej štruktúry [prvá úroveň je zložená z približne 615 lokálnych bánk, ktoré majú vlastnú právnu subjektivitu. Na druhej úrovni, teda na úrovni spolkovej krajiny, vykonáva činnosť osem regionálnych bánk (Raiffeisen-Landesbanken). Tretiu úroveň tvorí RZB, ktorej viac ako 80 % akcií vlastnia regionálne banky. *Lokálne banky sú nezávislými jednotkami, nepodliehajúcimi akémukoľvek príkazu, či už zo strany regionálnych bánk a/alebo RZB*]. Táto skupina má podiel na trhu približne 22 %… Okrem svojej úlohy zástupcu

skupiny bánk Raiffeisen vykonáva RZB sám bankové operácie, pričom sa špecializuje na zahraničné aktivity a poradenstvo veľkým klientom [samotný RZB predstavuje podiel na trhu takmer 2 %].

…

f) [ÖVAG]

ÖVAG je vrcholovou inštitúciou skupiny ľudových bánk vytvorenej podľa dvojúrovňovej štruktúry, pričom v základnej úrovni zahŕňa približne 60 nezávislých inštitúcií. Ľudové banky v dôležitých oblastiach úzko spolupracujú…, a sú okrem toho väčšinovými akcionármi ÖVAG. Podiel skupiny ľudových bánk na trhu je približne 7 % [samotný ÖVAG predstavuje podiel na trhu nižší ako 1 %]

…

h) [RLB]

V roku 1997 [RBW] zanikol zlúčením s RLB, ktorý bol jeho hlavným akcionárom [predtým RLB vykonával obchody na svoj vlastný účet iba vo veľmi obmedzenom rozsahu]. Oblasť činnosti RLB/RBW sa obmedzuje na miesto Viedeň, kde má podiel na trhu približne 5 %“. [180] [*neoficiálny preklad*]

567. Toto odôvodnenie nám poskytuje údaje o subjektoch, proti ktorým Komisia zamýšľala viesť konanie podľa článku 81 ods. 1 ES. Umožňuje lepšie pochopiť štruktúru bankových zoskupení a veľmi jasne z neho vyplýva, že niektoré banky decentralizovaných sektorov, v tomto prípade banky patriace k sektoru Raiffeisen, „sú nezávislými jednotkami, nepodliehajúcimi akémukoľvek príkazu, či už zo strany regionálnych bánk a/alebo RZB“. [181]

180 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

181 — Odôvodnenie č. 9 písm. c) sporného rozhodnutia, citovaný v predchádzajúcom bode týchto návrhov.

…

568. Z tohto odôvodnenia, ako ani zo skutočností uvedených v ďalšej časti analýzy Komisie nevyplýva, že vrcholové inštitúcie tvorili s bankami v ich decentralizovaných sektoroch ekonomickú jednotku a že ich so zreteľom na ich úlohu v rámci bankových zoskupení mohli zaväzovať. [182]

569. To ešte zjavnejšie vyplýva zo skutočnosti, že Komisia viedla konanie osobne proti RLB, teda proti jednej z regionálnych bánk sektora Raiffeisen, za jej účasť v „sieti Lombard“ a uložila jej pokutu, ktorá bola vypočítaná na základe vlastných podielov tohto podniku na trhu. V sektore Raiffeisen teda Komisia viedla konanie zvlášť proti banke druhej úrovne, konajúcej na regionálnej úrovni, teda proti RLB, a proti banke tretej úrovne, konajúcej na centrálnej úrovni, teda proti RZB.

570. Za týchto okolností Komisia podľa môjho názoru nebola oprávnená zohľadniť skutočnú ekonomickú kapacitu bánk v decentralizovaných sektoroch a tým menej ju pripísať vrcholovým inštitúciám, ktoré boli sankcionované za ich vlastné správanie.

571. Skutočnosť, ktorú zdôrazňuje Komisia v odôvodnení č. 517 sporného rozhodnutia, podľa ktorej Erste, RZB a ÖVAG ako vrcholové inštitúcie prispeli k efektívnosti siete vďaka intenzívnym výmenám informácií v rámci skupiny, nebola dostatočným dôvodom alebo dokonca kritériom umožňujúcim Komisii priradiť im trhového podiely celej tejto skupiny.

572. Medzi pripísaním zodpovednosti za porušenie a výpočtom zodpovedajúcej sankcie musí totiž existovať logický a koherentný vzťah. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, nejde o dva odlišný postupy, ktoré treba realizovať na základe rozličných kritérií. Jeden vyplýva z druhého a výšku sankcie možno vypočítať iba na základe skutočností, ktoré boli kladené za vinu pôvodcom porušenia, ktorí sú v tomto prípade uvedení v článku 1 sporného rozhodnutia. V prejednávaných veciach však Komisia nepreukázala, a dokonca ani neposudzovala z pohľadu článku 81 ods. 1 ES výmeny informácií, ktoré sa mohli konať medzi vrcholovými inštitúciami a bankami v ich decentralizovaných sektoroch. Zohľadnením týchto výmen informácií v štádiu výpočtu pokuty Komisia nielen zmenila povahu porušenia vytýkaného odvolateľom, ale aj zhoršila ich situáciu.

182 — Pozri odôvodnenia č. 58 až 62, 358 až 361 a 516 až 518 sporného rozhodnutia.

573. Je zjavné, že takáto úvaha nemá právny základ.

574. Táto úvaha je okrem toho vnútorne rozporná. Pripomínam totiž, že Komisia viedla konanie osobne proti RLB, ktorý je iba jednou z regionálnych bánk sektora Raiffeisen. Ako to vyplýva z odôvodnenia č. 519 sporného rozhodnutia, RLB bol so zreteľom na jeho trhový podiel zaradený do piatej kategórie. Komisia teda zohľadnila trhový podiel tohto podniku dvakrát, prvýkrát, keď priradila RZB trhové podiely všetkých bánk sektora Raiffeisen, a druhýkrát pri zaraďovaní RLB do kategórií.

575. S ohľadom na tieto skutočnosti si myslím, že Komisia nebola oprávnená priradiť Erste, RZB a ÖVAG trhové podiely bánk v decentralizovaných sektoroch na účely ich zaradenia do kategórií. Erste, RZB a ÖVAG teda mohli byť sankcionované iba s ohľadom na ich účasť na karteli ako obchodné banky a nie ako vedúce inštitúcie svojich decentralizovaných sektorov.

576. V dôsledku toho sa domnievam, že zaradenie Erste a RZB do prvej kategórie a zaradenie ÖVAG do tretej kategórie sú nesprávne a že v dôsledku toho je nesprávna výška pokuty, ktorú im Komisia uložila.

577. Za týchto okolností navrhujem Súdnemu dvoru, aby vyhovel dôvodom, ktoré tieto tri podniky uplatnili v prvostupňovom konaní, a ktoré sú založené na nesprávnom posúdení pri ich zaradení do kategórií na účely výpočtu základnej sumy pokuty. Rovnako navrhujem Súdnemu dvoru, aby zrušil článok 3 sporného rozhodnutia, pretože Komisia vypočítala výšku pokút uložených Erste, RZB a ÖVAG na základe nesprávneho kritéria posúdenia.

578. Teraz prináleží Súdnemu dvoru, aby posúdil kategóriu, do ktorej patrí každý z týchto troch podnikov a v prípade potreby pri výkone svojej neobmedzenej právomoci zmenil základnú sumu pokút, ktoré im boli uložené.

579. Na tento účel treba pri tomto výpočte vychádzať z analytickej metódy použitej Komisiou a zohľadniť opravu, ktorú som

navrhol vykonať so zreteľom na to, že nebol preukázaný skutočný dopad kartelu na trh.

580. Pokiaľ ide o analytickú metódu použitú Komisiou, pripomínam, že Komisia rozdelila dotknuté banky a bankové skupiny do piatich kategórií v závislosti od dostupných údajov o ich trhových podieloch. Ako vyplýva z tabuľky, ktorú som uviedol v bode 546 týchto návrhov, Komisia rovnako stanovila pre každú kategóriu podnikov sprievodné hodnoty, okolo ktorých sa nachádzajú trhové podiely dotknutých podnikov, ako aj pevnú výšku pokuty.

581. Trhové podiely dotknutých podnikov sú z väčšej časti uvedené v poznámke pod čiarou 17 sporného rozhodnutia. Číselné údaje sa týkajú operácii uskutočnených s individuálnymi klientmi, ako aj s podnikovými klientmi (aktívne a pasívne operácie) a sú vyňaté z rozhodnutí Komisie prijatých v oblasti bankových koncentrácií [183], výročných správ, ako aj iných oficiálnych publikácii a zdrojov. Ako vyplýva z bodu 190 vyjadrenia Komisie k žalobe, tieto údaje sa týkajú rokov 1997 až 1999.

582. Sporné rozhodnutie naopak neuvádza ani trhový podiel siete sporiteľní pred zlúčením s Erste, ani vlastný trhový podiel GiroCredit pred touto transakciou. Z bodu 145 vyjadrenia Komisie k žalobe však napriek tomu vyplýva, že Komisia ocenila prvý trhový podiel na 23 %. Z odpovedí Komisie na dvanástu otázku písm. b) položenú Súdom prvého stupňa navyše vyplýva, že individuálny trhový podiel GiroCredit bol ocenený na 4,8 % na základe údajov uvedených v rozhodnutí Komisie IV/M.873 z 11. marca 1997, Bank Austria/Creditanstalt [184].

183 — Pozri rozhodnutia Komisie zo 7. novembra 2000, COMP/M.2140, BAWAG/PSK (odôvodnenie č. 9), zo 14. novembra 2000, COMP/M.2125, HypoVereinsbank/Bank Austria (odôvodnenie č. 21), a z 2. júla 2001, COMP/M.2402, Creditanstalt/RZB/JV (odôvodnenie č. 15). Všetky tieto rozhodnutia sú zverejnené na http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases.

184 — Toto rozhodnutie je dostupné aj na stránke http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases.

583. Tu sú údaje, ktorými disponujem v tomto štádiu analýzy: [185]

	Podiely na trhu	**Analýza Komisie**			**Oprava č. 1**
		Zohľadnené podiely na trhu	Kategória	Pokuta	Pokuta pri neexistencii skutočného dopadu
Erste/Giro-Credit *(po fúzii)*	Zoskupenie sporiteľní, vrátane Erste, po fúzii: 30 % — Erste: 7 % Zoskupenie sporiteľní, pred fúziou, vrátane GiroCredit: 23 % — GiroCredit: 4,8 %	30 %	I	25	20

185 — Výška pokút je vyjadrená v miliónoch eur.

RZB	Zoskupenie Raiffeisen: 22 % — RZB: 2 %	22 %	I	25	20
Erste *(EÖ pred fúziou)*	7 %	7 %	III	6,25	5
ÖVAG	Zoskupenie ľudových bánk: 7 % — ÖVAG: 1 %	7 %	III	6,25	5

584. Teraz treba vykonať nové rozdelenie odvolateľov do kategórií s ohľadom na ich vlastné podiely na trhu (oprava č. 2).

585. Pokiaľ ide o Erste/GiroCredit, domnievam sa, že po zlúčení s GiroCredit v októbri 1997 sa Erste stal zodpovedným za porušenie, ktorého sa dopúšťal GiroCredit od 1. januára 1995, a to ako obchodná banka a nie ako vrcholová inštitúcia sektora sporiteľní. Treba preto zohľadniť vlastné trhové podiely Erste a GiroCredit, ktoré spolu dosahujú 11,8 %.

586. V dôsledku toho si myslím, že Erste/GiroCredit patrí po fúzii do druhej kategórie. Pre túto kategóriu Komisia stanovila základnú sumu pokuty vo výške 12, 5 milióna eur, ktorú som ďalej upravil a znížil na 10 miliónov eur.

587. Pokiaľ ide o RZB a ÖVAG, ich podiely na trhu dosahujú 2 % v prípade RZB a 1 % v prípade ÖVAG. Tieto dva podniky treba podľa môjho názoru zaradiť do štvrtej kategórie. Pre túto kategóriu Komisia stanovila základnú sumu pokuty vo výške 3,13 milióna eur, ktorú som ďalej upravil a znížil na 2,5 miliónov eur so zreteľom na nepreukázanie skutočného dopadu kartelu na trh.

588. Tu je nové rozdelenie Erste, RZB a ÖVAG do kategórií, ako aj základná suma pokuty z dôvodu závažnosti porušenia, ktorú im treba podľa môjho názoru uložiť:

	Podiely na trhu uvedené v spornom rozhodnutí	**Oprava č. 2**		
		Podiely na trhu, ktoré treba zohľadniť	Kategória	Základná suma pokuty z dôvodu závažnosti porušenia *(v miliónoch eur)*
Erste/Giro-Credit (po fúzii)	Erste: 7 % Giro-Credit: 4,8 %	11,8 %	II	10
Erste (EÖ pred fúziou)	7 %	7 %	III	5
RZB	2 %	2 %	IV	2,5
ÖVAG	1 %	1 %	IV	2,5

589. Teraz musím určiť konečnú výšku pokuty uloženej všetkým odvolateľom s ohľadom po prvé na zvýšenie, ktoré vykonala Komisia z dôvodu trvania porušenia.

590. V tomto ohľade boli všetky základné sumy určené so zreteľom na závažnosť porušenia zvýšené o 35 % s výnimkou sumy týkajúcej sa Erste pred jeho fúziou s Giro-Credit (EÖ). V prípade tohto podniku

Komisia vykonala zvýšenie iba o 30 %, keďže jeho účasť na porušení ako obchodnej banky trvala iba tri roky. [186]

591. Po druhé treba zohľadniť skutočnosť, že Komisia neuznala žiadnu poľahčujúcu alebo priťažujúcu okolnosť, [187] ale napriek tomu priznala na základe oznámenia o spolupráci 10 % zníženie každému podniku, ktorý bol príjemcom sporného rozhodnutia. [188]

	Základná suma pokuty z dôvodu závažnosti porušenia *(v miliónoch eur)*	**Základná suma pokuty z dôvodu závažnosti a trvania porušenia** *(v miliónoch eur)*	**Základná suma pokuty so zreteľom na spoluprácu podniku** *(v miliónoch eur)*
BA	10	13,5	12,15
Erste/GiroCredit (po fúzii)	10	13,5	12,15
CA	10	13,5	12,15
Erste (EÖ pred fúziou)	5	6,5	5,85
RZB	2,5	3,375	3,037
ÖVAG	2,5	3,375	3,037

592. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti navrhujem Súdnemu dvoru, aby stanovil konečnú výšku pokuty uloženej BA-CA, Erste, RZB a ÖVAG takto:

— BA-CA: 24 300 000 eur

— Erste: 18 000 000 eur

— RZB: 3 037 000 eur

186 — Odôvodnenia č. 521 a 522 sporného rozhodnutia.

187 — Odôvodnenia č. 525 až 542 sporného rozhodnutia.

188 — Odôvodnenia č. 543 až 559 sporného rozhodnutia.

— ÖVAG: 3 037 000 eur

596. V prejednávaných veciach treba zohľadniť skutočnosť, že odvolatelia nemali úspech vo väčšej časti svojich tvrdení.

XI — O trovách

593. Podľa článku 122 prvého odseku rokovacieho poriadku, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám rozhodne s konečnou platnosťou o veci samej, potom rozhodne aj o trovách konania.

594. V súlade s článkom 69 ods. 2 prvým pododsekom rokovacieho poriadku, ktorá sa uplatní na konanie o odvolaní podľa článku 118 toto istého rokovacieho poriadku, je účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

595. V súlade s článkom 69 ods. 3 prvým pododsekom toho istého rokovacieho poriadku však Súdny dvor môže rozdeliť náhradu trov konania medzi účastníkov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z nich znáša vlastné trovy, ak účastníci mali úspech len v časti predmetu konania alebo vo výnimočných prípadoch.

597. Dôvody zrušenia, ktoré uplatnili, smerujúce k zrušeniu sporného rozhodnutia v celom rozsahu, treba totiž podľa môjho názoru zamietnuť. Podľa mňa sa odvolatelia skutočne dopustili porušenia článku 81 ods. 1 ES, ako to uviedla Komisia v článku 1 uvedeného rozhodnutia. Pokiaľ ide o dôvody zrušenia uplatnené odvolateľmi, ktoré smerujú k zníženiu základnej sumy pokuty stanovenej Komisiou v článku 3 sporného rozhodnutia, tieto podľa mojej analýzy v skutočnosti viedli k zrušeniu napadnutého rozsudku a k zrušeniu článku 3 sporného rozhodnutia. Základná suma pokuty bola napriek tomu upravená iba so zreteľom na dve kritériá posúdenia.

598. Výška pokuty bola zmenená v prípade štyroch odvolateľov so zreteľom na to, že nebol preukázaný skutočný dopad kartelu na

trhu. Erste, RZB a ÖVAG bolo navyše priznané ďalšie zníženie ich pokuty so zreteľom na pochybenia, ktorých sa dopustila Komisia pri ich rozdelení do kategórií na účely posúdenia závažnosti porušenia.

599. Za týchto okolností navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že BA-CA znáša svoje vlastné trovy konania, a je povinný nahradiť 80 % trov konania, ktoré vynaložila Komisia.

600. Pokiaľ ide o Erste, RZB a ÖVAG, navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že znášajú svoje vlastné trovy konania, a sú povinní nahradiť 70 % trov konania, ktoré vynaložila Komisia.

XII — Návrh

601. So zreteľom na predchádzajúce úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby vyhlásil:

1. Rozsudok Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev zo 14. decembra 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a i./Komisia (T-259/02 až T-264/02 a T-271/02), sa zrušuje v rozsahu, v akom je postihnutý:

   — nesprávnym právnym posúdením, keďže Súd prvého stupňa Európskych spoločenstiev usúdil, že Komisia Európskych spoločenstiev mohla na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty vyvodiť existenciu skutočného dopadu porušenia na trh iba zo samotného vykonávania kartelovej dohody, ako aj

— nesprávnym právnym posúdením a vnútorne rozporným odôvodnením, keďže Súd prvého stupňa Európskych spoločenstiev usúdil, že Komisia Európskych spoločenstiev mohla na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty priradiť Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG, Raiffeisen Zentralbank Österreich AG a Österreichische Volksbanken AG trhové podiely bánk v ich decentralizovaných sektoroch, hoci im nepripísala ich protiprávne správanie.

2. V zostávajúcej časti sa odvolania zamietajú.

3. Žalobám o neplatnosť podaným na Súd prvého stupňa Európskych spoločenstiev, smerujúcim k zrušeniu rozhodnutia Komisie 2004/138/ES z 11. júna 2002 týkajúceho sa konania podľa článku 81 Zmluvy ES (vo veci COMP/36.571/D-1, Rakúske banky — „klub Lombard“), sa vyhovuje v rozsahu, v akom:

— Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG, Raiffeisen Zentralbank Österreich AG, Bank Austria Creditanstalt AG a Österreichische Volksbanken AG navrhujú zrušenie článku 3 rozhodnutia 2004/138, keďže Komisia Európskych spoločenstiev nepreukázala skutočný dopad porušenie na trh na účely posúdenia závažnosti porušenia a nesprávne posúdila výšku pripadajúcej pokuty, ako aj

— Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG, Raiffeisen Zentralbank Österreich AG a Österreichische Volksbanken AG navrhujú zrušenie článku 3 rozhodnutia 2004/138, keďže Komisia Európskych spoločenstiev im

na účely posúdenia závažnosti porušenia a výpočtu základnej sumy pokuty priradila trhový podiel bánk v ich decentralizovaných sektoroch.

4. Výška pokút stanovená v článku 3 rozhodnutia 2004/138 sa mení takto:

— vo veci C-125/07 P sa výška pokuty uloženej Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG znižuje na 18 000 000 eur,

— vo veci C-133/07 P sa výška pokuty uloženej Raiffeisen Zentralbank Österreich AG znižuje na 3 037 000 eur,

— vo veci C-135/07 P sa výška pokuty uloženej Bank Austria Creditanstalt AG znižuje 24 300 000 eur, a

— vo veci C-137/07 P sa výška pokuty uloženej Österreichische Volksbanken AG znižuje na 3 037 000 eur.

5. Vo veciach C-125/07 P, C-133/07 P a C-137/07 P sú Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG, Raiffeisen Zentralbank Österreich AG a Österreichische Volksbanken AG povinné znášať svoje vlastné trovy konania, ako aj

nahradiť 70 % trov konania, ktorá vynaložila Komisia Európskych spoločenstiev. Komisia Európskych spoločenstiev znáša 30 % svojich vlastných trov konania.

6. Vo veci C-135/07 P je Bank Austria Creditanstalt AG povinná znášať svoje vlastné trovy konania, ako aj nahradiť 80 % trov konania, ktorá vynaložila Komisia Európskych spoločenstiev. Komisia Európskych spoločenstiev znáša 20 % svojich vlastných trov konania.